

ผลการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย
ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

นางสาวภัทรพร ชมภูษ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2550

**The Effects of Training by a Guidance Activity Package for
Developing the Awareness of the Values of the Waited for Things of
Adolescent Students with Different Psychological Characteristics**

Ms. Pattaraporn Chompoonuch

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2007

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งทีร่อย
ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว
ชื่อและนามสกุล นางสาวภัทรพร ชมภูษ
แขนงวิชา การแนะแนว
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
การแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ของนักเรียนวัยรุ่น
ที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

ผู้วิจัย นางสาวภัทรพร ชมภูษ ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล
ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกกับไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย และ (2) หาประเภทของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 10-13 ปี จากโรงเรียนบ้านพลอย จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2550 จำนวน 60 คน ทำการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1) แบบวัดจิตลักษณะจำนวน 4 แบบวัด คือ แบบวัดการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน และแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .82, .74, .67 และ .60 ตามลำดับ (2) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย จำนวน 12 กิจกรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย มีการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ที่ระดับนัยสำคัญ .001 และ (2) นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่างกัน เมื่อได้รับการฝึกการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ได้รับประโยชน์ไม่ต่างกัน

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว การตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย การมุ่งอนาคต
นักเรียนวัยรุ่น จิตลักษณะ

Thesis title: The Effects of Training by a Guidance Activity Package for Developing the Awareness of the Values of the Waited-for Things of Adolescent Students with Different Psychological Characteristics

Researcher: Ms. Pattaraporn Chompoonuch; **Degree:** Master of Education (Guidance); **Thesis advisors:** (1) Dr. Kosol Meekun, Associate Professor; (2) Dr. Chiaranai Songchaikul, Associate Professor; **Academic year:** 2007

ABSTRACT

This research aimed to (1) compare the awareness of the values of the waited-for things of adolescent students who received training by a guidance activity package for developing the awareness of the values of the waited-for things with that of students who did not receive such training, and (2) identify the type of adolescent students who benefited most from the training with the guidance activity package for developing the awareness of the values of the waited-for things.

The sample consisted of 60 adolescent students, aged 10-13 years, from Baanploy School, Pathum Thani province in the 2007 academic year, who were trained by a guidance activity package for developing the awareness of the values of the waited-for things. The research instruments comprised (1) four psychological characteristics measuring instruments, namely, an awareness of the values of the waited-for things scale, an achievement-motivation scale, an internal locus of control scale, and a moral reasoning scale, which had reliability coefficients of .82, .74, .67, and .60 respectively; and (2) a guidance activity package comprising 12 activities for developing the awareness of the values of the waited-for things. The data were statistically analyzed by using the percentage, mean, standard deviation, t-test and analysis of variance

The research findings revealed that (1) the adolescent students who were trained by the guidance activity package for developing the awareness of the values of the waited-for things had significantly higher level of the awareness of the values of the waited-for things than those who were not trained by it at $\alpha = .001$, and (2) students with different levels of psychological readiness, when trained for developing the awareness of the values of the waited-for things did not benefit differently from the training.

Keywords: Guidance activity package, Awareness of the values of the waited-for things, Future orientation, Adolescent student, Psychological characteristics

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล แขนงวิชาการแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิด มาโดยตลอด นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างสูง และกราบขอบพระคุณในความกรุณาเป็นอย่างยิ่งของท่าน

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ฤกษ์ชัย คุณูปการ รองศาสตราจารย์ สมรทองดี และอาจารย์ นพรัตน์ สมประสงค์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงเรียนประถมสาธิตลอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ครูใหญ่โรงเรียนบ้านพลอย ตลอดจนคณะครู ที่อำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนประถมสาธิตลอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และโรงเรียนบ้านพลอย ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนักศึกษา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยดีเสมอมา

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและน้อมรำลึกถึงพระคุณของคุณพ่อสนอง และคุณแม่ดวงใจ ชมภูนุช ที่ได้ช่วยเหลือ ให้อำลัใจ กำลังทรัพย์ในการศึกษา รวมถึงญาติพี่น้องทุกคน ที่มีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

ภัทรพร ชมภูนุช

พฤศจิกายน 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย	6
แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย	10
การพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย	16
ความพร้อมด้านจิตลักษณะกับการพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย	25
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
รูปแบบการวิจัย	32
ตัวแปรและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ผลการวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน	56
ผลการวิเคราะห์หาตัวแปรทำนายสำคัญของการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย	61

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	64
สรุปการวิจัย	64
อภิปรายผล	66
ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	77
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย	78
ข แบบสอบถาม	86
ค แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว	99
ง คุณภาพเครื่องมือวิจัย	109
ประวัติผู้วิจัย	112

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 พัฒนาการของลักษณะมุ่งอนาคต - ความมุ่งมั่น	18
ตารางที่ 3.1 คุณภาพของแบบวัดในการวิจัย	38
ตารางที่ 3.2 โครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่า ของสิ่งที่รอคอย	41
ตารางที่ 3.3 ขั้นตอนการสอบวัดและการจัดกระทำในการวิจัย	51
ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย หลังการทดลองระหว่างกลุ่มที่ได้รับการฝึกและกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว	56
ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย หลังการฝึกของนักเรียน พิจารณาตามการฝึก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	58
ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย หลังการฝึกของนักเรียน พิจารณาตามการฝึก และความเชื่ออำนาจในตน	58
ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย หลังการฝึกของนักเรียน พิจารณาตามการฝึก และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	59
ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยเมื่อจำแนกตามกลุ่มฝึก และความพร้อมทางจิต	60
ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย โดยมีตัวแปรทำนาย 7 ตัว	62

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 การเชื่อมโยงระหว่างตัวแปร	3
ภาพที่ 2.1 ต้นไม้จริยธรรม	14
ภาพที่ 2.2 การแสดงการเปลี่ยนแปลงของลักษณะมุ่งอนาคต	17
ภาพที่ 2.3 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนว	23
ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	31
ภาพที่ 3.2 รูปแบบการวิจัย	32
ภาพที่ 3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	33
ภาพที่ 3.4 ขั้นตอนการได้มาซึ่งเครื่องมือวิจัย	37
ภาพที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามเพศ	54
ภาพที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ย	55
ภาพที่ 4.3 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง	55

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล แขนงวิชาการแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิด มาโดยตลอด นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างสูง และกราบขอบพระคุณในความกรุณาเป็นอย่างยิ่งของท่าน

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ฤกษ์ชัย คุณูปการ รองศาสตราจารย์ สมรทองดี และอาจารย์ นพรัตน์ สมประสงค์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงเรียนประถมสาธิตลอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ครูใหญ่โรงเรียนบ้านพลอย ตลอดจนคณะครู ที่อำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนประถมสาธิตลอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และโรงเรียนบ้านพลอย ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนักศึกษา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยดีเสมอมา

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและน้อมรำลึกถึงพระคุณของคุณพ่อสนอง และคุณแม่ดวงใจ ชมภูงูช ที่ได้ช่วยเหลือ ให้อำลัใจ กำลังทรัพย์ในการศึกษา รวมถึงญาติพี่น้องทุกคน ที่มีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

ภัทรพร ชมภูงูช

พฤศจิกายน 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย	6
แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย	10
การพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย	16
ความพร้อมด้านจิตลักษณะกับการพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย	25
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
รูปแบบการวิจัย	32
ตัวแปรและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ผลการวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน	56
ผลการวิเคราะห์หาตัวแปรทำนายสำคัญของการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย	61

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	64
สรุปการวิจัย	64
อภิปรายผล	66
ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	77
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย	78
ข แบบสอบถาม	86
ค แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว	99
ง คุณภาพเครื่องมือวิจัย	109
ประวัติผู้วิจัย	112

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 พัฒนาการของลักษณะมุ่งอนาคต - ความมุ่งมั่น	18
ตารางที่ 3.1 คุณภาพของแบบวัดในการวิจัย	38
ตารางที่ 3.2 โครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่า ของสิ่งที่รอคอย	41
ตารางที่ 3.3 ขั้นตอนการสอบวัดและการจัดกระทำในการวิจัย	51
ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย หลังการทดลองระหว่างกลุ่มที่ได้รับการฝึกและกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว	56
ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย หลังการฝึกของนักเรียน พิจารณาตามการฝึก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	58
ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย หลังการฝึกของนักเรียน พิจารณาตามการฝึก และความเชื่ออำนาจในตน	58
ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย หลังการฝึกของนักเรียน พิจารณาตามการฝึก และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	59
ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยเมื่อจำแนกตามกลุ่มฝึก และความพร้อมทางจิต	60
ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย โดยมีตัวแปรทำนาย 7 ตัว	62

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 การเชื่อมโยงระหว่างตัวแปร	3
ภาพที่ 2.1 ต้นไม้จริยธรรม	14
ภาพที่ 2.2 การแสดงการเปลี่ยนแปลงของลักษณะมุ่งอนาคต	17
ภาพที่ 2.3 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนว	23
ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	31
ภาพที่ 3.2 รูปแบบการวิจัย	32
ภาพที่ 3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	33
ภาพที่ 3.4 ขั้นตอนการได้มาซึ่งเครื่องมือวิจัย	37
ภาพที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามเพศ	54
ภาพที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ย	55
ภาพที่ 4.3 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง	55

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประชากรเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของสังคม คุณภาพของประชากรเป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้สังคมอยู่รอดปลอดภัยและเจริญก้าวหน้าไปด้วยดี ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประเทศได้เกิดการพัฒนายั่งยืน จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มี ความรู้ ความสามารถ มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ มีความรู้ทางวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี มีความสามารถในการประกอบอาชีพ สามารถดูแลสุขภาพและความปลอดภัย มีพฤติกรรมในองค์กรที่ดี ในการสร้างชุมชน ตลอดจนได้รับการพัฒนาด้านจิตใจ (กรมวิชาการ 2542: 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กล่าวไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตรา 6 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ 2545: 7) และสอดคล้องกับปรัชญาการแนะแนวที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานให้ความสำคัญกับคนและพัฒนาคนโดยมุ่งป้องกัน แก้ไข และพัฒนาคนในทุกด้าน (โกศล มีคุณ 2544: 8)

การพัฒนาเยาวชนให้ดี เก่ง มีความสุข จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา ในส่วนของการเป็นคนดี และมีความสุข เป็นหน้าที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายแนะแนว การที่เยาวชนจะเป็นคนดี และมีความสุขนั้น คุณลักษณะด้านจิตใจเป็นปัจจัยสำคัญ และลักษณะด้านจิตใจประการหนึ่งที่มีความสำคัญมากต่อเยาวชนไทยปัจจุบัน คือ ลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตน ดังที่มีนักวิชาการบางท่าน กล่าวไว้ว่า เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีต่างๆ ช่วยเร่งเร้าและตอบสนองความอยาก

ความต้องการ และการกระทำของมนุษย์อย่างไม่มีขอบเขต ทำให้มนุษย์เห็นความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างสภาพภายในจิตใจของตนให้มีความสุขรอบคอบ มีความมุ่งมั่น รู้จักคาดการณ์ไกล และพัฒนาความสามารถของตนในการที่จะควบคุมตนเองให้สามารถที่จะ “อดเปรี้ยวไว้กินหวาน” เพื่อให้เกิดพฤติกรรมต่างๆที่เหมาะสม ของบุคคลในยุคปัจจุบันและอนาคต อันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคคล และการมีสังคมและโลกที่มีความร่วมมือกันสร้างสันติสุขที่ยั่งยืน และคุณสมบัติดังกล่าวนี้เรียกว่า จิตลักษณะมุ่งมั่นอนาคต และความสามารถควบคุมตน ผู้ที่มีลักษณะมุ่งมั่นอนาคต จะเป็นผู้ที่เห็นความสำคัญ และคุณค่าของเวลาในชีวิต ไม่ปล่อยให้เวลาผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ จึงต่างกับผู้ที่มุ่งมั่นปัจจุบันซึ่งส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2549: 2)

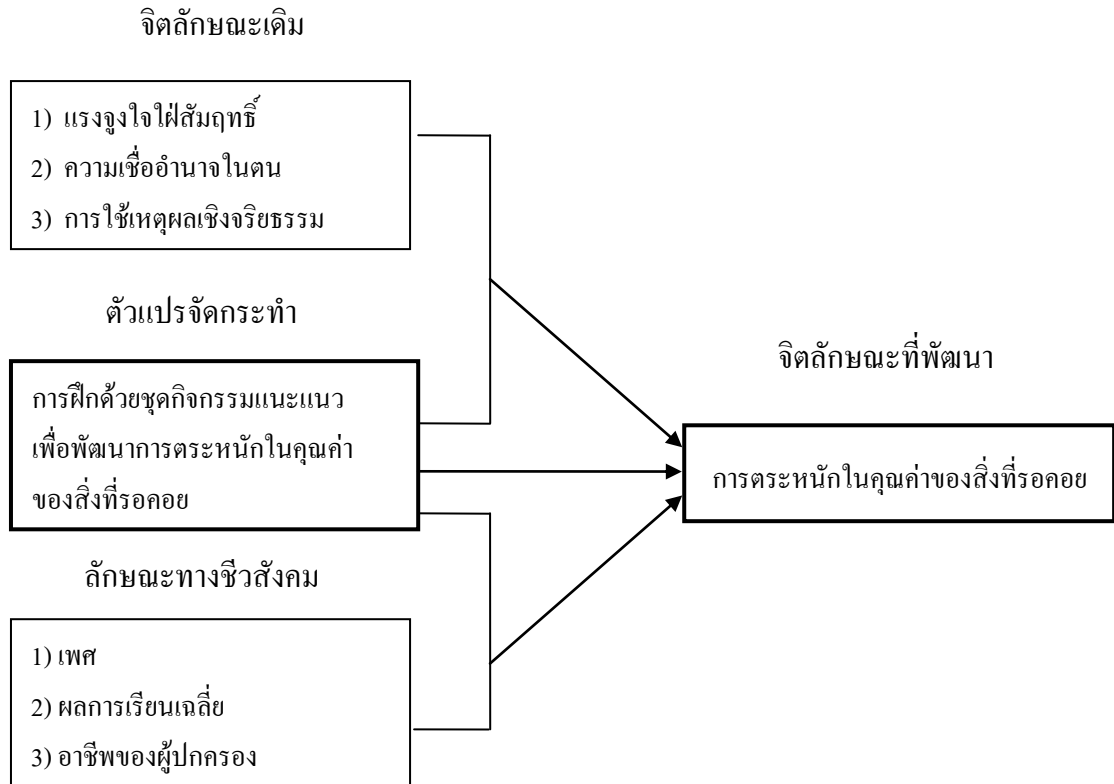
นักวิชาการมีความเห็นว่า การมุ่งมั่นอนาคตควบคุมตนพัฒนาได้ สื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ก็สามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาลักษณะมุ่งมั่นอนาคต หลักและวิธีการพัฒนาลักษณะมุ่งมั่นอนาคต มีหลายวิธี ทั้งที่เป็นวิธีการตามธรรมชาติ ที่ทำการพัฒนาเด็กที่บ้าน โรงเรียน ศาสนา และสื่อต่างๆ เช่น ชุดฝึกอบรมพัฒนา ที่เป็นเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาจิตลักษณะนี้โดยตรง ซึ่งใช้อย่างได้ผลดีมาแล้ว (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2549: 10) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ให้ผลยืนยัน เช่น งานวิจัยของ รัตนา ประเสริฐสม (2526) ได้ฝึกวิธีการอดได้รอได้ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกอดได้รอได้ สามารถอดได้รอได้หลังฝึกทันทีและระยะยาว ซึ่งแสดงถึงผลดีของการฝึก ส่วน บุญรับ ศักดิ์มณี (2532) ได้ทำการพัฒนาลักษณะมุ่งมั่นอนาคต- ควบคุมตนแก่ข้าราชการเข้าใหม่ตามกระทรวงต่างๆ ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงพบว่าการฝึกการมุ่งมั่นอนาคตส่งผลถึงลักษณะมุ่งมั่นอนาคตของผู้ได้รับการฝึก และได้ผลดี แต่การมุ่งมั่นอนาคต- ควบคุมตนเป็นลักษณะที่มีสาระที่ต้องฝึกมาก อาจทดลองใช้กิจกรรมได้ไม่ครบถ้วน ในระยะเวลาที่จำกัด การวิจัยครั้งนี้จึงได้ทำการวิเคราะห์แยกเป็น 2 ส่วน และเลือกที่จะศึกษาเพียงส่วนเดียวคือ “การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย” โดยงานวิจัยนี้มุ่งที่จะหาคำตอบว่าการฝึกเพื่อพัฒนา “การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการมุ่งมั่นอนาคต- ควบคุมตน จะทำได้หรือไม่ อย่างไร และได้ผลดีกับวัยรุ่นประเภทใด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวกับไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

2.2 เพื่อหาประเภทของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 การเชื่อมโยงระหว่างตัวแปร

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย มีการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

4.2 นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตสูง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย จะได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 **ประเภทและแบบการวิจัย** การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ The Randomized Control-Group Posttest-Only Design

5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.2.1 **ประชากร** ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ที่มีอายุในช่วง 10 – 13 ปี

5.2.2 **กลุ่มตัวอย่าง** กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนวัยรุ่นอายุ 10 – 13 ปี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ของโรงเรียนบ้านพลอย จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2550 จำนวน 60 คน ได้มาโดยขั้นแรกเลือกแบบเจาะจง จากนั้นจัดเข้ากลุ่มด้วยวิธีสุ่มเข้าสู่กลุ่ม (Random Assignment) เพื่อจัดนักเรียนเข้าสู่กลุ่มวิจัย 2 กลุ่มๆละ 30 คน และจับสลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม

5.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) ชุดกิจกรรมแนะแนว ชุดกิจกรรมแนะแนวที่ใช้ฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนัก ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยของนักเรียนวัยรุ่น มีกิจกรรมจำนวน 12 กิจกรรม
- 2) แบบวัดตัวแปร ในการวิจัยมี 4 แบบวัด ใช้วัดตัวแปรจิตลักษณะ 4 ประการ ได้แก่ การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

5.2.4 **วิธีรวบรวมข้อมูล** ในการรวบรวมข้อมูลใช้แบบวัดวัดตัวแปรตาม (ตัวแปรหลัก) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง

5.3 **ตัวแปรในการวิจัย** ตัวแปรในการวิจัยเชิงทดลองนี้มี 2 ประเภท คือ ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ตัวแปรต่างๆมีรายละเอียดดังนี้

5.3.1 ตัวแปรอิสระ มี 2 ประเภท

- 1) **ตัวแปรอิสระที่จัดกระทำ** คือ การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวที่ใช้ฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยของนักเรียนวัยรุ่น จำนวน 10 กิจกรรม และแบบวัดตัวแปรในการวิจัย 4 แบบวัด ใช้วัดตัวแปรจิตลักษณะ 4 ประการ
- 2) **ตัวแปรอิสระที่ไม่ได้จัดกระทำ** ได้แก่

- (1) *ตัวแปรจิตลักษณะเดิม 3 ประการ* คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
ความเชื่ออำนาจในตน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
- (2) *ตัวแปรลักษณะทางชีวสังคม* มี 3 ตัวแปรคือ เพศ ผลการเรียนรู้เฉลี่ย
และอาชีพของผู้ปกครอง
- 5.3.2 *ตัวแปรตาม* คือ การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 *การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย* หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ได้ว่า อะไรจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล ยอมรับว่าอะไรที่เกิดขึ้นกับคนอื่นก็อาจเกิดขึ้นกับตนได้ รวมทั้งเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถหยั่งรู้เวลาและเห็นคุณค่าของเวลา รู้คุณค่าของรางวัลแม้ยังมาไม่ถึง

6.2 *นักเรียนวัยรุ่น* หมายถึง นักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ชาย-หญิงซึ่งมีอายุในช่วง 10-13 ปี

6.3 *จิตลักษณะ* หมายถึง ลักษณะทางด้านจิตใจของวัยรุ่น ในการวิจัยครั้งนี้สนใจศึกษาจิตลักษณะเดิม 3 ประการ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม

6.4 *ชุดกิจกรรมแนะแนว* หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ชุดกิจกรรมแนะแนวนี้นี้ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆกิจกรรมที่นำมาบูรณาการเข้ากันอย่างเป็นระบบตามเป้าหมาย และขอบข่ายของการแนะแนว ในแต่ละกิจกรรมประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ ขั้นตอนของกิจกรรม สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม รวมทั้งใบงาน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 7.1 ได้องค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาจิตลักษณะต่างๆ ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีอายุในช่วง 10 – 13 ปี
- 7.2 ได้ชุดกิจกรรมแนะแนวต้นแบบ เพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยของนักเรียนวัยรุ่น
- 7.3 ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อการพัฒนาจิตลักษณะอื่นของวัยรุ่นต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ จะได้รายงานการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานของการวิจัยครั้งนี้ ผลสรุปจากการประมวลเอกสารได้นำไปสู่กรอบแนวคิดของการวิจัย การนิยามศัพท์ การตั้งสมมติฐานของการวิจัยในที่สุด การนำเสนอประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย
3. การพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย
4. จิตลักษณะเดิมกับการพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

1. การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

1.1 ความหมายของการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยเป็นส่วนหนึ่งของการมุ่งอนาคต- ควบคุมตน โดยเป็นส่วนของการมุ่งอนาคต การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการมุ่งอนาคต เพื่ออธิบายความหมาย “การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย”

มิสเชล (Mischel, 1974 : 287) กล่าวว่า “ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลและเล็งเห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการรับผลที่ดีในอนาคตมากกว่าผลที่ได้รับในปัจจุบัน จึงมีการวางแผนเพื่อควบคุมตนให้ปฏิบัติไปตามขั้นตอนที่วางไว้ รวมทั้งการละเว้นการกระทำบางอย่างในระยะเวลาหนึ่ง เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต ซึ่งต้องใช้เวลาานหรือหลายครั้งกว่าจะบรรลุผล” ส่วน ซีกูรา (Segura, 1975 อ้างถึงใน กนกวรรณ อุ๋นใจ 2535) กล่าวว่า “ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการมองอนาคต การวางแผน และการจัดการเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้” ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) ที่กล่าวว่า “ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมการอดได้รอได้ ในสถานการณ์ต่างๆ เช่น การรอรับรางวัลที่ใหญ่กว่าในอนาคต แทนรางวัลเล็กน้อยที่จะได้รับในทันที หรือคว่ำบักความต้องการในปัจจุบันของตน เพราะเล็งเห็นผลร้ายที่จะเกิดตามมา หรือการเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต” และ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2549: 3) ยังให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต ว่า “คือลักษณะ

ทางจิต ด้านคิดและการรับรู้ของบุคคลอันที่จะคิดแบบคาดการณ์ไกล และเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต” ลักษณะดังกล่าวมี 3 องค์ประกอบดังนี้ 1) ความสามารถคิดคาดการณ์ไกลว่าอะไรจะเกิดในอนาคตทั้งใกล้ และไกล 2) ความเชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดในอนาคตนั้น อาจเกิดกับตนได้เช่นเดียวกับที่จะเกิดกับผู้อื่น และ 3) เห็นว่าสิ่งที่จะเกิดในอนาคตมีคุณค่าหรือความสำคัญที่ไม่ลดลง สำหรับ อูบล เลี้ยววาริณ (2549 : 4) ได้สรุปความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตว่า “เป็นลักษณะทางจิต มีความหมายเป็น 3 องค์ประกอบ คือ ความสามารถในการคิด คาดการณ์ไกลว่าอะไรจะเกิดขึ้นได้บ้างในอนาคตทั้งใกล้ และไกล เห็นความสำคัญ และคุณค่าของผลดีที่ยังไม่เกิดขึ้นแต่ต้องรอคอยว่า มีค่าไม่ลดลง หรือหมดค่า และยอมรับว่าผล(ร้าย) ที่เกิดกับคนอื่นแล้วก็อาจจะเกิดกับตนได้ในอนาคต ถ้าสาเหตุนั้น ได้เกิดนำมาแล้ว”

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย หมายถึงความสามารถในการคาดการณ์ได้ว่า อะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งใกล้และไกล ยอมรับว่าอะไรที่เกิดขึ้นกับคนอื่นก็อาจเกิดขึ้นกับตนได้ รวมทั้งเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตสามารถหยั่งรู้เวลาและเห็นคุณค่าของเวลา รู้คุณค่าของรางวัลแม้ยังมาไม่ถึง

1.2 ความสำคัญของการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ความสำคัญของการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย จากที่มีการศึกษาในอดีตก็คือ ความสำคัญของการมุ่งอนาคต

มิสเชล (Mischel, 1974 : 250) กล่าวว่า “ลักษณะมุ่งอนาคต มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากประเทศที่กำลังพัฒนาจะต้องมีการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ระเบียบ ประเพณี ประชาชนของประเทศที่กำลังพัฒนาจะต้องเห็นความสำคัญของการวางแผนเพื่อประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคต” นอกจากนี้ มิสเชล และนักวิจัยอื่นๆ ยังพบว่าลักษณะมุ่งอนาคต มีความสัมพันธ์กับลักษณะอื่นๆ ของบุคคลอีกมาก เช่น ความรับผิดชอบทางสังคม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การปรับตัว สติปัญญา วัฒนธรรม และครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตนี้จะมีเพิ่มขึ้นตามอายุ ในขณะที่ ไรท์ (Wright, 1975 : 158) พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นด้านหนึ่งของพลังอีโก้ (Ego Strength) ของบุคคล ซึ่งจะทำให้ผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงสามารถระงับหรือชะลอความต้องการต่างๆ ของตนเองได้ ดังนั้น บุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง จะเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมาย ซึ่งจะเห็นว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคต จัดว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง รวมทั้งเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติด้านสติปัญญาและสุขภาพจิตดีอีกด้วย ส่วน ดวงเดือน พันธมนาวิน (2528: 50) กล่าวว่า “ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี ตลอดจนมีความเพียรพยายามต่อสู้อุปสรรคเพื่อความเจริญของตนเองและส่งผลต่อประเทศชาติ เพราะเหตุนี้ ลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นลักษณะ

ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศด้วย” ซึ่งสอดคล้องกับ จรรยา สุวรรณทัต (2531: 50) ที่กล่าวว่า “ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นด้านหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี ซึ่งจะทำให้บุคคลมีความเพียรพยายามต่อสู้กับอุปสรรคเพื่อความอยู่รอดและความเจริญของตนเองและประเทศชาติ” และ บุญรับ ศักดิ์มณี (2532 : 7-8) กล่าวว่า “การมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการทำงาน เกิดจากการสะสมผลของการเรียนรู้จากประสบการณ์ตั้งแต่อดีตของบุคคล เป็นการคำนึงถึงอนาคต เป็นการวางโครงสร้างของพฤติกรรมในอนาคตของบุคคล เป็นลักษณะที่สำคัญที่แสดงถึงการที่บุคคลมีความเข้าใจเรื่องเวลา สามารถคาดการณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ข้างหน้าได้ สามารถวางแผนและมองเห็นความเป็นไปได้ในอนาคตจากสภาพการณ์ปัจจุบัน บุคคลที่คาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ดี ก็จะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง และส่งผลให้ทำงานอย่างขยันขันแข็งในปัจจุบันเพื่อที่จะรอรับผลดีในอนาคต”

จากความสำคัญดังกล่าวสรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคต มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากมีความสัมพันธ์กับลักษณะอื่นๆ ของบุคคล และ การประสบความสำเร็จในการทำงาน เพราะผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงสามารถระงับหรือชะลอ ความต้องการต่างๆ ของตนเองได้ และลักษณะมุ่งอนาคต เป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี ซึ่งจะทำให้บุคคลมีความเพียรพยายามต่อสู้อุปสรรคเพื่อความอยู่รอดและความเจริญของตนเองและส่งผลต่อประเทศชาติ ดังที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นว่า ลักษณะมุ่งอนาคต มีความสำคัญ และเอื้ออำนวย ต่อการพัฒนาประเทศ และควรส่งเสริมให้เกิดขึ้น ตั้งแต่วัยเด็กเพื่อการเตรียมตัวชีวิตในอนาคต ให้เป็นพลเมืองดี และประสบความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ คือ การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย นั่นเอง

1.3 วิธีการวัดการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย การวัดการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยโดยตรงนั้นยังไม่มีผู้ทำการศึกษา ฉะนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาวิธีวัดลักษณะมุ่งอนาคตเพื่อเทียบเคียง และนำมาใช้กับการวัดการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย พบว่ามีวิธีวัดได้หลายวิธี โดยปรับหรือดัดแปลงมาจากวิธีวัดลักษณะมุ่งอนาคต ดังที่ มิสเชล (Mischel, 1974 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน : 2524) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการวัดลักษณะมุ่งอนาคตว่า สามารถทำได้หลายวิธี และบรรยายถึงประสบการณ์ในการใช้แบบสอบถามและวิธีการวัดการกระทำ ซึ่งพบว่าผลจากการใช้แบบสอบถามจะสอดคล้องกับผลการใช้แบบสอบถามอื่นๆ แต่ไม่สอดคล้องกับผลจากการวัดพฤติกรรมโดยตรง สาเหตุที่การใช้แบบสอบถามของมิสเชลไม่ได้ผลอาจเป็นเพราะ มิสเชล ได้ถามคำถามชนิดที่คำตอบต่อคำถามนั้นมีได้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะมุ่งอนาคตของผู้ตอบอย่างแท้จริง เพราะเวลาที่จะต้องรอคอยนั้นไม่มีอิทธิพลต่อคำตอบแต่ประการใด แต่คำตอบกลับสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการแสดงความฉลาด และมุ่งให้

สอดคล้องกับความคาดหมายของสังคมมากกว่า เมื่อแบบสอบถามของ มิสเซล ยังพบข้อบกพร่อง จึงไม่อาจสรุปได้ว่า การใช้แบบสอบถามนั้น ไม่มีประโยชน์เท่าการวัดการกระทำโดยตรง ความจริงแล้วการวัดการกระทำโดยตรง มีข้อจำกัดมากเกี่ยวกับสถานการณ์ในการวัดนั้นทำให้ไม่สะท้อนให้เห็นบุคลิกภาพที่แท้จริงของผู้กระทำได้มากเท่าที่ควร แต่การถามถึงนิสัยและการกระทำในอดีตของผู้ถูกวัด โดยใช้สถานการณ์ต่างๆ ที่ผู้ถูกวัดคุ้นเคยและกระทำเป็นประจำหลายๆ สถานการณ์ แล้วพิจารณาว่าผู้ตอบได้รายงานว่าตนเลือกกระทำอย่างไรในสถานการณ์นั้นก็เป็นการประเมินบุคลิกภาพการมุ่งอนาคตของผู้ตอบได้อย่างกว้างขวางกว่าวิธีการจัดการกระทำโดยตรง ซึ่ง เมธินี คุปพิทยานันท์ (2546 : 40) กล่าวถึง การวัดลักษณะมุ่งอนาคตว่า สามารถวัดได้หลายวิธี เช่น ใช้แบบสอบถามเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตในอนาคต และความสามารถในการควบคุมตนเอง หรือใช้แบบรายงานพฤติกรรม ดังนี้ 1) การฝึกให้นักเรียนเข้าใจวิถีคิดของผู้มีลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตนสูง โดยผ่านการเรียนรู้จากตัวแบบในนิทาน 2) ฝึกให้นักเรียนเห็นผลดีของการมุ่งอนาคต- ควบคุมตนเปรียบเทียบกับผลเสียของการมุ่งแต่เพียงความสุขเฉพาะหน้า โดยผ่านการเรียนรู้จากตัวแบบในนิทานเปรียบเทียบ และ 3) ฝึกให้นักเรียนมีวิถีคิด และมีลักษณะของผู้มุ่งอนาคต โดยการวิเคราะห์ผลดีผลเสียของการกระทำพฤติกรรมฯ ทั้งผลระยะใกล้และผลระยะยาว ส่วน บุญริบ ศักดิ์มณี (2532 : 56) ได้ใช้แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต ที่คัดมาจากแบบวัดการมุ่งอนาคตและควบคุม ของ จินตนา บิลมาศ และคนอื่นๆ (2529) จำนวน 20 ข้อ ให้เหลือ 10 ข้อ โดยคัดเลือกประโยคที่มีข้อความเกี่ยวกับการมุ่งอนาคต มีลักษณะเป็นแบบวัดแบบมาตรประเมินรวมค่า มีมาตรประกอบ 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 10 ข้อ โดยมีเนื้อหาพาดพิงถึงนิสัยส่วนตัวของผู้ตอบเกี่ยวกับผลงานและอนาคต การวางแผนการทำงาน การประหยัด เป็นต้น ผู้ตอบจะได้คะแนนระหว่าง 6- 60 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูง แสดงว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที รอคอย โดยดัดแปลงมาจากแบบวัดการมุ่งอนาคต ของบุญริบ ศักดิ์มณี (2532) จำนวน 20 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรให้ประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ช่วงคะแนนของแบบวัด เป็นได้ตั้งแต่ 20-120 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที รอคอยสูง ผู้ที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที รอคอยต่ำ

2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย มีกล่าวไว้ในหลายทฤษฎี และงานวิจัยด้วยกัน ดังจะนำเสนอเฉพาะที่สำคัญดังต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีการหยั่งรู้เวลาในอนาคต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย สำหรับทฤษฎีการหยั่งรู้เวลาในอนาคตนั้น มีด (Mead, 1971: 175 อ้างจาก Frank, 1939) เสนอโครงสร้างทฤษฎีของการหยั่งรู้เวลาในอนาคตไว้ว่า ทักษะรวมๆของบุคคลในเวลาหนึ่งเป็นผลรวมของลักษณะทางจิตของคนที่ทั้งในอดีตและปัจจุบัน การมองอนาคตด้วยความหวัง ความกลัว และการคาดหวังจะมีอิทธิพลต่อบุคคลทุกระดับอายุ การหยั่งรู้เวลาเป็นด้านหนึ่งของบุคลิกภาพที่พัฒนามาจากการเรียนรู้ การศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งคนแต่ละวัฒนธรรมจะเรียนรู้ในเรื่องนี้มาแตกต่างกัน บุคคลบางคนจะอาศัยความสามารถของตนและเวลา ในปัจจุบันเป็นรากฐานที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับตนเองในอนาคตได้ การรับรู้เรื่องเวลาเป็นลักษณะสากลของมนุษย์ เป็นความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมทางสังคม การเรียนรู้เรื่องเวลาจะพัฒนาอย่างช้าๆ ในวัยเด็ก โครงสร้างของอนาคตขึ้นอยู่กับความคิด การมุ่งเวลาที่ไกลออกไปขึ้นอยู่กับความจริงที่ว่า การตอบสนองความต้องการของตนนั้นมีวิธีการที่จะให้ได้ผลมากมายหลายวิธีที่ก่อให้เกิดแผนและโครงการระยะยาว นอกจากนี้ โรบินสัน (Robinson, 1971: 1225-B) ได้กล่าวว่า การหยั่งรู้เวลาในอนาคตจะมีความหมายถึงจำนวนเหตุการณ์ที่คาดหวังในอนาคต (Density) และความยาวนานของเวลา (Extension) เท่านั้น ซึ่งหมายถึงความไกลไปในอนาคตที่บุคคลจะสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับตนเองได้

ไฮม์เบอร์ก (Heimberg, 1963: 1686-1687) ได้ให้คำจำกัดความการหยั่งรู้เวลาในอนาคตว่าเป็นระยะเวลาในอนาคตที่บุคคลรู้ว่าตนเองจะทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดกับตนได้ ลักษณะเหล่านี้นำไปสู่ความแตกต่างระหว่างบุคคลในการคาดคะเนผลที่จะตามมาจากสิ่งที่กระทำ ในปัจจุบัน การหยั่งรู้เวลาในอนาคตกับการอดได้รอได้ จากช่วงพัฒนาการในวัยเด็ก เด็กทุกคนจะต้องเรียนรู้ว่าตนเองจะต้องเป็นผู้ลงมือกระทำ และจะต้องรอคอยเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนต้องการ ทำให้เด็กตระหนักถึงช่วงเวลาที่แยกตนออกจากเหตุการณ์ที่ตนรอคอย จากจุดนี้ทำให้เด็กสามารถเข้าใจถึงสิ่งที่ตนจะต้องกระทำเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ขาดไปในปัจจุบันและความพึงพอใจในอนาคต (Future Time Orientation) จะต้องพัฒนาที่องค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ แรงจูงใจที่ก่อให้เกิดการมุ่งเวลาในอนาคต การอดได้รอได้ และความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้วิธีการควบคุม

การกระทำและยับยั้งสิ่งที่ต้องการจะกระทำในทันทีทันใด และความสามารถที่จะใช้สัญลักษณ์ที่จะเข้าใจอนาคต แลมม์ ชมิดท์ และ ทรอมม์สโตรฟฟ์ (Lamm, Schmidt, and Trommsdorf, 1976) สรุปจากผลการศึกษาเรื่องการหยั่งรู้เวลาในอนาคตไว้ว่า การหยั่งรู้เวลาในอนาคตเป็นสาเหตุหรือสัมพันธ์กับความสามารถที่จะอดได้รอได้ การฝึกให้บุคคลรู้จักอดได้รอได้จะทำให้บุคคลเรียนรู้ที่จะควบคุมการกระทำ ยับยั้งสิ่งที่ต้องการจะกระทำในทันทีทันใด และสามารถจะคาดการณ์ถึงผลที่จะได้รับในอนาคต

สำหรับส่วนนี้จะขอเสนอผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย จากผลการศึกษาและพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของ สิ่งที่รอคอยนั้น พบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคต กับจิตลักษณะ หรือพฤติกรรมต่างๆของบุคคล โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบ กับกลุ่มที่ศึกษาเชิงทดลอง-พัฒนา ในกลุ่มที่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะมุ่งอนาคต กับพฤติกรรม ของ กรีน และ เคจเลส (Green, 1970 and Kegeles, 1963 อ้างถึงใน เมธินี คุปพิทยา นันท์ 2546 : 38) ได้ศึกษาพบว่า บุคคลที่ยอมรับการกระทำพฤติกรรมสุขภาพทั้งด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค มักจะเป็นพวกมุ่งอนาคต ส่วนบุคคลที่ไม่เข้าร่วมปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ในการรักษาสุขภาพเป็นพวกมุ่งปัจจุบัน มิสเชล (ปอแก้ว ศิริจันทร์ 2546: 30 อ้างจาก Mischel, 1974 : 270) ได้ทำการวิจัยพบว่า เด็กที่มีจินตนาการสูง จะมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่าเด็กที่มีจินตนาการต่ำ ซึ่งความเข้าใจในสิ่งที่เป็นนามธรรมและการมีจินตนาการสูงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องในการอ่านสิ่งพิมพ์ โดยสิ่งพิมพ์ทั่วไปมักเขียนในรูปแบบนามธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่จะส่งผลต่อการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ซึ่งเป็นคุณลักษณะทางจิตที่สามารถควบคุมตนเองได้ มีจุดมุ่งหมายในการกระทำเพื่อสิ่งที่ดีกว่าในอนาคต ผู้ที่มีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมด้านดี เช่น พฤติกรรมความซื่อสัตย์ เป็นต้น

ทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย กับลักษณะทางชีวสังคม งานวิจัยของ แลมม์ และคณะ (Lamm et al, 1976 อ้างถึงใน กุมาริ ผลภายี 2547 : 67) ได้ศึกษาเพศ ฐานะทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางสังคมที่เป็นตัวกำหนดการมุ่งอนาคตและการมองไปข้างหน้าของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับกลางและระดับต่ำ มีอายุระหว่าง 14-16 ปี เป็นวัยรุ่นหญิง 50 คน วัยรุ่นชาย 50 คน โดยใช้วัดการมุ่งอนาคต ด้านความคาดหวัง ความกลัว ในการเลือกอาชีพจากค่าบอกเล่าของวัยรุ่น การตัดสินใจเกี่ยวกับระยะเวลาในการมองอนาคต และการมองโลกในแง่ดีและแง่ร้าย จากการศึกษาพบว่า วัยรุ่นหญิงที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำจะมองโลกในแง่ดีมากกว่าวัยรุ่น

หญิงที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับกลาง ส่วนวัยรุ่นชายที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำได้แสดงความคาดหวังและความกลัวในการเลือกอาชีพสูงกว่าวัยรุ่นหญิงที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำ ซึ่งก่อนหน้านี้ ควงเคื่อน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520 : 106-110) ได้ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทย กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนและนิสิต ที่มีอายุระหว่าง 11- 25 ปี มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต แปรปรวนไปตามลักษณะทางชีวสังคม 3 ประการ คือ เพศ ชั้นเรียน และที่เกิด โดยหญิงมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่าชาย ผู้ที่มีอายุน้อยและมีระดับการศึกษาต่ำ มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ที่อายุมาก และอยู่ในระดับการศึกษาสูง และผู้ตอบที่เกิดในกรุงเทพมหานครมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่า ผู้ตอบที่เกิดในต่างจังหวัด ส่วนในต่างประเทศ เกส (Gjesme, 1979 อ้างถึงใน ควงเคื่อน พันธุมนาวิน 2549: 9) ทำการเปรียบเทียบข้ามเพศ ช่วงอายุ และวัฒนธรรม ส่วนใหญ่แล้วพบว่า หญิงมุ่งอนาคตมากกว่าชาย ตั้งแต่เกรด 6 แต่เมื่อแยกการหยังลึกลงมาเป็น 3 องค์ประกอบพบว่า เพศชาย คิดถึงอนาคตได้ยาวไกล (Extention) กว่าเพศหญิง แต่หญิงมีเป้าหมายหลายด้านมากกว่า (Density) เพศชาย อีกรงานวิจัยหนึ่งคือ เนอร์มิ (Nurmi, 1991 อ้างถึงใน กุมาริ ผลภายี 2547: 68) ได้ศึกษาเพศ อายุ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และลักษณะปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่มีผลต่อการมุ่งอนาคตของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กวัยรุ่น 148 คน อายุ 10-11 ปี 14-15 ปี และ 17-19 ปี ผลการศึกษาพบว่าลักษณะของเพศ อายุ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และการปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวมีผลต่อการมุ่งอนาคตของวัยรุ่น โดยการวางเป้าหมายอย่างคลุมเครือจะลดลงเมื่อเขาได้รับความรู้เกี่ยวกับการวางจุดมุ่งหมาย ในอนาคต และวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง จะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำ และพบว่า การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตสามารถพัฒนาได้โดยการให้เด็กได้มีการร่วมอภิปรายในเรื่องดังกล่าว

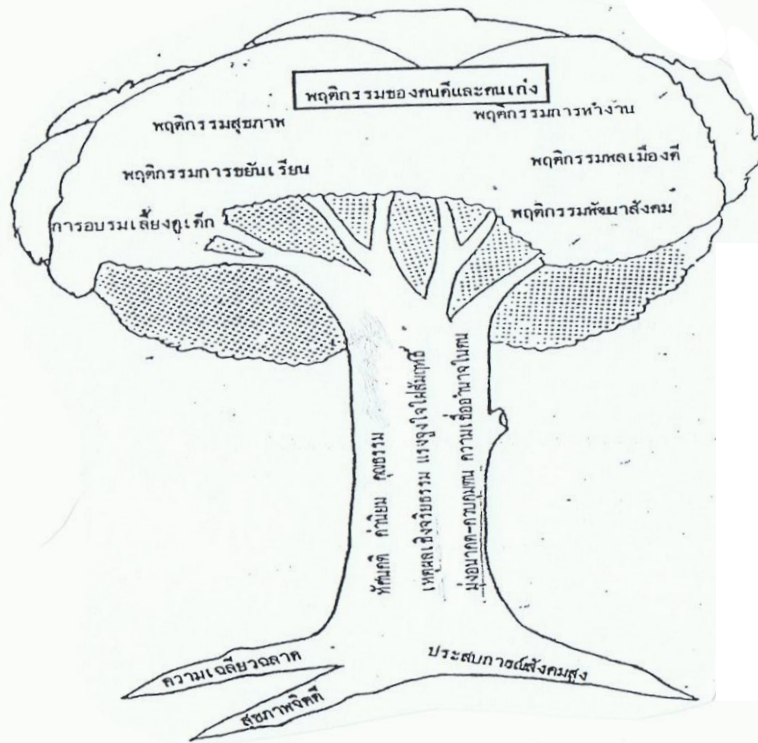
ไรท์ (Wright, 1975 อ้างถึงใน ปิยสุดา เนตยารักษ์ 2548: 51) ได้ศึกษาและพบว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง คือผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนา และกฎหมาย จะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจัดว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง และพบว่าชาวอาชญากรมีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าปกติ ส่วนกลุ่มที่ศึกษาเชิงทดลอง- พัฒนา มีตัวอย่างเช่น รัตนา ประเสริฐสม (2526) ได้ศึกษาวิจัย การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 160 คน โดยฝึกการรับรู้ผลของความพยายาม และการอดได้รอได้ จากการพิจารณาภูมิหลัง พบว่า นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง

จะมีพฤติกรรมอนามัยสูงกว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ สำหรับ บุญรับ สักดิ์มณี (2532) ได้ทำการเปรียบเทียบการฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานของข้าราชการพลเรือน 4 แบบ แต่ละแบบตรวจสอบลักษณะข้าราชการที่เหมาะสมกับวิธีการฝึก ซึ่งได้พบว่าการฝึกมุ่งอนาคตและ/หรือควบคุมตนเองให้ผลดีกว่าการฝึกแบบควบคุมอย่างเด่นชัด โดยที่กลุ่มที่ได้รับการฝึกด้านเดียวได้ผลเท่ากับฝึกสองด้าน และพบว่าข้าราชการที่ทำงานตรงกับนิสัยน้อย ทำงานวิชาการน้อย เงินเดือนน้อย เป็นผู้ได้รับผลของการฝึกมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม เมื่อ กนกวรรณ อุ่นใจ (2535) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะ และหลังการทดลองมีคะแนนลักษณะมุ่งอนาคต สูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จักรวาล ภูวพันธ์ (2537) ได้ศึกษา ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 24 คน กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้น และสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขณะที่ มาลี วิทยาธรรตน์ (2540) ได้ศึกษาผลของการฝึกการมุ่งอนาคตแก่เด็กในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านบางละมุงที่มีอายุระหว่าง 9-18 ปี จำนวน 90 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการฝึกการมุ่งอนาคต และกลุ่มควบคุมจัดให้มีกิจกรรมอื่น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต แบบวัดการร่วมรู้สึก แบบวัดสุขภาพจิต แบบวัดสติปัญญาของราเวน (Raven) แบบแผนการฝึกการมุ่งอนาคต ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเด็กที่ได้รับการฝึกการมุ่งอนาคต มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วน สุพิชชา กลิ่นบุหงา (2540) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยที่มีต่อการตระหนักรู้ในอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ แบบวัดการตระหนักรู้ในอนาคต ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อย มีคะแนนการตระหนักรู้ในอนาคตสูงกว่าก่อนเข้าโปรแกรม และมีคะแนนสูงกว่านักเรียน ที่ไม่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อ สกล เทียงแท้

และสุมิตรา เจิมพันธ์ (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกจิตพฤติกรรมแบบบูรณาการต่อพฤติกรรม การจับข้ออย่างปลอดภัยของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น พบว่า ในหมู่นักเรียนชายที่ได้รับการฝึก มุ่งอนาคต- ควบคุมตน และทัศนคติ ถ้าหากเป็นผู้มีความพร้อมทางจิตมากจะมีพฤติกรรม เติร์มซับซ้อนสูงกว่าผู้มีความพร้อมทางจิตน้อย

2.2 ทฤษฎีดั้งไม้จริยธรรม ดวงเดือน พันธุนาวัน (2538: 2-4) ได้ศึกษา จิตลักษณะ ที่สำคัญ ซึ่งมีผลต่อการเป็นคนดีและคนเก่ง และได้ตั้งเป็นทฤษฎีดั้งไม้จริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตนเองเป็นจิตลักษณะประการหนึ่งในทฤษฎีนี้ จึงขอเสนอทฤษฎีดั้งไม้จริยธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการมุ่งอนาคตนั้น ทฤษฎีดั้งไม้จริยธรรมแสดงถึงสาเหตุสำคัญของพฤติกรรมของคนดีและของ คนเก่งว่า พฤติกรรมเหล่านี้มีสาเหตุทางจิตอะไรบ้าง ทฤษฎีนี้มี 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นดอกและ ผลไม้ของต้นไม้ ส่วนลำต้น และส่วนที่เป็นราก ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ต้นไม้จริยธรรม

ที่มา: ดวงเดือน พันธุนาวัน (2538) ทฤษฎีดั้งไม้จริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคคล สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร หน้า 10

ส่วนแรก คือ ดอกและผลไม้บนต้นแสดงถึงพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง อันประกอบด้วย พฤติกรรมต่างๆ ที่น่าปรารถนา 4 กลุ่มใหญ่ คือ (1) พฤติกรรมการไม่เบียดเบียนตนเอง (2) พฤติกรรมการไม่เบียดเบียนผู้อื่น (3) พฤติกรรมการทำตามหน้าที่ (4) พฤติกรรมการพัฒนาตนและสังคม พฤติกรรม 4 กลุ่มนี้ มีสาเหตุทางจิตใจอยู่ 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ สาเหตุทางจิตใจที่เป็นส่วนลำต้นของต้นไม้ อันประกอบไปด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน คือ (1) เหตุผลเชิงจริยธรรม (2) ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง (3) ความเชื่ออำนาจในตน (4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (5) ทศนคติ คุณธรรม และค่านิยม และ ส่วนที่สามของต้นไม้จริยธรรมคือ รากของต้นไม้ ซึ่งเป็นจิตลักษณะกลุ่มที่สอง มี 3 ด้านคือ (1) สติปัญญา (2) ประสบการณ์ทางสังคม และ (3) สุขภาพจิต ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมนี้แสดงถึงความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลระหว่าง จิตลักษณะ 8 ประการที่ลำต้นและราก ของต้นไม้ กับพฤติกรรมต่างๆ ที่น่าปรารถนาของคนดีและคนเก่ง นอกจากนั้นยังแสดงถึงความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลของจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการที่ราก กับจิตลักษณะบางประการที่ลำต้น โดยเฉพาะเหตุผลเชิงจริยธรรม และลักษณะมุ่งอนาคต

สำหรับงานวิจัยรุ่นแรกๆ ที่สามารถพิสูจน์ความเป็นสาเหตุและผล และ ลักษณะมุ่งอนาคตของจิตลักษณะและพฤติกรรมที่ใช้เป็นพื้นฐานในการตั้งทฤษฎีนั้น เป็นการวิจัย 3 ประเภท งานวิจัยประเภทแรก คือ การวิจัยเชิงสัมพันธ์เปรียบเทียบ ประเภทที่สอง คือ การวิจัยเชิงทดลอง และประเภทที่สาม คือ การวิจัยเชิงทดลองพัฒนาหรือเสริมสร้างจิตลักษณะบางประการด้วยชุดฝึกอบรม หรือชุดพัฒนาจิตลักษณะด้านเดียว หรือหลายด้านพร้อมกัน แล้ววัดที่พฤติกรรม

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ทำให้ผู้ที่ศึกษาว่า ความรู้ ทศนคติ และหรือคุณธรรม ค่านิยม ไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมได้เต็มที่ สิ่งที่จะต้องพัฒนาควบคู่กันไป ที่สำคัญคือ ลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูง จึงจะเกิดพฤติกรรมตามต้องการได้มากขึ้น และยั่งยืนขึ้น สำหรับงานวิจัยที่ยืนยันว่า ความรู้ ทศนคติ และหรือคุณธรรม ค่านิยม ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมได้เต็มที่ ต้องเพิ่มพลังจากลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และจิตลักษณะอื่นๆ จึงจะเกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม เช่น งานวิจัยของ เกษม จันทพร (2541) เกี่ยวกับการเกิดพฤติกรรมหลีกเลี่ยงสารเสพติดในนักเรียนวัยรุ่นในชุมชนที่เสี่ยง และงานวิจัยของ พรพรรณราย พิทักษ์เจริญ (2543) เกี่ยวกับการเกิดพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมในข้าราชการสูงวัย

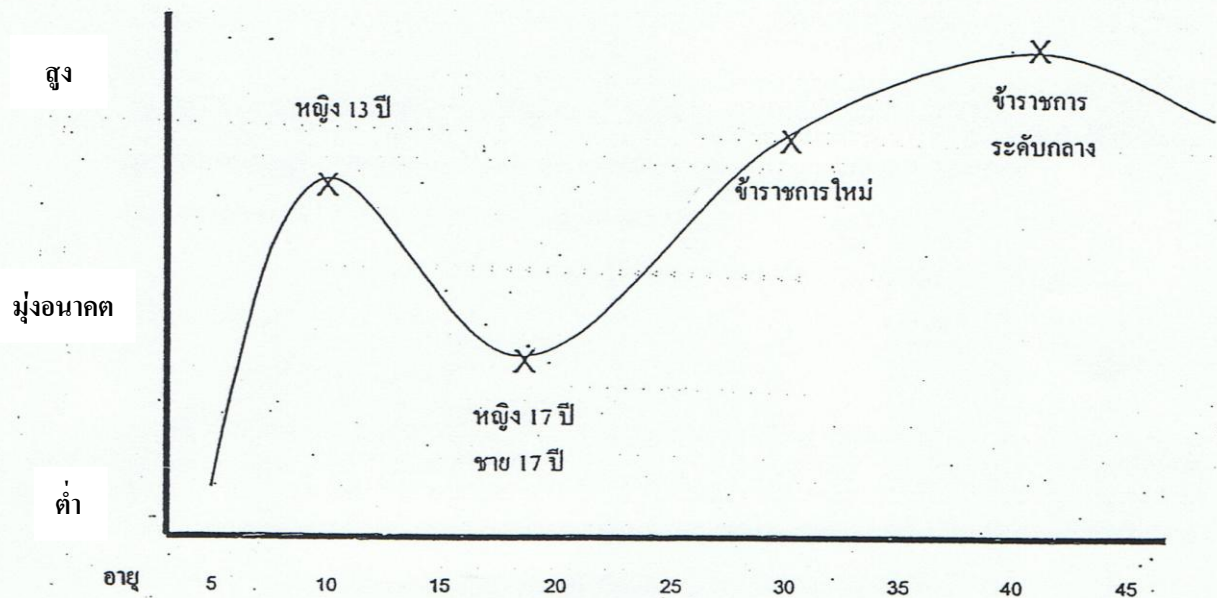
จะเห็นได้ว่า ในการพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข จะต้องพัฒนาที่จิตหลายด้านของเยาวชนเหล่านั้น เพื่อให้เกิดผลดีที่พฤติกรรมต่างๆ อย่างกว้างขวาง ตามที่พิสูจน์แล้วจากการวิจัยต่างๆ และนำมาสรุปรวมเป็นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม การพัฒนาที่จิต 4 ด้านคือ ลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิง

จริยธรรม สำหรับในส่วนของลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตนนั้น แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่เป็นลักษณะทางจิตที่เป็นนามธรรม และส่วนที่เป็นการวางแผนจัดการ ที่ผู้วิจัยสนใจทำการศึกษา เฉพาะส่วนของลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ คือ การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย และจากการศึกษาผลการวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศจะพบว่า การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย สามารถพัฒนาได้ตั้งแต่วัยเด็ก และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต และการงานของตน หากมีการปลูกฝังก็จะสามารถช่วยให้ผู้รับการฝึกมีจิตใจ และพฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้มากขึ้น อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต และสามารถเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับตนเองและผู้อื่นได้อีกด้วย ผู้วิจัยจึงคาดหวังว่าชุดกิจกรรมแนะแนวที่พัฒนามาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ประมวลมาแล้ว จะทำให้นักเรียนวัยรุ่น สามารถพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยได้สูงขึ้น

3. การพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย จะเกิดจากการสะสมการเรียนรู้จาก ประสบการณ์ในอดีตของบุคคล ทั้งจากการอบรมเลี้ยงดู การศึกษา การเลียนแบบ ตลอดจนอิทธิพลของสื่อ และมีความสัมพันธ์กับสภาวะทางสังคมของบุคคล ตลอดจนวัฒนธรรมและครอบครัว รวมทั้งต้องอาศัยความสามารถทางด้านสติปัญญาและการรู้ การคิด การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต จึงเป็นไปได้ทั้งโดยธรรมชาติ และโดยการฝึกอบรม ดังนี้

3.1 การพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยโดยธรรมชาติ การพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยนั้น ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2549: 2) ได้กล่าวไว้ว่า “การกำหนดเป้าหมายในอนาคตทั้งใกล้และไกล แม้จะเป็นสิ่งที่ไม่ยาก แต่ก็มีคนเป็นจำนวนมากที่ไม่เคยคิดมุ่งอนาคต ไม่มีการคาดหวังสิ่งใดอย่างจริงจัง นอกจากการหวังลมๆแล้งๆ การมุ่งอนาคตอาจมีมากน้อยต่างกันตามความสามารถทางสติปัญญา คือบุคคลต้องคิดแบบนามธรรม ได้ จึงจะมุ่งอนาคตได้อย่างแท้จริง ส่วนพวกมุ่งปัจจุบันมักเป็นผู้มีสติปัญญาในระดับรูปธรรม ซึ่งเป็นความสามารถของเด็กก่อน 10 ขวบโดยทั่วไป หลัง 10 ขวบแล้ว บุคคลต้องสามารถมุ่งอนาคตได้มากขึ้นทุกที แต่ในประเทศไทยกลับพบว่าวัยรุ่นตอนต้น มุ่งอนาคตสูงกว่าวัยเด็ก แต่เริ่มลดลงหลังจากนั้น” ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 การแสดงการเปลี่ยนแปลงของลักษณะมุงอนาคต

ที่มา: ดวงเดือน พันธุนาวิน (2549) “ลักษณะมุงอนาคต – ควบคุมตน : หลักการปลูกฝังสร้างเสริม” โครงการวิจัยแม่บท การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย กรุงเทพมหานคร หน้า 3

การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย อาจเกิดได้เองตามธรรมชาติ (ดวงเดือน พันธุนาวิน 2549 : 9) จากการศึกษาที่บุคคลมาจากครอบครัวที่ดี ให้การอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ในการมุงอนาคต และอดทน อดกลั้น และอดออม สำหรับในสถานศึกษา ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการเห็นความสำคัญของเวลา และคุณค่าของรางวัลต่างๆ ในชีวิต เพื่อเป็นการปลูกฝังและสร้างเสริมลักษณะมุงอนาคต

ความสามารถในการควบคุมตนมักเกิดควบคู่กับลักษณะมุ่งอนาคต ในบุคคลที่มีความมุ่งมั่นจะบรรลุเป้าหมายในอนาคตที่ตนวางไว้ (Erikson, 1963 และ ดวงเดือน พันธุนาวิน 2541 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุนาวิน 2549 : 3) ดังแสดงด้วยตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 พัฒนาการของลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน

ช่วงอายุ	มุ่งอนาคต	ควบคุมตน
อายุ 1-3 ขวบ	มุ่งปัจจุบัน	เริ่มจับถ้ำอย่างเป็นที่เป็นทาง เป็นการเริ่มต้นควบคุมตน(ค)
อายุ 10 ขวบ ขึ้นไป	เริ่มมุ่งอนาคตได้ ถ้านลาดชั้นนามธรรม (ก)*	ควบคุมตนได้ด้วยการมี แบบอย่างที่ดีและการเลียนแบบ การกระทำ
อายุ 13 ขวบ	นักเรียนชายหญิงมุ่งอนาคตสูง(ข)	วัยรุ่นตอนต้น (ข)
อายุ 17 ปี ผู้ใหญ่	วัยรุ่นตอนปลายมุ่งอนาคตต่ำกว่า ผู้ใหญ่	ทำตามกฎหมาย(ข)
(ระดับปฏิบัติ)	ลูกน้องมุ่งอนาคตต่ำกว่าหัวหน้า	หลักศาสนา(ข)
(ระดับหัวหน้า)	หัวหน้ามุ่งอนาคตสูงกว่าลูกน้อง	มีวินัยในตนเอง (ข)
สูงวัย - วัยชรา	มุ่งอนาคตลดลง มักย้อนคิดถึงอดีต	ควบคุมตนได้ตามความคงอยู่ ของสมอง กล้ามเนื้อ และ ระบบประสาท (ค) (ง)

หมายเหตุ * (ก) Piaget 1983 (ข) ดวงเดือน พันธุนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2520)

(ค) Erikson 1950; 1963 (ง) Rybash และคณะ 1991 (ง) ดวงเดือน พันธุนาวิน 2541

(ที่มา : ดวงเดือน พันธุนาวิน (2549) “ลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน : หลักการปลูกฝังสร้างเสริม”

โครงการวิจัยแม่บท การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย กรุงเทพมหานคร หน้า 3)

3.2 การพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งทีรอคอยโดยการฝึก การฝึกที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งทีรอคอย ในความเห็นของนักวิชาการ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ 2529: 106-107) เห็นว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเกิดจากการสะสมผลของการเรียนรู้จากประสบการณ์ตั้งแต่อดีตของบุคคล เกี่ยวกับลักษณะความมั่นคงของสภาพแวดล้อม ความสามารถที่จะทำนายสิ่งทีจะเกิดในอนาคตได้แม่นยำพอสมควร และมีมากในบุคคลทีอยู่ในสังคมทีเจริญ ส่วนสังคมทีเร้นแค้น บุคคลมักมุ่งปัจจุบันมากกว่า การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต ส่วนใหญ่มักกระทำในเด็กซึ่งเป็นผู้ทีมีประสบการณ์ทางด้านนี้น้อย เช่น ฝึกการออมเงินวันละน้อย ฝึกให้ปลูกต้นไม้และคอยดูแลจนได้รับประทานผลของมัน เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถกระตุ้นลักษณะมุ่งอนาคตด้วยวิธีการดังต่อไปนี้ ฝึกเขียนเรื่องราวของตนเกี่ยวกับปัจจุบันและอนาคต ฝึกเขียนนวนิยายชีวิต โดยเริ่มตั้งแต่เด็กจนโต ฝึกวางแผนระยะยาวในช่วงเวลาต่างๆ ฝึกเล่นเพื่อทีจะเอาชนะ ให้แบบอย่างของการวางแผน ระยะยาว หรือการวางแผนการดำเนินชีวิต เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ บางประการในอนาคต ฝึกโดยเน้นการกระทำในปัจจุบัน เพื่อส่งผลไปยังอนาคต ฝึกฝนรำเรียนเพื่อความเป็นยอดฝีมือ นอกจากนี้ยังมีผู้เสนอแนวทางการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตไว้ดังเช่น พรหมณี ชูทัย (2522: 21-23) ได้เสนอแนะว่า ทางการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตนั้น เด็กต้องได้รับแรงเสริมในทางบวกจากครู ด้วยการแนะนำช่องทางให้เด็กรู้จักตั้งเป้าหมายหาแนวทางเลือกสำหรับชีวิตจริง ครูต้องกระตุ้นให้กำลังใจและส่งเสริมให้เด็กคิดเป็น โดยการจัดกิจกรรมการสอนทีมีลักษณะมุ่งอนาคต เด็กจะต้องได้รับการยอมรับความคิดเห็น และครูควรจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนทีส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจ กล้าตัดสินใจ ให้โอกาสเด็กคิดแก้ปัญหา ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง และอยู่ในบรรยากาศทีอบอุ่น ซึ่งจะเป็นแนวทางทีส่งเสริมการมุ่งอนาคตของเด็กได้ดี

อุบล เลี้ยววาริณ (2549: 2) ให้แนวทาง การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตแก่เด็กและเยาวชน มีวิธีการต่างๆมากมาย เช่น การใช้นิทานทีตัวเอกของเรื่องเป็นแบบอย่างทีดีของคุณลักษณะนั้นๆ จนผู้อ่านอยากมีพฤติกรรมเช่นนั้นบ้าง การใช้นิทานซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาจิตลักษณะ ซึ่งก่อนหน้านั้น บุญรบ ศักดิ์มณี (2532: 16-17) ให้แนวทางการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต โดยการให้รู้จักความหมายของการมุ่งอนาคต และเห็นความสำคัญของการมุ่งอนาคต ด้วยการกระตุ้นให้บุคคลรู้จักคิดถึงสิ่งทีอาจจะเกิดในอนาคตอันใกล้ และไกลอย่างมีเหตุผลโดยการยกตัวอย่าง ให้แบบอย่าง ฝึกการคิดทำนองนี้ เพื่อความเข้าใจในความหมายของการมุ่งอนาคต รวมถึงการแสดงให้ทราบถึงประโยชน์ของการมุ่งอนาคต และโทษของการไม่มุ่งอนาคตทีเคยปรากฏมาแล้วกับบุคคลและสังคมในแง่มุมต่างๆ ด้วยการให้เห็น

ตัวอย่างของผลดีที่เกิดจากการกระทำกิจกรรมที่มุ่งอนาคต เพื่อฝึกให้บุคคลเห็นความสำคัญของการมุ่งอนาคต

3.3 การพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

3.3.1 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว ในปัจจุบันไม่มีผู้ให้คำนิยามหรือความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวโดยตรง แต่มีผู้ให้ความหมายของชุดการสอนไว้ดังนี้

1) ความหมายของชุดการสอน ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2533: 113 – 114)

กล่าวว่า “ชุดการสอนหรือชุดการเรียนตรงกับภาษาอังกฤษว่า Instructional Package เป็นสื่อประสมประเภทหนึ่ง มีจุดหมายเฉพาะเรื่องที่สอน ชุดการสอนเป็นสื่อประสมที่ได้จากระบบการผลิต และการนำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับวิชา หน่วย หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ”

บุญเกื้อ คอรวาเวช (2529: 66-67) กล่าวว่า “ชุดการสอนเป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นชุดของสื่อประสมที่มีการสอนตั้งแต่สองชนิดขึ้นไป โดยจัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อ เนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วย ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามที่ต้องการ จัดไว้เป็นชุดๆ บรรจุในซอง กล่อง หรือกระเป๋า”

อังคณา เมตุลา (2546: 31) ได้สรุปไว้ว่า “ชุดการสอนหมายถึง เครื่องมือช่วยสอนที่เป็นสื่อประสม ที่สอดคล้องกับวิชา หน่วย หัวเรื่องและวัตถุประสงค์ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ”

สรุปได้ว่า ชุดการสอน เป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามวัตถุประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว จากกรอบแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องชุดการสอน และกิจกรรมแนะแนวดังกล่าว คณาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนว ปีการศึกษา 2545 ได้กำหนดให้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความหมายว่า “ชุดกิจกรรมแนะแนว คือเครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรมที่สร้างขึ้น เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้รับบริการให้มีคุณลักษณะ ทักษะหรือความสามารถ ตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย 1) คู่มือผู้ให้บริการ ซึ่งมีคำชี้แจงการเตรียมการของผู้ให้บริการ 2) คู่มือผู้รับบริการ ซึ่งมีใบงาน ใบความรู้ และแบบทดสอบก่อน-หลัง 3) สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม

สรุปว่าในการพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยนั้น การออกแบบ และการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการฝึกการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย จะสามารถทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคาดการณ์ได้ว่า อะไร

จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้ และไกล ยอมรับว่าอะไรที่เกิดขึ้นกับคนอื่นก็อาจเกิดขึ้นกับตนได้ รวมทั้งเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถยั้งรู้เวลาและเห็นคุณค่าของเวลา รู้คุณค่าของรางวัลแม้ยังไม่ถึงอันจะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ทั้งในปัจจุบันและอนาคต และสามารถเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับตนเองและผู้อื่นได้อีกด้วย

3.3.2 หลักการและแนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ในการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อฝึกการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ของ สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545: 29-59) ที่ได้ศึกษาถึงหลักการพัฒนากิจกรรมแนะแนว และสรุปไว้ ดังนี้

1) **หลักการในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว** ประกอบด้วย

(1) **ลักษณะของสิ่งที่ต้องการพัฒนา** ในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ควรครอบคลุมขอบข่ายของการแนะแนวทั้งด้านการศึกษา ทั้งด้านการอาชีพ และด้านส่วนตัว และสังคม โดยคำนึงถึงปัจจัยในด้านต่างๆ อาทิ ความจำเป็นและความต้องการของผู้รับบริการ สภาพสังคม และปัญหา กระแสโลกาภิวัตน์ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษา แผนพัฒนางานแนะแนว ฯลฯ เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว โดยให้สอดคล้องกับปรัชญาการแนะแนว ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาและเสริมสร้างตนเอง สามารถแก้ปัญหา ป้องกันปัญหาได้

(2) **ลักษณะของผู้รับบริการ** การพัฒนากิจกรรมแนะแนวจะต้องจัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการแต่ละวัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย 3 วัยได้แก่

ก. **วัยเด็ก** เป็นวัยที่ชอบสนุกสนาน สนุกสนาน สนใจการเล่นรับรู้เชิงรูปธรรมมากกว่านามธรรม ควรเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ปนเล่น ส่งเสริมการแสดงออกใช้สื่อหรือกิจกรรมสอดแทรกการพัฒนาทางสังคม และเน้นกิจกรรมเป็นกลุ่ม

ข. **วัยรุ่น** เป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น ต้องการการยอมรับ ความเป็นอิสระ แสวงหาเอกลักษณ์และบทบาท สนใจการมีอุดมการณ์แห่งชีวิต มีพลังมากทั้งด้านร่างกาย ความคิดและปัญญา ควรเน้นกิจกรรมแบบกลุ่มและให้ลงมือปฏิบัติมากที่สุด การฝึกทักษะสังคมด้านการยอมรับ ส่งเสริมกิจกรรมประเภทที่ช่วยให้ได้แสดงออกให้มีการคิดวิเคราะห์กรณีศึกษา ใช้สื่อ เกม เพลง กระบวนการกลุ่มที่สอดคล้องกับยุคสมัย

ค. **วัยผู้ใหญ่** เป็นวัยที่มีประสบการณ์ชีวิตหลายด้าน มีสถานะทางสังคม มีอาชีพ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ แต่อาจมีปัญหาบางประการที่เกี่ยวกับการปรับตัวทางอาชีพและสังคม ควรเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์

ระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้บริการ เน้นการคิดวิเคราะห์ หาเหตุผลและเสนอแนวคิดควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ให้ผู้รับบริการเล่นสนุกสนานหรือออกท่าทางมากเกินไป

(3) *ลักษณะของกิจกรรม* การพัฒนากิจกรรมแนะแนวแบ่งเป็นลักษณะที่สำคัญ 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมที่จัดเป็นกลุ่ม ได้แก่ กิจกรรมแบ่งกลุ่มทำงาน กระบวนการกลุ่ม กลุ่มสัมพันธ์ ส่วนกิจกรรมที่จัดเป็นรายบุคคลและหรือจัดเป็นกลุ่ม ได้แก่ กิจกรรมเพื่อให้บริการปรึกษา บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง การสาธิต ทดลอง ฝึกปฏิบัติ การสืบค้น ซึ่งผู้พัฒนากิจกรรมจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับผู้รับบริการและปัจจัยสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ด้วย

(4) *ประโยชน์ของการนำไปใช้* ซึ่งเป็นหัวใจในการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยมุ่งเน้นให้ผู้รับบริการสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ในปัจจุบันนิยมเรียกว่า “นำองค์ความรู้สู่วิถีชีวิต”

2) *แนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว* ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญดังนี้

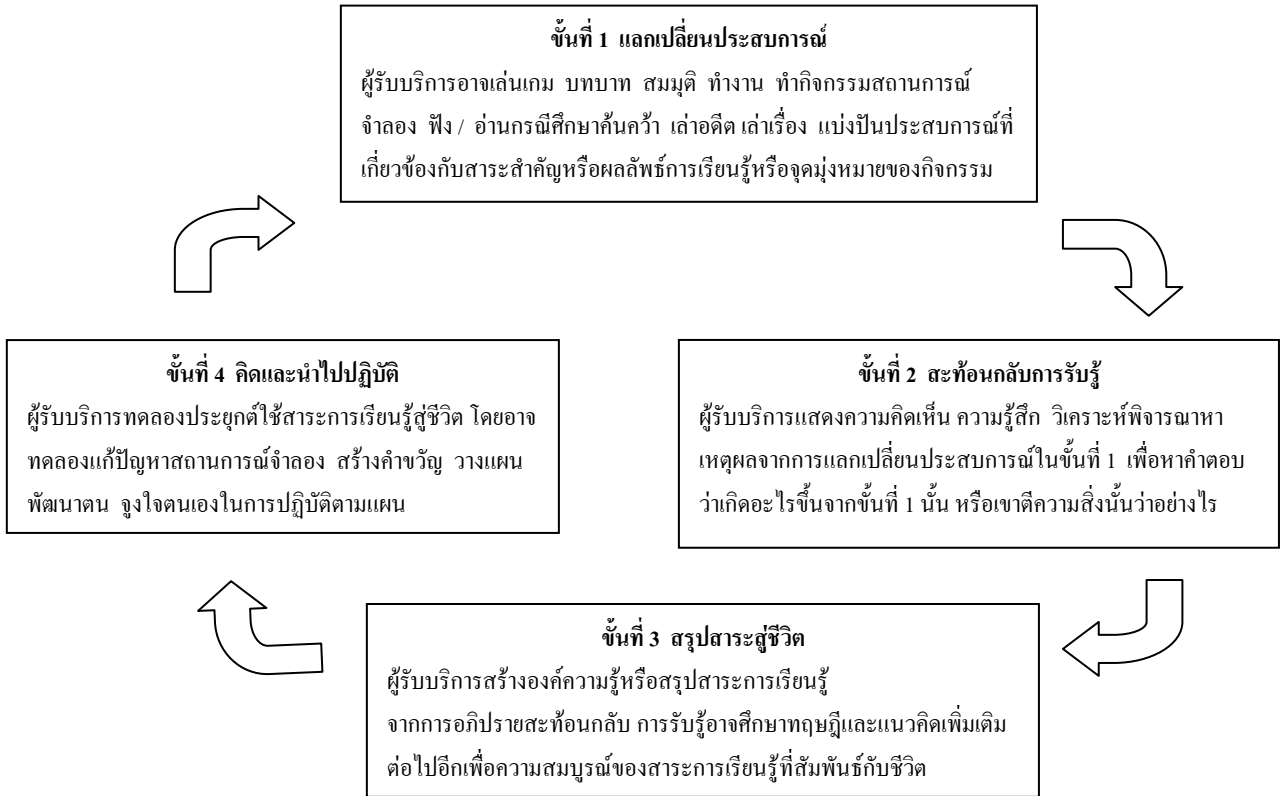
(1) *การกำหนดวัตถุประสงค์กิจกรรม* ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดกิจกรรม เริ่มต้นด้วยกำหนดหัวข้อ เนื้อหาสาระ แล้วเขียนวัตถุประสงค์เป็นข้อๆ

(2) *การกำหนดขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว* ในประเทศไทยกำหนดขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนวไว้ 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

(3) *การกำหนดขั้นตอนของกิจกรรม* สิ่งสำคัญของการจัดกิจกรรม คือ การจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้รับบริการนำผลการเรียนรู้จากกิจกรรมไปใช้ประโยชน์

จากหลักการพัฒนาและแนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนวสรุปได้ว่า หลักการในการพัฒนากิจกรรมแนะแนวนั้น มีด้วยกัน 4 ประเด็น คือ ลักษณะของสิ่งที่ต้องการพัฒนา ลักษณะของผู้รับบริการ ลักษณะของกิจกรรม และ ประโยชน์ที่จะนำมาใช้ ส่วนแนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว การกำหนดขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว การกำหนดขั้นตอนของกิจกรรม

เกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนวนั้น สมร ทองดี และปราณี งามสุต (2545 : 50) ได้กล่าวไว้ดังแสดงในภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนว

ที่มา : สมร ทองดี และปราณี รามสูต “แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ใน ประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว หน่วยที่ 9 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี หน้า 50

จากภาพที่ 2.3 สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545) ได้เสนอขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมว่าประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้เป็นวงจรการเรียนรู้ คือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สะท้อนกลับการรับรู้ สรุปสาระสู่ชีวิต สุดท้ายคือ คิดและนำไปปฏิบัติ ขั้นตอนทั้ง 4 นี้ หากผู้จัดกิจกรรมมีประสบการณ์สูงก็จะดำเนินกิจกรรมได้อย่างคล่องแคล่วและต่อเนื่องอย่างราบรื่น และบางครั้งจะพบว่าความต่อเนื่องของกิจกรรมจนดูว่าแต่ละขั้นตอนมีความคาบเกี่ยวกัน จนแยกไม่ออก นอกจากนั้นยังพบว่ามีการสลับขั้นตอนของกิจกรรมบางขั้นตอนและได้ผลในแง่ปฏิบัติเช่นเดียวกัน เช่น อาจจัดกิจกรรมนำเสนอสาระการเรียนรู้ หรือองค์ความรู้ก่อน จากนั้นเป็นขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แล้วเป็นกิจกรรมสะท้อนกลับการรับรู้ สุดท้ายเป็นกิจกรรมให้ทดลองประสบการณ์ และประยุกต์ใช้ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการจัดกิจกรรม และเมื่อถึงขั้นคิดและนำไปปฏิบัติแล้ว

อาจกลับเข้าสู่การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เป็นวงจรต่อไปใหม่เพื่อเป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้มั่นคงขึ้น นำไปปฏิบัติได้ดีขึ้น และเรียนรู้สิ่งใหม่ที่ต่อเนื่องต่อไปอีก

3.3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพบว่าชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขพฤติกรรมต่างๆ ได้ ทั้งการฝึกจิตลักษณะและการฝึกเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น อังคณา เมศุลา (2546) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักตนเองและเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง จำนวน 10 ครั้ง พบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก เช่นเดียวกับ อัมพร แสงวิเชียร (2546) ที่ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียน โรงเรียนกุศบากรราษฎร์บำรุง จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 25 คน ผู้วิจัยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการเพื่อฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย จำนวน 12 ครั้ง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก ส่วน พิทยาภรณ์ พิทยาธรกุล (2546) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อปรับพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาหลวง สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ต้องการปรับลดพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียน จำนวน 12 คน พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนลดลงหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อปรับพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียน และ อรพิน สุขแจ่ม (2546) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีวิทย จังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน ผู้วิจัยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ พบว่านักเรียนมีการประหยัดมากขึ้นหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำหลักการและวิธีการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวมาใช้ในการฝึกการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยของนักเรียนวัยรุ่น และคาดว่าชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถใช้ในการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยของนักเรียนวัยรุ่นได้ เช่นเดียวกัน

4. ความพร้อมด้านจิตลักษณะกับการพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2549: 15-16) ได้ทำการศึกษาและพบว่า ลักษณะทางจิตที่สำคัญต่อพฤติกรรมของมนุษย์นั้น มีที่พิสูจน์ได้ 8 กลุ่ม จนกลายเป็นทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมสรุปความได้ว่า ถึงแม้ว่าจิตลักษณะเหล่านี้ จะมีความหมายที่แตกต่างกันอย่างเด่นชัด แต่ก็ยังมีด้านย่อยที่ใกล้เคียงหรือ เป็นด้านที่ซ้ำกันอยู่บ้าง ลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตนของบุคคลใด ถ้ามีในปริมาณสูง เขาจะมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมที่จะศึกษาสูง และมีความเชื่ออำนาจในตนมากด้วย ส่วนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เหตุผลเชิงจริยธรรม และสุขภาพจิต มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตนในปริมาณที่ต่ำกว่าเล็กน้อย ดังนั้นจึงคาดได้ว่าจิตลักษณะเหล่านี้ อาจมีสาเหตุร่วมกัน เช่น การอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม การได้รับการศึกษา และอื่นๆ หากบุคคลได้รับการพัฒนาจิตลักษณะด้านหนึ่ง อาจส่งผลต่อการเพิ่มจิตลักษณะอื่นๆด้วย ดังที่ สกท เทียงแท้ และสุมิตรา เจิมพันธ์ (2546) ได้ศึกษาทดลองเกี่ยวกับการฝึกจิต พฤติกรรมแบบบูรณาการต่อพฤติกรรมการขับชื้ออย่างปลอดภัย ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น พบว่า ในหมู่นักเรียนชายที่ได้รับการฝึกมุ่งอนาคต- ควบคุมตน และทัศนคติ ถ้าหากเป็นผู้มีความพร้อมทางจิตมาก จะมีพฤติกรรมเตรียมขับชื้อสูงกว่าผู้มีความพร้อมทางจิตน้อย

จากที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2549) ได้ประมวลทฤษฎี และผลการวิจัยทั้งในประเทศ ไทยและต่างประเทศ เพื่อแสดงว่าลักษณะมุ่งอนาคตและความสามารถควบคุมตนของบุคคล มีผู้ให้ความสนใจศึกษาค้นคว้ากันมากแล้ว ในประเทศไทยพบว่า จิตลักษณะนี้สำคัญเป็นอันดับหนึ่งหรืออันดับสองในบทบาทที่อาจเป็นสาเหตุสำคัญของพฤติกรรมต่างๆ อย่างหลากหลายของคนไทย ตั้งแต่วัยรุ่นเป็นต้นมา นอกจากนั้นจิตลักษณะนี้ยังเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะอื่นๆที่สำคัญอีกด้วย

ในงานวิจัยเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยนี้ นอกจากจะเน้นพัฒนาจิตลักษณะดังกล่าวแล้วยังสนใจศึกษาว่าวัยรุ่นผู้มีจิตลักษณะ(ที่สำคัญ) อย่างไร ที่ทำให้ได้รับผลจากการพัฒนาได้ดี จากการประมวลเอกสารพบว่า มีจิตลักษณะอย่างน้อย 3 ประการ ที่น่าจะมีบทบาทสำคัญดังกล่าว ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งนำเสนอผลการประมวลเอกสารได้ดังนี้

4.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย จากการศึกษาของงามตา วนิทานนท์ (2549) ได้สรุปถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง ความมุ่งมั่นเพียรพยายามกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่ง โดยการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ อย่างไม่ย่อท้อ จนเกิดผลดีตามต้องการ โดยเน้น 1) เป็นผู้ที่รับรู้ และมองเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นงานหรือปัญหาที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไข ด้วยการกระทำของตนเอง 2) เป็นผู้ที่ยอมรับว่ามีปัญหาต่างๆเกิดขึ้น

ถือว่าการแก้ปัญหาก็คือ งานที่ต้องทำให้สำเร็จด้วยดี และเกิดผลที่คงทนถาวร คิดหาวิธีการแก้ปัญหาการทำงานให้สำเร็จ โดยใช้ความสามารถของคนปกติ ไม่ใช่เวทย์มนต์คาถาหรือพรสวรรค์ 3) เป็นผู้แก้ปัญหาด้วยวิธีการแปลกใหม่ ไม่ใช่การเลียนแบบคนอื่น หรือการทำซ้ำซากด้วยวิธีการเดิมที่ไม่ได้ผล 4) เป็นผู้เพียรพยายามสร้างสภาพแวดล้อม ให้สามารถทำงานได้เป็นผลสำเร็จอย่างงดงาม 5) ดำเนินงานหรือแก้ปัญหาอย่างมีระบบหรือขั้นตอน มีความบากบั่นอดทน ว่องไวมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาได้ที่ต้นเหตุ ให้เกิดผลดีระยะยาวด้วย 6) เมื่อทำงานสำเร็จเกิดความพอใจ มีความสุข มีกำลังใจที่จะทำงานให้สำเร็จ และมีคุณภาพต่อไป แต่เมื่อทำงานล้มเหลว ก็ไม่ย่อท้อ ต้องการข้อมูลย้อนกลับที่จะชี้ข้อดีข้อเสียของตน เพื่อที่ตนจะได้นำไปปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นต่อไป ดังที่ เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ (2544) ทำการ ศึกษาเรื่อง ผลของการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเขตชนบทยากจน จังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านคำแก้ว จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 48 คน ผลการศึกษา พบว่า หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต มีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตมีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน เมธินี คุปพิทยานันท์ (2546: 282) ที่ศึกษาการมุ่งอนาคต- ควบคุมตน ด้านพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 -6 พบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกการมุ่งอนาคต- ควบคุมตน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก ขณะที่ งามตา วรินทร์านนท์ (2549 : 9) ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ดังนี้ เฮกฮาเวน (Heckhausen, 1967 อ้างถึงในดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ 2531: 167) พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตมักปรากฏในบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ต่อมา เรเนอร์ (Raynor, อ้างถึงในดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ 2531: 167) ได้พบว่า บุคคลที่มีจิตลักษณะมุ่งอนาคต และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้มีพลังผลักดันในการทำกิจการงานต่างๆ อย่างขยันขันแข็งที่สุด นอกจากนี้ รัตนา ประเสริฐสม (2526) ได้ทำวิจัยเชิงทดลองเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกรการรักษาสภาพอนามัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า ความพยายามในการกระทำพฤติกรรมกรการป้องกันและรักษาสภาพของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการรับรู้ผลของความพยายาม มีความสัมพันธ์เด่นชัดกับลักษณะการอดได้รอได้ของนักเรียน และทั้งความพยายามและความอดได้รอได้ต่างเป็นลักษณะที่จำเป็นต่อการกระทำพฤติกรรมอนามัยของนักเรียน และ งานวิจัยของบุญรึบ สักดิ์มณี (2532) เป็นงานวิจัยที่ให้ผลสนับสนุนความเกี่ยวข้องกันระหว่าง

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับลักษณะมุ่งอนาคต กล่าวได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคล เป็นความพร้อมทางจิตด้านหนึ่งที่เกี่ยวข้องการฝึกจิตลักษณะด้านการมุ่งอนาคต

ผลวิจัยที่นำมาเสนอข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การตระหนักในคุณค่าของสิ่งทีรอกอย กับ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สัมพันธ์กัน การวิจัยครั้งนี้จึงคาดว่าในการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งทีรอกอยนั้น ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะได้รับประโยชน์สูงกว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ สำหรับการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีหลายวิธี เช่น การเล่าเรื่องจากภาพ (Thematic Apperception Test, TAT) แมคเคลแลนดและคณะ (McClelland et al., 1966 อ้างถึงใน งามตา วนิทานนท์ 2549: 3) วิธีการเล่าเรื่องจากภาพ TAT เป็นวิธีการที่บ่งชี้ถึงความแปรเปลี่ยนของสถานการณ์ และอารมณ์ของบุคคลได้อย่างฉับไว การใช้สถานการณ์กระตุ้น (นาถ พันธุมนาวิน 2518, นาถ พันธุมนาวิน และคณะ 2521, นพนธ์ สัมมา 2523 และ วิรุทธิ์ ศิริสวัสดิบุตร 2526 อ้างถึงใน งามตา วนิทานนท์ 2549: 3) การตอบรายงานเกี่ยวกับตนเอง ในแบบวัดปรนัย โดยแบบสอบถามจะต้องมีข้อความทั้งหมดครอบคลุมลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง(งามตา วนิทานนท์ 2535: 364-366) การให้เล่นเกม หรือให้ทำงาน โดยกำหนดเกมหรืองานที่มีความยาก (เมื่อเทียบกับระดับผู้เล่น) แล้วสังเกตความตั้งใจในขณะที่แก้ปัญหาในงานหรือเกมนั้นๆ รวมทั้งเวลาที่ใช้ และเวลาที่แก้ปัญหาได้สำเร็จ วิธีนี้เป็นวิธีที่ สุขสมร ประพัฒน์ทอง (2535, 2526) ได้พัฒนาขึ้นใช้เป็นเครื่องมือวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในเด็กนักเรียนประถมศึกษา การใช้มาตรประเมินรวมค่า ของบุญรับ ศักดิ์มณี (2532) ได้สร้างแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของข้าราชการไทย โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง 10 ประการ แบบวัดนี้ใช้วัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในข้าราชการไทยมีข้อความ จำนวน 20 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรให้ประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูง แสดงว่า เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

จากการประมวลองค์ความรู้ดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเลือกใช้ แบบวัดการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ชนิดมาตรประเมินรวมค่า ของ บุญรับ ศักดิ์มณี (2532) ซึ่งมีจำนวน 14 ข้อ แล้วเลือก 10 ข้อ ข้อคำถามของแบบวัดดังกล่าวมีความสามารถในการจำแนกอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับทั้งฉบับ (r) ตั้งแต่ .31 ถึง .63 ค่าความเที่ยง หาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .74

4.2 ความเชื่ออำนาจในตนกับการตระหนักในคุณค่าของสิ่งทีรอกอย รอตเตอร์

(Rotter, 1966 อ้างถึงใน โสภณ พรหมพลจร 2547: 18) ให้ความหมาย “การเชื่ออำนาจในตน” (Internal Locus of Control) สรุปความได้ว่า การเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อหรือความคาดหวังโดยทั่วไปของบุคคลว่า ผลดีผลเสียที่เกิดกับตนนั้นเกิดจากการกระทำของตนเอง หรือเป็น

ผลจากการกระทำของตนเองมากกว่าเป็นเพราะคนอื่น หรือความบังเอิญหรือโชคเคราะห์ ถ้าตนพยายามมากก็จะได้ผลมาก ถ้าพยายามน้อยก็จะได้ผลน้อย ส่วนความเชื่ออำนาจนอกตน (External Locus of Control) เป็นความคาดหวังทั่วไปของบุคคลว่าสิ่งต่าง ๆ ที่ตนได้รับนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การกระทำของตน แต่ขึ้นอยู่กับสาเหตุภายนอกตน เช่น โชคชะตา วิทยาศาสตร์ ความบังเอิญ อำนาจเหนือธรรมชาติ คนอื่น หรือคุณสมบัติภายนอกตนที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2540) กล่าวว่า “การเชื่ออำนาจภายใน ภายนอก ตนนี้เกิดจากการเรียนรู้จากผลตอบแทนการกระทำ ซึ่งจะทำให้บุคคลเรียนรู้ว่าตนสามารถทำอะไร ได้อย่างไร และสัมพันธ์กับเหตุการณ์อื่นอย่างไร คนที่มีการเชื่ออำนาจในตนจึงมักเป็นผู้ที่มีความหวังในชีวิตและมีความกระตือรือร้นที่จะทำสิ่งต่างๆ เพื่อให้เกิดผลดีและป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง” ดังที่ ลอ (Lau, 1982 อ้างถึงใน โสภณ พรหมพลจร 2547: 18) ทำการศึกษา นักเรียนเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตน พบว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงมีความรู้เรื่อง สุขภาพอนามัยมีการมุ่งกระทำพฤติกรรมสุขภาพ และมีรายงานการกระทำพฤติกรรมสุขภาพ มากกว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ ความเชื่ออำนาจในตนเป็นตัวแปรทางบุคลิกภาพ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพในการศึกษากับผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร เช่นกัน อุบล เลี้ยววาริน (2534) พบว่า ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมสุขภาพ มีความเชื่ออำนาจในตนด้านสุขภาพ และลักษณะมุ่งอนาคตมากเพียงใด จะมีพฤติกรรมภารกิจที่เหมาะสม มีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการเสพยาที่เป็นโทษ และมีพฤติกรรมรักษอนามัยส่วนบุคคลมากขึ้น เพียงนั้น และยังพบว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นมีการ เชื่ออำนาจในตนเกี่ยวกับสุขภาพมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา ผลวิจัยพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต กับ ความเชื่ออำนาจในตนสัมพันธ์กัน จึงคาดว่า ในการฝึกเพื่อพัฒนาลักษณะ มุ่งอนาคตนั้น ผู้ที่มีการเชื่ออำนาจในตนสูง จะได้รับประโยชน์สูงกว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ

สำหรับการวัดความเชื่ออำนาจในตน มักมีการวัด 2 ลักษณะ คือ 1) วัดแยก องค์ประกอบ 2) วัดทั้ง 2 องค์ประกอบพร้อมกัน ในลักษณะใช้รูปประโยค 2 ประโยค ประโยค ที่หนึ่ง แสดงความเชื่อที่เป็นความเชื่ออำนาจนอกตน และอีกประโยคเป็นประโยคที่แสดงความเชื่อ อำนาจในตน ส่วนการวัดอีกแบบ เป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า ที่นักวิชาการในประเทศไทยนิยมใช้วัดความเชื่ออำนาจในตนในเชิงจิตลักษณะ โดยเสนอประโยคที่แสดงความเชื่ออำนาจ ในตนน้อย ซึ่งเป็นข้อความทางลบ หรือ แสดงความเชื่ออำนาจในตนมาก ซึ่งเป็นข้อความทางบวก พร้อมมาตร 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ประกอบด้วยแต่ละประโยค

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แบบวัดความเชื่ออำนาจในตนชนิดมาตราประเมินรวมค่า ของ สกอล เทียงแท้ และ สุमितตรา เจิมพันธ์ (2546) ซึ่งมี 15 ข้อ แล้วเลือก 9 ข้อ โดยมีค่า

ความสัมพันธ์ระหว่างรายช้อกับ ทั้งฉบับ (r) ตั้งแต่ .21 ถึง .54 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .67

4.3 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาที่เกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจที่จะทำ หรือ ไม่ทำพฤติกรรมหนึ่งในสถานการณ์ที่ผลประโยชน์ขัดแย้งกัน โดยการกระทำนั้นจะเกิดประโยชน์กับบางฝ่ายและเกิดโทษต่อฝ่ายอื่น ๆ เหตุผลเชิงจริยธรรม (ขั้น 1-2) คือ การเห็นแก่ตัว โดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่อาจเกิดกับคนอื่น (ขั้น 3) เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นกลาง คือการเห็นแก่พวกพ้อง หรือผู้ใกล้ชิดเป็นสิ่งสำคัญ (ขั้น 4) เหตุผลขั้นสูง คือ การเห็นแก่ส่วนรวม กฎหมาย หลักศาสนา (ขั้น 5-6) เหตุผลขั้นสูงเยี่ยม คือ การตัดสินใจกระทำตามสัญญา และทำตามหลักประจำใจ เช่น หลักสิทธิมนุษยชน หลักความยุติธรรม

สำหรับความเกี่ยวข้องของการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยกับเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น ได้มีผู้ทำวิจัยและศึกษาไว้ดังนี้ งานวิจัยเรื่อง “จริยธรรมของเยาวชนไทย” ของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทึก (2519 และ 2520) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมซื่อสัตย์ของวัยรุ่นกับจิตลักษณะ 2 ด้าน คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน โดยทดลองให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นวัยรุ่นชายฐานะปานกลาง และต่ำในกรุงเทพมหานคร จำนวน 300 คน เล่นเกมในห้องปฏิบัติการมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูง (หมายถึง การมีจิตมุ่งมั่นที่จะแสวงหาสิ่งทีตนต้องการ ไม่ว่าจะรอนานหรือไม่ก็ตาม) ด้วย ส่วนผู้ที่โก่งนั้นคือผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูงลักษณะหนึ่งและต่ำลักษณะหนึ่ง นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทึก (2520) ยังพบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต และเจตคติต่อคุณธรรมความซื่อสัตย์ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมซื่อสัตย์ของนักเรียนวัยรุ่นอย่างเชื่อมั่นได้ โกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ (2545) พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เจตคติต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ค่านิยมในอาชีพ และการมุ่งอนาคตควบคุมตน ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของครู ได้สูงถึงร้อยละ 61.5 ต่อมางานวิจัยของ นีออน พิณประดิษฐ์ และคณะ (2546 อ้างถึงใน โกศล มีคุณ 2549: 7) ได้พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เจตคติต่ออาชีพ และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการทำงานทั่วไปของตำรวจได้ร้อยละ 36.4 ในกลุ่มชั้นสัญญาบัตร ร้อยละ 39.8 ในกลุ่มชั้นประทวน วิลาศลักษณ์ ชวัลลดี งามตา วนิทนานนท์ และวิริณัฐ ธรรมนารตสกุล (2547 อ้างถึงใน โกศล มีคุณ 2549: 7) พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นจิตลักษณะหนึ่งที่สำคัญ

ร่วมเป็นตัวทำนาย เจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และวิถีชีวิตแบบพุทธ

ผลวิจัยดังกล่าวพบว่าการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม สัมพันธ์กัน จึงคาดว่าในการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยนั้น ผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง จะได้รับประโยชน์สูงกว่าผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

สำหรับการวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีหลายวิธีดังนี้ แบบให้ตอบโดยอิสระ แบบมีคำตอบที่เป็นเหตุเป็นผลให้เลือก แบบให้ประเมินผลและเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา และแบบมาตรประเมินรวมค่า ซึ่งเป็นวิธีที่พัฒนาขึ้นในประเทศไทย โกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ (2545) ได้สร้างแบบวัดดังกล่าว ในการทำวิจัย ลักษณะของวิธีวัดแบบนี้คือ มีการเสนอเรื่องหรือสถานการณ์ขัดแย้งทางจริยธรรม 12 เรื่อง หลังจากเสนอเรื่องขัดแย้งทางจริยธรรมแต่ละเรื่อง จะมีเหตุผลประกอบการตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ 2 เหตุผล แต่ละเหตุผลมีมาตรฐานประมาณค่า 6 ระดับ (เห็นด้วยที่สุด ถึง ไม่เห็นด้วยที่สุด) ให้ผู้ตอบพิจารณาตอบทุกเรื่อง โดยประเมินทุกเหตุผล

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ชนิดมาตรฐานประมาณค่าของ วาสนา โสระพันธ์ และ สุพิน อริยะเครือ (2550) ที่มีจำนวน 7 ข้อ โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับทั้งฉบับ (r) ตั้งแต่ .11 ถึง .53 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .60

จากการศึกษาดังกล่าวมานี้ แสดงถึงความเกี่ยวข้องของตัวแปรจิตลักษณะ 3 ประการ กับการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ซึ่งพบว่า จิตลักษณะทั้ง 3 มีความสัมพันธ์กับ “การมุ่งอนาคต” หรือ การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย และผู้วิจัยคาดการณ์ไว้ว่า จิตลักษณะแต่ละประการนั้น จะมีส่วนเสริมให้นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย และนักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมในจิตลักษณะเดิม 3 ประการ เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย จะได้รับประโยชน์ และมีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะต่ำ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

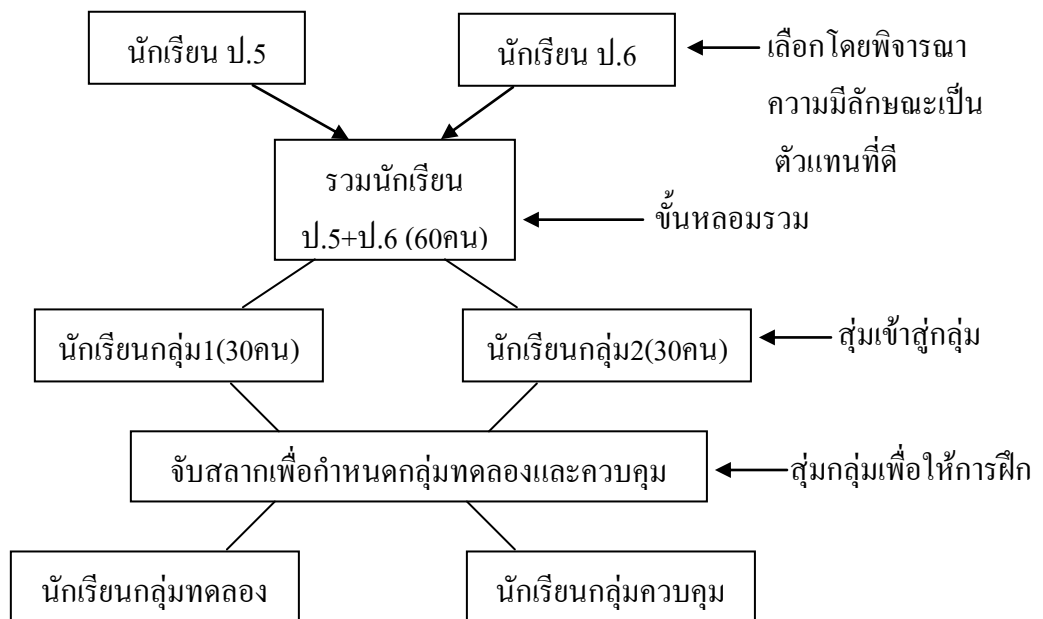
วิธีดำเนินการวิจัยที่จะกล่าวถึงในบทนี้ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบการวิจัยตัวแปรและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังสาระสำคัญต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนวัยรุ่นที่มีช่วงอายุ 10-13 ปี

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5-6 ของโรงเรียนบ้านพลอย จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2550 จำนวน 60 คน โดยการเลือกห้องที่มีลักษณะเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร จากนั้นจัดเข้ากลุ่มด้วยวิธีสุ่มเข้าสู่กลุ่ม (Random Assignment) 2 กลุ่มๆละ 30 คน และจับสลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม ดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ถ้าพิจารณาตามแบบมาตรฐานของการวิจัยเชิงทดลอง จัดได้ว่าเป็นแบบ The Randomized Control-Group Posttest-Only Design (ปรีชา เนาว์เขียนผล 2545: 120) กล่าวคือมีการสุ่มเข้ากลุ่ม มีกลุ่มควบคุม และมีการวัดหลังทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ดังภาพที่ 3.2

Random Assignment	Treatment	Posttest
R	X	T ₁
R	~X	T ₁

R : การสุ่มเข้าสู่กลุ่ม

X : ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

~X : ใช้กิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

T₁ : การวัดหลังฝึก

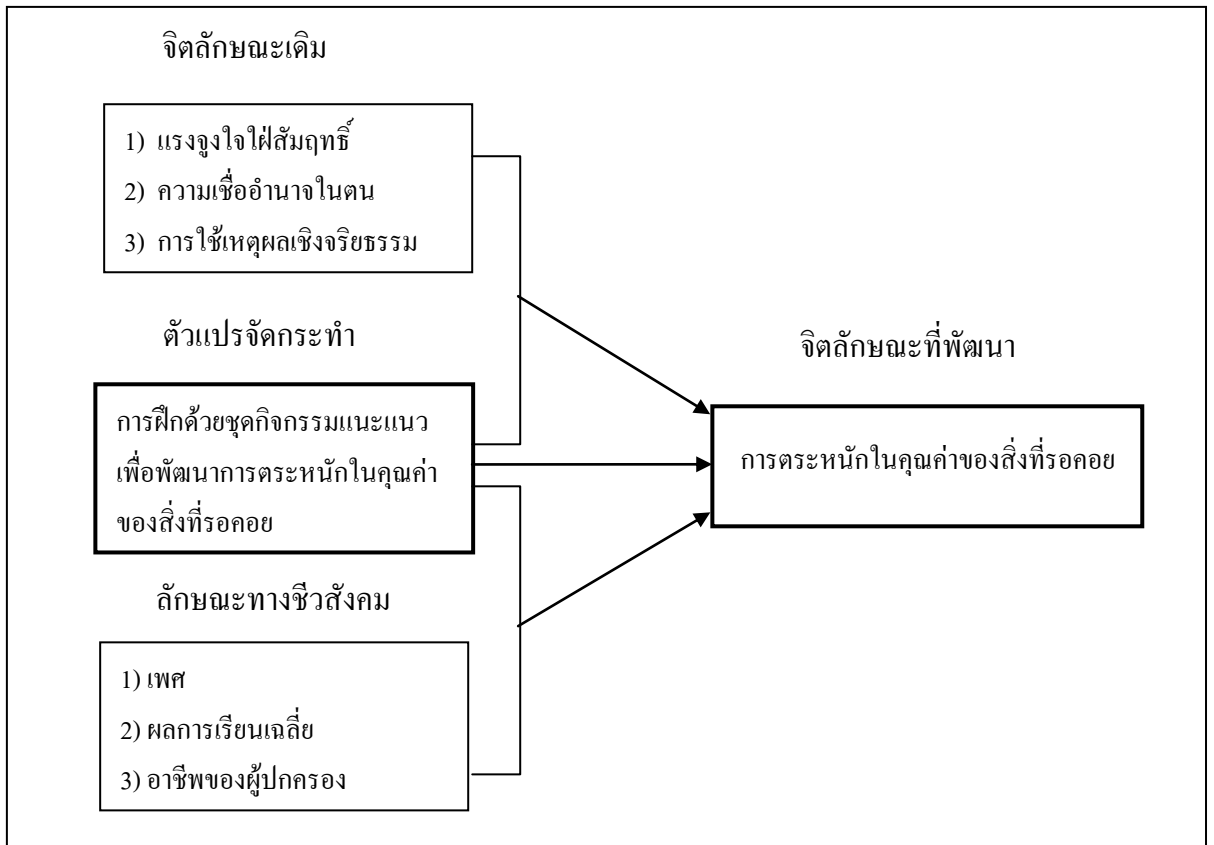
ภาพที่ 3.2 รูปแบบการวิจัย

(ที่มา: ปรีชา เนาว์เขียนผล (2545) หน่วยที่ 6 “การวิจัยเชิงทดลอง” ใน ประมวลสาระการวิจัยทางการแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี หน้า 122)

3. ตัวแปรและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรในการวิจัย

3.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ มีตัวแปรอิสระ จัดกระทำหนึ่งตัวแปร ตัวแปรอิสระควบคุม (ปัจจัยสมทบ) 2 กลุ่มตัวแปร คือกลุ่มจิตลักษณะ 3 ตัวแปร ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และกลุ่มตัวแปรลักษณะทางชีวสังคม ตัวแปรตาม คือ การตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆเป็นดังภาพที่ 3.3

ภาพที่ 3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

3.1.2 ประเภทและลักษณะของตัวแปร การวิจัยเชิงทดลองนี้ประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภทคือ ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) **ตัวแปรอิสระ** ตัวแปรอิสระ มี 3 กลุ่ม คือ ตัวแปรอิสระจัดกระทำ ตัวแปรอิสระสมทบที่เป็นจิตลักษณะเดิมของนักเรียน และตัวแปรลักษณะทางชีวสังคม ตัวแปรเหล่านี้มีความหมายและวิธีวัด ดังต่อไปนี้

(1) **ตัวแปรอิสระจัดกระทำ** ในการวิจัยนี้ตัวแปรอิสระจัดกระทำ คือ การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวที่ใช้ฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย โดยประยุกต์หลักการของการฝึกมุ่งอนาคต (Future orientation) มาจัดเป็นชุดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วยกิจกรรม 12 กิจกรรม ใช้เวลาฝึก 12 ครั้งๆ ละ 60 นาที เป็นจำนวน 12 วัน ลักษณะกิจกรรมมีหลากหลาย สำหรับกลุ่มควบคุม เป็นการฝึกด้วยกิจกรรมอื่น ที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

(2) *ตัวแปรอิสระที่เป็นจิตลักษณะเดิม* ซึ่งได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นตัวแปรที่นำมาศึกษาเกี่ยวกับการฝึก เพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย เป็นจิตลักษณะที่คาดว่าจะมีส่วนทำให้นักเรียน ผู้ได้รับการฝึก ได้รับประโยชน์จากการฝึกมาก- น้อยต่างกัน

(3) *ตัวแปรลักษณะทางชีวสังคม* ซึ่งได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และ อาชีพของผู้ปกครอง

2) *ตัวแปรตาม* ตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้คือ การตระหนักในคุณค่าของ สิ่งที่รอคอย

3.1.3 *นิยามปฏิบัติการของตัวแปร*

1) *การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย* หมายถึง ความสามารถในการ คาดการณ์ได้ว่า อะไรจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล ยอมรับว่าอะไรที่เกิดขึ้นกับคนอื่น ก็อาจเกิดขึ้นกับตนได้ รวมทั้งเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถยั้งรู้เวลา และเห็นคุณค่าของเวลา รู้คุณค่าของรางวัลแม้ยังมาไม่ถึง การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย วัดด้วยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งใช้แบบสอบถามแบบมาตรประเมินรวมค่าประกอบด้วยข้อความ 20 ข้อความ แต่ละข้อความมีมาตรวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” จนถึง “ไม่จริงเลย” คะแนน ที่เป็นไปได้คือ 20 ถึง 120 ผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่า เป็นผู้มีการตระหนักในคุณค่าของสิ่ง ที่รอคอยมาก ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่า เป็นผู้มีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยน้อย

2) *การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของ สิ่งที่รอคอย* หมายถึง การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาการตระหนัก ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ จำนวน 12 กิจกรรม ใช้เวลาฝึก 12 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที โดยมีเป้าหมายในการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ดังนี้ (1) ความสามารถในการคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล (2) การยอมรับว่า อะไรที่เกิดขึ้นกับคนอื่นก็อาจเกิดขึ้นกับตนได้ (3) การเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นใน อนาคต (4) ความสามารถยั้งรู้เวลาและเห็นคุณค่าของเวลา และ (5) การรู้คุณค่าของรางวัล แม้ยังมาไม่ถึง

3) *แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์* หมายถึง ความมุ่งมั่น เพียรพยายาม กระทำสิ่งใด สิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่ง โดยการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ จนเกิดผลดีตามต้องการ โดยเน้น 1) รับรู้/มอง เหตุการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นงานหรือเป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไข หรือดำเนินการ โดยการกระทำของ ตนเอง 2) คิดหาวิธีการแก้ปัญหา การทำงานให้สำเร็จ โดยใช้ความสามารถของคนปกติ ไม่ใช่ เวทย์มนต์คาถาหรือพรสวรรค์ 3) แก้ปัญหาด้วยวิธีการแปลกใหม่ ไม่ใช่การเลียนแบบคนอื่น หรือ

การทำซ้ำซากด้วยวิธีการเดิมที่ไม่ได้ผล 4) สามารถแก้ปัญหาได้ที่ต้นเหตุ ให้เกิดผลดีระยะยาว ด้วยการคิดวางแผนการทำบางสิ่งให้สำเร็จอย่างดี การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ใช้แบบสอบถามแบบมาตรประเมินรวมค่าของ บุญรับ ศักดิ์มณี (2532) ค่าความเที่ยงของแบบวัดเป็น .82 ซึ่งเป็นแบบมาตรประเมินรวมค่าประกอบด้วยข้อความ 15 ข้อความ แต่ละข้อความมีมาตรวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” จนถึง “ไม่จริงเลย” คะแนนที่เป็นไปได้คือ 20 ถึง 120 ผู้ที่ได้คะแนนมาก แสดงว่าเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่าเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์น้อย

4) ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อว่า ผลดีหรือผลเสียต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตน มีสาเหตุที่สำคัญจากการกระทำของตนเองมากกว่าจะเกิดจากคนอื่น หรือเกิดจากโชคเคราะห์ ความบังเอิญ ความเชื่ออำนาจในตน มี 2 องค์ประกอบ คือ ความสามารถในการทำนายได้ (Predictability) และความสามารถในการควบคุมได้ (Controllability) การวัดความเชื่ออำนาจในตน ใช้แบบสอบถามแบบมาตรประเมินรวมค่าของ สกถ เทียงแท้ และสุมิตรา เจิมพันธ์ (2546) ค่าความเที่ยงของแบบวัดเป็น .76 เป็นแบบมาตรประเมินรวมค่าประกอบด้วยข้อความ 15 ข้อความ แต่ละข้อความมีมาตรวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” จนถึง “ไม่จริงเลย” คะแนนที่เป็นไปได้คือ 20 ถึง 120 ผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่า เป็นผู้มีความเชื่ออำนาจในตนมาก ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่า เป็นผู้มีความเชื่ออำนาจในตนน้อย

5) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาที่เกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจที่จะทำ หรือไม่ทำพฤติกรรมหนึ่งในสถานการณ์ที่ผลประโยชน์ขัดแย้งกัน โดยการกระทำนั้น จะเกิดประโยชน์กับบางฝ่ายและเกิดโทษต่อฝ่ายอื่นๆ เหตุผลเชิงจริยธรรม (ขั้น 1-2) คือ การเห็นแก่ตัว โดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่อาจเกิดกับคนอื่น (ขั้น 3) เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นกลาง คือการเห็น แก่พวกพ้อง หรือผู้ใกล้ชิดเป็นสำคัญ (ขั้น 4) เหตุผลขั้นสูง คือ การเห็นแก่ส่วนรวม กฎหมาย หลักศาสนา (ขั้น 5- 6) เหตุผลขั้นสูงเยี่ยม คือ การตัดสินใจกระทำตามสัญญา และทำตามหลักประจำใจ เช่น หลักสิทธิมนุษยชน หลักความยุติธรรม การวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมครั้งนี้ ใช้แบบวัดที่ วาสนา โสระพันธ์ และ สุพิน อริยะเครือ (2550) สร้างขึ้น ค่าความเที่ยงของแบบวัดเป็น .60 เป็นแบบสอบถามการตัดสินใจและใช้เหตุผล ซึ่งประกอบด้วยสถานการณ์ต่างๆ ที่น่าสนใจ จำนวน 7 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์มีตัวเลือก 6 ข้อ ตามขั้นของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งมี 6 ขั้น ผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่า เป็นผู้มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่า เป็นผู้มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นต่ำ

3.2 เครื่องมือในการวิจัย

3.2.1 การได้มาซึ่งเครื่องมือในการวิจัย เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ได้มาด้วยการดำเนินการตามขั้นตอน ดังภาพที่ 3.4

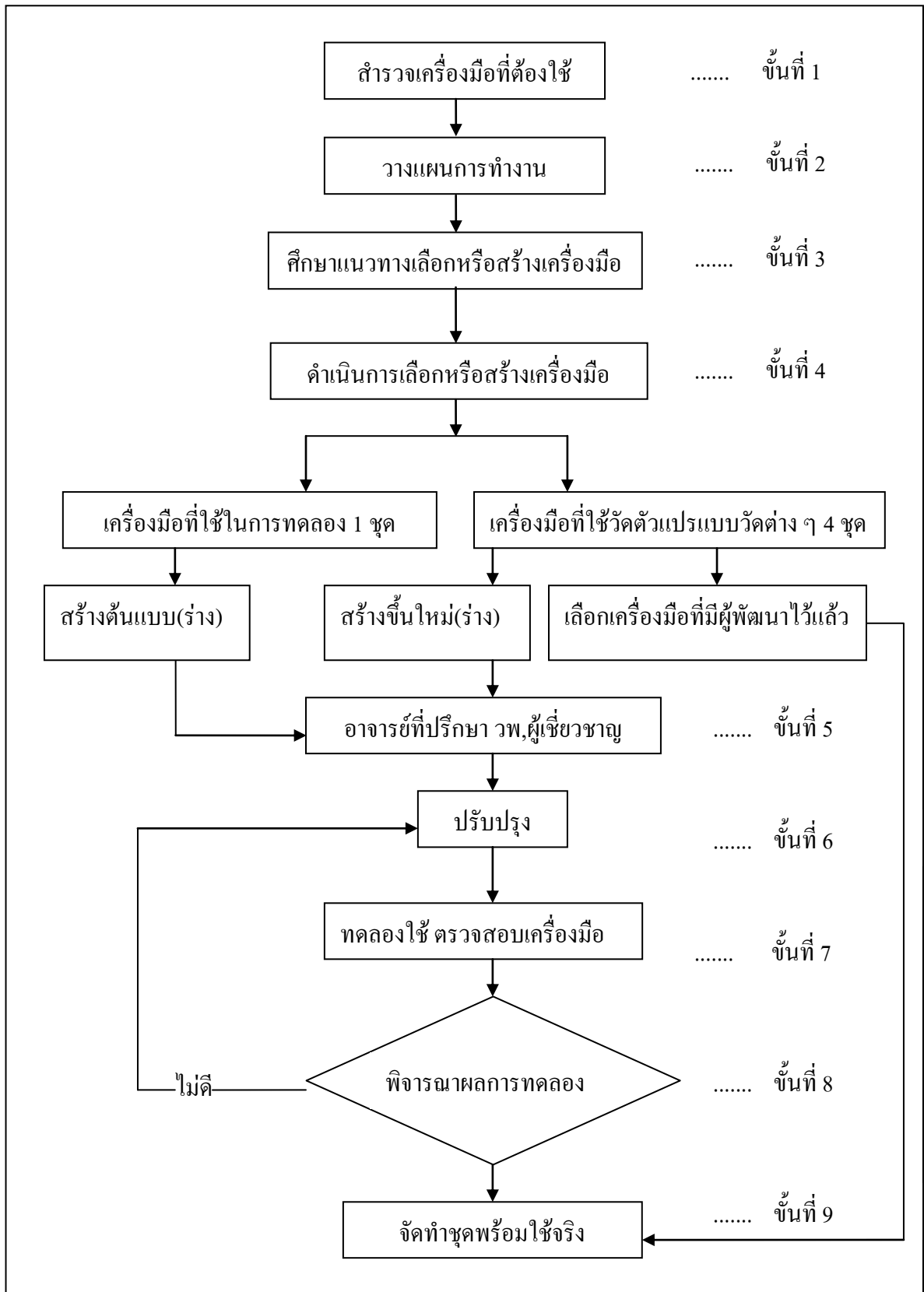
จากภาพที่ 3.4 อธิบายการดำเนินการแต่ละขั้นตอนได้ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 สำรวจเครื่องมือที่ต้องใช้ จากรูปแบบการทดลอง แบบการวิจัย และตามที่ได้กำหนดไว้ในเค้าโครงการวิจัย เครื่องมือที่ต้องใช้มี 2 ประเภท ประเภทแรกคือ เครื่องมือที่ใช้สำหรับทดลองได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย อีกประเภทหนึ่งคือเครื่องมือวัดตัวแปรอันได้แก่ แบบวัดต่าง ๆ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 4 ชุด

ขั้นที่ 2 วางแผนการทำงาน ผู้วิจัยได้วางแผน กำหนดขั้นตอนการสร้างหรือพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งขั้นตอนหลักจะมี 7 ขั้นตอน คือศึกษาแนวทางเลือกหรือสร้างเครื่องมือ ดำเนินการเลือกหรือสร้างเครื่องมือ (ฉบับร่าง) เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาเครื่องมือ ปรับปรุงทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพ พิจารณาผลการทดลองใช้ และจัดทำชุดพร้อมใช้จริง

ขั้นที่ 3 ศึกษาแนวทางเลือกหรือสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และแนวคิด ต่างๆ เพื่อแสวงหารูปแบบและแนวทางสร้างเครื่องมือ จากนั้นนำประสบการณ์ และแนวคิดต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา เลือกหรือสร้างขึ้นใหม่ เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้หา รูปแบบของเครื่องมือ และแนวทางดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งเครื่องมือที่เหมาะสม และมีคุณภาพ

ขั้นที่ 4 ดำเนินการเลือกหรือสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการใน 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง เลือกเครื่องมือที่เป็นแบบวัดตัวแปรจิตลักษณะ ที่มีผู้อื่นสร้างไว้แล้ว โดยแสวงหาและรวบรวม ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา และดูความสอดคล้องกับหัวข้อที่ศึกษาวิจัย เมื่อได้เครื่องมือเหล่านั้นนำมาตรวจสอบความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและองค์ประกอบต่าง ๆ ของการดำเนินการวิจัย เครื่องมือที่อยู่ในข่ายนำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มีอยู่ 4 ชุด คือ แบบวัดลักษณะทางชีวสังคม แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดความเชื่ออำนาจภายในตน และแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม อีกส่วนหนึ่งคือ ตัวแปรที่ยังไม่มีเครื่องมือใดที่เหมาะสม ผู้วิจัยก็ดำเนินการสร้างโดยเขียนนิยามเชิงปฏิบัติการให้ชัดเจน สร้างผังตัวแปร โดยพิจารณาว่า ตัวแปรนั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง จะวัดด้วยคำถามกี่ข้อ เป็นบวกกี่ข้อ เป็นลบกี่ข้อ แล้วเขียนข้อคำถามสร้างสเกลตามผังตัวแปร และนิยามดังกล่าว แบบวัดที่สร้างขึ้นใหม่นี้มี 1 ชุด คือ แบบวัดการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ประการที่สอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย เพื่อฝึกการการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ตามแนวคิดทฤษฎีและคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ

ภาพที่ 3.4 ขั้นตอนการได้มาซึ่งเครื่องมือวิจัย

ขั้นที่ 5 เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาด้านรูปแบบ เนื้อหาสาระ วิธีการของเครื่องมือ หลังจากนั้นนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นใหม่ ให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาเครื่องมือดังนี้ 1) ที่เป็นแบบวัด โดยพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และความตรงเชิง โครงสร้าง และพิจารณาความเหมาะสมทางด้านภาษา ลักษณะข้อคำถาม และแบบวัด ทั้งฉบับ 2) ชุดกิจกรรม โดยพิจารณาความตรงด้านเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรม ขั้นตอนและ วิธีการ

ขั้นที่ 6 ปรับปรุง ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญไปดำเนินการสร้างเครื่องมือ และขณะเดียวกันได้จัดเตรียมเครื่องมือที่เลือกจากที่มี ผู้สร้างไว้แล้ว เพื่อนำไปทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพ

ขั้นที่ 7 ทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพ การทดลองใช้เครื่องมือ ได้แก่ ชุดกิจกรรม แน่แนว โดยทดลองใช้กับนักเรียนที่มีช่วงอายุ 10-13 ปี โรงเรียนบ้านพลอย อำเภอ เมือง จังหวัดพุมธานี จำนวน 40 คน ส่วนการทดลองใช้เครื่องมือวัดตัวแปร ได้นำแบบวัดที่สร้างขึ้นใหม่ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนประถมสาธิตล่ออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนดุสิต เขตดุสิต จังหวัดกรุงเทพฯ จำนวน 52 คน ตอบแบบวัด จากนั้นนำผลการทดลองใช้ มาวิเคราะห์ และประเมิน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ (item-total correlation) สำหรับการตรวจสอบความเที่ยง ของเครื่องมือ ทั้งฉบับใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ดังแสดงไว้ในตาราง ที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 คุณภาพของแบบวัดในการวิจัย

ลำดับที่	ชื่อแบบวัด	จำนวนข้อ	คุณภาพ	
			รายข้อ (r)	แอลฟา (α)
1	การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย	20	$.09 \leq r \leq .59$.82
2	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	10	$.31 \leq r \leq .63$.74
3	ความเชื่ออำนาจภายในตน	9	$.21 \leq r \leq .54$.67
4	เหตุผลเชิงจริยธรรม	7	$.11 \leq r \leq .53$.60

ขั้นที่ 8 พิจารณาผลการทดลองใช้ จากการประเมินและวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ที่เป็นแบบวัดจะเลือกข้อที่มีคุณภาพรายข้อ และทั้งฉบับอยู่ในเกณฑ์ดี ที่ยอมรับได้ โดยรวมแล้วค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ (item-total correlation) หรือ ค่า r อยู่ระหว่าง .09 ถึง .59 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) อยู่ระหว่าง .60 - .82

ในส่วนที่เป็นชุดกิจกรรมแนะแนว เลือกไว้รวม 12 กิจกรรม ผลจากการนำกิจกรรมไปทดลองเบื้องต้น (Pilot study) 7 กิจกรรม แล้วนำข้อบกพร่องไปปรับเพื่อการใช้งานจริงกับกลุ่มทดลอง

ส่วนกิจกรรมกลุ่มควบคุมมี 12 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นเรื่องอื่นๆ ได้แก่ สัมพันธภาพ ข้อมูลอาชีพ และความรู้ทั่วไป ที่สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

ขั้นที่ 9 จัดทำชุดพร้อมใช้จริง เมื่อพัฒนาเครื่องมือที่เป็นแบบวัดและชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผ่านขั้นตรวจสอบคุณภาพเป็นที่พอใจแล้ว ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือทั้งหมดมาจัดพิมพ์ และรวบรวมเป็นเล่มสำหรับพร้อมใช้เพื่อการทดลองต่อไป

3.2.2 แนวทางการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อฝึกการการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย แนวทางการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อฝึกการการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อฝึกการการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวทางการพัฒนา “การมุ่งอนาคต” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาจิตลักษณะ “การมุ่งอนาคตควบคุมตน” ตามทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมของคนไทยของ ดวงเดือน พันธมนาวิน (2549: 21) การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า “การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย” แทน “การมุ่งอนาคต” การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อฝึกการการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสามารถทำได้หลายวิธี ถ้าเป็นการฝึกอบรมเด็กโตและวัยรุ่น อาจใช้วิธีเล่นเกม การสวมบทบาท การอภิปรายกลุ่ม การอ่านตัวอย่างบุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตนจนงานสำเร็จได้ด้วยดี การอ่านนิทานที่แต่งขึ้นเพื่อพัฒนาจิตลักษณะดังกล่าวโดยเฉพาะ จากความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต ที่ว่าคือลักษณะทางจิต ด้านการคิดและการรับรู้ของบุคคลอันที่จะคิดแบบคาดการณ์ไกล และเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดวงเดือน พันธมนาวิน (2549 : 3) ได้ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต มี 3 องค์ประกอบได้แก่ 1) ความสามารถคิดคาดการณ์ไกล ว่าอะไรจะเกิดในอนาคตทั้งใกล้และไกล 2) ความเชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดในอนาคตนั้น อาจเกิดกับตนได้ เช่นเดียวกับที่จะเกิดกับผู้อื่น และ 3) เห็นว่าสิ่งที่จะเกิดในอนาคตมีคุณค่าหรือความสำคัญที่ไม่ลดลง

จากหลักการและแนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ดังได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำมาสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที รอคอยของวัยรุ่น ประกอบด้วย 12 กิจกรรม ตามองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ของการตระหนัก ในคุณค่าของสิ่งทีรอคอย คือ (1) ความสามารถในการคาดการณ์ถึงสิ่งทีจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งใกล้และไกล (2) การยอมรับว่าอะไรทีเกิดขึ้นกับคนอื่นก็อาจเกิดขึ้นกับตนได้ (3) การเห็น ความสำคัญของสิ่งทีจะเกิดขึ้นในอนาคต (4) ความสามารถหยังรู้เวลาและเห็นคุณค่าของเวลา และ (5) การรู้คุณค่าของรางวัล แม้ยังมาไม่ถึง

3.2.3 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที

รอคอย จากวรรณกรรมทีได้ศึกษามาทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำประมวลสาระดังกล่าวมาประยุกต์ บูรณาการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวขึ้น ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่า ของสิ่งทีรอคอยของนักเรียนวัยรุ่นทีมีจิตลักษณะต่างกัน จำนวน 12 กิจกรรม โดยดำเนินการสร้าง อย่างเป็นระบบมีขั้นตอนดังนี้ ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยทีเกี่ยวข้อง กับกิจกรรมแนะแนว และแนวทางการพัฒนาการวางแผนเพื่่อมุ่งสู่ความสำเร็จ ตามแนวคิดของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2549) องค์ประกอบและหลักการของทฤษฎี ผู้วิจัยได้นำประมวลสาระดังกล่าวมาประยุกต์ บูรณาการ แล้วสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว การกำหนดชุดกิจกรรม หมายถึง กิจกรรมทุกอย่าง ทีนักเรียนต้องปฏิบัติ ได้แก่ การใช้เหตุการณ์สมมุติ การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมุติ ทำกิจกรรมกลุ่มเกี่ยวกับกรณีศึกษาตัวอย่าง การอภิปราย การสัมภาษณ์ การเล่นเกม การเล่านิทาน การแสดง การทำใบงาน และการประเมิน แล้วนำชุดกิจกรรมตรวจสอบและปรับปรุงเพื่อเสนอ อาจารย์ทีปรึกษาตรวจสอบ พิจารณาข้อควรปรับปรุง นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบ ความตรงด้านโครงสร้าง นำความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุง เสนออาจารย์ที ปรึกษาเพื่อปรับปรุงพิจารณาความสอดคล้องของการประเมินโดยการหาค่า IOC พร้อมทั้ง ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ปรับปรุงภาษาบางข้อให้เป็นภาษาไทย เน้นชุดกิจกรรม แนะแนวไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาทีโรงเรียนอื่น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทีได้มาปรับปรุง กิจกรรมแนะแนวบางกิจกรรม ปรับปรุงข้อความให้กระชับขึ้น ปรับปรุงใบงานให้เหลือประเด็น ทีสำคัญ นำชุดกิจกรรมทีปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองเบื้องต้นกับนักเรียน โรงเรียน โรงเรียน ประถมสาธิตลอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เขตดุสิต จังหวัดกรุงเทพฯ ก่อนนำไป ทดลองใช้จริง

3.2.4 ลักษณะและองค์ประกอบของเครื่องมือแต่ละชนิด

1) ลักษณะและองค์ประกอบของกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ชุดกิจกรรมการแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย เป็นกิจกรรมที่สร้างให้สอดคล้องกับองค์ประกอบ 5 ประการ ต่อไปนี้

(1) ความสามารถในการคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

(2) การยอมรับว่าอะไรที่เกิดขึ้นกับคนอื่นก็อาจเกิดขึ้นกับตนได้

(3) การเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

(4) ความสามารถหยั่งรู้เวลาและเห็นคุณค่าของเวลา

(5) การรู้คุณค่าของรางวัล แม้ยังมาไม่ถึง

กิจกรรมที่จัดขึ้นนั้น นักเรียนต้องปฏิบัติจริงควบคู่ไปกับขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่เริ่มกิจกรรมแรกจนถึงกิจกรรมสุดท้าย ในการฝึกนักเรียนจะได้เรียนรู้ถึงกระบวนการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย รวมทั้งยังได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันด้วยการอภิปราย แสดงความคิดเห็นของตนเอง สามารถสรุปความรู้และประสบการณ์เป็นองค์รวมเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ปฏิบัติไปสู่สิ่งที่ต้องการพัฒนา

ชุดกิจกรรมการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย มีทั้งหมด 12 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 เป็นกิจกรรมปฐมนิเทศ กิจกรรมที่ 2-3 เป็นกิจกรรมเพื่อฝึกองค์ประกอบที่ 1 กิจกรรมที่ 4-5 เป็นกิจกรรมเพื่อฝึกองค์ประกอบที่ 2 กิจกรรมที่ 6-7 เป็นกิจกรรมเพื่อฝึกองค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมที่ 8-9 เป็นกิจกรรมเพื่อฝึกองค์ประกอบที่ 4 กิจกรรมที่ 10-11 เป็นกิจกรรมเพื่อฝึกองค์ประกอบที่ 5 และกิจกรรมที่ 12 เป็นกิจกรรมปัจฉิมนิเทศเป็นการสรุปองค์ประกอบทั้ง 5 และประโยชน์จากการฝึกร่วมกันอีกครั้ง

โครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ ดังผังที่แสดงไว้ตามตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 โครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

ลำดับที่ของกิจกรรม	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค
1	“รวมมิตร”	1. นักเรียนแสดงออกถึงความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 2. นักเรียนสามารถระบุวัตถุประสงค์ แนวทาง การปฏิบัติของกิจกรรม และประโยชน์ของ	การเล่นเกมส์ และ การร้องเพลง

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ลำดับที่ของกิจกรรม	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค
		การเข้าร่วมกิจกรรมได้ถูกต้อง 3. นักเรียนแสดงออกถึงความสนใจ ความตั้งใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมครั้งต่อไป	
องค์ประกอบที่ 1 ความสามารถในการคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล			
2	“รู้จักจินตนาการ”	นักเรียนสามารถคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตทั้งใกล้และไกลได้	การใช้ สถานการณ์ จำลอง และ การอภิปราย
3	“ผู้ทำนาย”	นักเรียนสามารถคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตทั้งใกล้และไกลได้อย่างถูกต้อง	การอภิปราย
องค์ประกอบที่ 2 การยอมรับว่าอะไรที่เกิดขึ้นกับคนอื่นก็อาจเกิดขึ้นกับตนได้			
4	“หากว่าเป็นฉัน”	นักเรียนยืนยันได้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น ก็อาจเกิดกับตนได้ในอนาคต	การแสดง บทบาท- สมมุติ
5	“ฉันก็ทำได้”	นักเรียนสามารถสรุปได้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับคนอื่น ก็อาจเกิดขึ้นกับตนได้	กรณีตัวอย่าง และ การอภิปราย
องค์ประกอบที่ 3 การเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต			
6	“หมากชีวิต”	นักเรียนสามารถสรุปความสำคัญของ สิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตนเองในอนาคตได้	การ สัมภาษณ์ และ การนำเสนอ- ผลงาน
7	“ผู้สร้างแห่งอนาคต”	นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของ สิ่งที่จะเกิดขึ้นกับสังคมในอนาคตได้	การแสดง บทบาท- สมมุติ
องค์ประกอบที่ 4 ความสามารถหั่งรู้เวลาและเห็นคุณค่าของเวลา			
8	“รู้เวลารู้คุณค่า”	นักเรียนสามารถคาดการณ์ได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น เมื่อใด และอธิบายความสำคัญของเวลาได้	การเล่นเกม และ กิจกรรมกลุ่ม

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ลำดับที่ของกิจกรรม	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค
9	“คุณค่าแห่งกาลเวลา”	นักเรียนสามารถอธิบายประโยชน์และใช้เวลาที่คุ้มค่าที่สุดต่อตนเองและสังคมได้	การกำหนด- สถานการณ์ และ การอภิปราย
องค์ประกอบที่ 5 การรู้คุณค่าของรางวัล แม้ยังมาไม่ถึง			
10	“สู้..สู้...ยิ่งใหญ่”	นักเรียนสามารถสรุปความสำคัญของการรอคอยของรางวัลหรือความสำเร็จที่จะได้รับ แม้รางวัลหรือความสำเร็จจะยังมาไม่ถึงได้	กรณีศึกษา และการเล่า- นิทาน
11	“สุขก่อนหรือสุขหลัง”	นักเรียนสามารถยกตัวอย่างวิธีซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จที่ตนเองจะได้รับ แม้รางวัลหรือความสำเร็จจะยังมาไม่ถึงได้	การเล่นเกม และ การแสดง
12	“คุณค่าแห่งการรอคอย”	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมได้ 2. นักเรียนสามารถสรุปผลของการเข้าร่วมกิจกรรมได้ 3. นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ 	การอภิปราย

โครงสร้างของชุดกิจกรรมการตระหนักในคุณค่าของสิ่งทีรอคอย แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 เป็นการฝึกเพื่อพัฒนาความสามารถในการคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล ในส่วนนี้มี 2 กิจกรรม กิจกรรมแรก ชื่อว่า “รู้จักจินตนาการ” เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนสามารถคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลได้ กิจกรรมที่สองชื่อว่า “ผู้ทำนาย” เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนสามารถคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลได้อย่างถูกต้อง

องค์ประกอบที่ 2 เป็นการฝึกการยอมรับว่า อะไรที่เกิดขึ้นกับคนอื่นก็อาจเกิดขึ้นกับตนได้ ในส่วนนี้มี 2 กิจกรรม กิจกรรมแรก ชื่อว่า “หากว่าเป็นฉัน” เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนยืนยันได้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้อื่นก็อาจเกิดกับตนได้ในอนาคต กิจกรรมที่สองชื่อว่า “ฉันก็ทำได้” เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนสามารถสรุปได้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับคนอื่นก็อาจเกิดขึ้นกับตนได้

องค์ประกอบที่ 3 เป็นการฝึกการเห็นความสำคัญของสิ่งที่เกิดขึ้นใน อนาคตในส่วนนี้มี 2 กิจกรรม กิจกรรมแรก ชื่อว่า “หมากชีวิต” เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนสามารถ สรุปลความสำคัญของสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองในอนาคตได้ กิจกรรมที่สองชื่อว่า “ผู้สร้างแห่ง อนาคต” เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของสิ่งที่เกิดขึ้นกับสังคมใน อนาคตได้

องค์ประกอบที่ 4 เป็นการฝึกเกี่ยวกับความสามารถยังรู้เวลาและเห็นคุณค่า ของเวลา ในส่วนนี้มี 2 กิจกรรม กิจกรรมแรก ชื่อว่า “รู้เวลารู้คุณค่า” เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียน สามารถคาดการณ์ได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นเมื่อใด และอธิบายความสำคัญของเวลาได้ กิจกรรมที่สอง ชื่อว่า “คุณค่าแห่งกาลเวลา” เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนสามารถอธิบายประโยชน์และการใช้ เวลาที่คุ้มค่าต่อตนเองและสังคมได้

องค์ประกอบที่ 5 เป็นการฝึกเกี่ยวกับการรู้คุณค่าของรางวัล แม้ยังมาไม่ถึง ในส่วนนี้มี 2 กิจกรรม กิจกรรมแรก ชื่อว่า “สู้..สู้...สู้สิ่งที่ยิ่งใหญ่” เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียน สามารถสรุปความสำคัญของการรอคอย ของรางวัลหรือความสำเร็จที่จะได้รับแม้รางวัลหรือ ความสำเร็จจะยังมาไม่ถึงได้ กิจกรรมที่สอง ชื่อว่า “สุขก่อนหรือสุขหลัง” เป็นกิจกรรมที่ฝึก ให้นักเรียนสามารถยกตัวอย่างวิธีซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จที่ตนเองจะได้รับแม้รางวัลหรือ ความสำเร็จจะยังมาไม่ถึงได้

ในแต่ละกิจกรรมประกอบด้วย 1) ชื่อกิจกรรม 2) แนวคิด 3) ขั้นตอน ของกิจกรรม ซึ่งมี ขั้นนำ ขั้นกิจกรรมหลัก ขั้นสรุป 4) สื่อ/อุปกรณ์ 5) การประเมินผล โดย ในแต่ละกิจกรรมจะเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(ตัวอย่างกิจกรรมการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย)

กิจกรรมที่ 2

ชื่อกิจกรรม “รู้จักจินตนาการ”

เวลา 60 นาที

ระดับ/วัยของนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 2 อายุ 10-13 ปี

ขนาดของกลุ่ม ประมาณ 30 คน

แนวคิด

ผู้ที่รู้จักคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตไม่ว่าจะใกล้หรือไกล จะสามารถคาดถึงผลจากการกระทำของตนว่าจะส่งผลอย่างไรในอนาคต ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์

นักเรียนสามารถคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลได้

ขั้นตอนกิจกรรม**1. ขั้นนำ (10 นาที)**

- 1) ครูชูภาพ ไฟแลบให้นักเรียนดู และถามว่าเป็นภาพอะไร น่าจะเกิดอะไรขึ้นต่อจากนั้นนักเรียนตอบตามประสบการณ์
- 2) ครูนำเทียนไขมา 1 เล่ม และให้นักเรียนทายว่าครูจะทำอะไร แล้วครูก็นำไม้จิ้มไฟขึ้นมา นักเรียนเริ่มทายใหม่ว่าครูจะจุดไฟ จากนั้นครูก็จุดเทียนไขและให้นักเรียนคาดการณ์ต่อว่า จะเกิดอะไรขึ้นหลังจากนี้ ครูเว้นช่วงเวลาให้นักเรียนคิดและช่วยกันตอบ เป็นการฝึกการคาดคะเนถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้

2. ขั้นกิจกรรมหลัก (40 นาที)

- 1) ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่มย่อยกลุ่มละ 5 คน ด้วยการจับกลุ่มวงกลมแล้วนับ 1-6 ใครนับเลขเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน
- 2) ครูแจกภาพที่มีคำบรรยายสั้นๆ ประกอบให้นักเรียนกลุ่มย่อยละ 1 ภาพ ด้วยการจับสลาก 6 ชิ้น เพื่อเลือกภาพกิจกรรมที่ครูทำไว้ 2 ชุดๆละ 3 ชิ้น
- 3) นักเรียนดูภาพและอ่านข้อความ จากนั้นช่วยกันคิดว่าเรื่องนี้จะจบอย่างไร ครูแจกกระดาษเปล่าให้นักเรียนเพื่อใช้ในกิจกรรมกลุ่มละ 1 แผ่น เป็นการฝึกนักเรียนในการทำนายเหตุการณ์ เรื่องราว จากสถานการณ์ต่างๆ
- 4) นักเรียนส่งตัวแทนออกมานำเสนอสิ่งที่กลุ่มของตนร่วมกันคิด กลุ่มย่อยละประมาณ 3 นาที
- 5) นักเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำในวันนี้

3. ขั้นสรุป (10 นาที)

- 1) นักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่จะเกิดกับตนเองทั้งใกล้และไกล ว่าจะเป็นไปได้หรือไม่ และมีประโยชน์อย่างไร ให้นักเรียนยกตัวอย่างในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตน (ครูให้คู่มือประกอบ)
- 2) ครูช่วยสรุปเกี่ยวกับการรู้จักคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตไม่ว่าจะใกล้หรือไกล การคาดการณ์ถึงผลจากเหตุการณ์ธรรมชาติอาจทำได้ไม่ยาก พฤติกรรมของคนอาจทำนายได้ยาก แต่ถ้ารู้จักสังเกตและมีข้อมูลพื้นฐานอยู่บ้างก็สามารถทำนายได้
- 3) ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปคุณค่าของการคาดการณ์ และยกตัวอย่างจากประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคนลงในใบงานกิจกรรมที่ 2

สื่อ/อุปกรณ์

- 1) ภาพฟ้าแลบ
- 2) เทียนไขและไม้ขีดไฟ
- 3) ภาพที่มีคำบรรยายประกอบ
- 4) กระดาษเปล่า
- 5) แผนภูมิองค์ประกอบที่ 1
- 6) ใบงานกิจกรรมที่ 2

การประเมินผล

- 1) สังเกตการร่วมกิจกรรมของนักเรียน
- 2) จากการตรวจผลงานของนักเรียนในขั้นกิจกรรมหลัก
- 3) จากการแสดงความเห็นและการตอบคำถามของนักเรียนในขั้นสรุป

2) กิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของ สิ่งทีรอคอย เป็นกิจกรรมทั่วไป เช่น เรื่องสัมพันธ์ภาพ ข้อมูลอาชีพ และความรู้อื่นๆไป มีลักษณะที่ให้สาระการเรียนรู้ กระบวนการ และการประยุกต์ใช้ ซึ่งมีทั้งหมด 12 กิจกรรม ได้แก่ 1) รวมมิตร 2) ฉันจะเป็นอะไรดี 3) ชอบอ่าน 4) และ 5) เกมตั้งคำถาม 6) และ 7) อาชีพที่ฉันชอบ 8) ลูกคนเก่ง 9) โลกกว้างทางการศึกษา 10) มลพิษจากอาชีพ 11) มาลีดูรังแก และ 12) สรุปสาระสู่ชีวิต

รูปแบบของกิจกรรม ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรม การประเมินผล สื่อ/แหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีตัวอย่างดังนี้

(ตัวอย่างกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่กิจกรรมการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งทีรอคอย)

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ 2

ชื่อกิจกรรม “ฉันจะเป็นอะไรดี”

เวลา 60 นาที

ระดับ/วัยของนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 2 อายุ 10-13 ปี

ของกลุ่ม ประมาณ 30 คน

.....

จุดประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. บอกความชอบความสนใจของตนเองได้ 2. บอกอาชีพที่สอดคล้องกับความชอบความสนใจได้
สาระการเรียนรู้	ความชอบและความสนใจ <ul style="list-style-type: none"> - อาชีพต่างๆ - วิธีการเลือกอาชีพที่ชอบ
กระบวนการจัดกิจกรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนช่วยกันอ่านและร้องเพลงเทพทอง 2. นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากเพลง คือ จากเนื้อเพลงนั้นแสดงให้เห็นถึงความชอบ ความสนใจ ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อยู่เรื่อยๆ แต่สุดท้ายก็สามารถเลือกตัดสินใจได้ถูกต้องว่าควรจะเป็นอะไร 3. นักเรียนตอบคำถามของครูว่า สนใจ อยากเป็น อยากทำ อะไรบ้าง ให้นักเรียนกรอกลงในแบบสำรวจอาชีพ 4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่า ความชอบ ความสนใจ ตั้งแต่ข้อที่ 1-20 นั้นในอนาคตจะเป็นอาชีพอะไร เช่น ชอบหมายเลข 1 ชอบทำงานร่วมกับเพื่อน ควรจะประกอบอาชีพอะไรบ้าง เช่น ทหาร ตำรวจ นักดนตรี ฯลฯ 5. ถ้านักเรียนเลือกหมายเลขที่ชอบที่สุด สมมุติ 9 หมายเลขให้เรียงลำดับจากชอบมาก ที่สุด อันดับที่ 1-9 ด้วย 6. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่า ที่นักเรียนเลือกไว้ 9 หมายเลขนั้น คือตัวนักเรียนเอง และอาจเป็นอาชีพที่นักเรียนจะเลือกในอนาคต นักเรียนควรจะศึกษาอาชีพเหล่านั้นในทุกๆด้าน เพื่อจะได้เตรียมตัวเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต
การประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> 1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน 2. ประเมินจากผลงานของนักเรียน
สื่อ/แหล่งเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. แผนภูมิเพลงเทพทอง 2. แบบสำรวจความสนใจอาชีพ

3) *เครื่องมือวัดตัวแปร* เครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยนี้ทั้งหมดเป็นแบบวัด ซึ่งอยู่จำนวน 4 ชุด มีลักษณะเป็นข้อความประกอบด้วยมาตราประมาณค่า 6 ระดับ ซึ่งจะได้นำเสนอตัวอย่างองค์ประกอบของแต่ละแบบวัด พร้อมทั้งคุณภาพต่อไป สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดทั้งหมดเป็นดังนี้

(2) แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (แบบสอบถามความคิดและการทำงาน)

แบบวัดนี้ผู้วิจัยนำของ บุญรับ สักดิ์มณี (2532) มีจำนวน 15 ข้อ แล้วเลือกมา 10 ข้อ แต่ละข้อ มีมาตราให้ประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ช่วงคะแนนของแบบวัดเป็นได้ตั้งแต่ 10 – 60 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่าเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์น้อย ข้อคำถามของแบบวัดดังกล่าวมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับทั้งหมด (r) ตั้งแต่ .31 ถึง .63 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .74

(ตัวอย่าง แบบสอบถามความคิดและการทำงาน)

ตอนที่ 2 ความคิดและการทำงาน

คำแนะนำในการตอบ

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างตั้งใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้น ๆ ตรงกับสภาพที่เป็นจริงของนักเรียนเพียงใด แล้วเลือกตอบโดยขีดเครื่องหมาย (✓) เหนือระดับ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เพียงระดับเดียว คำถามทั้งหมดมี 10 ข้อ ขอให้นักเรียนตอบให้ครบทุกข้อ

1. เพื่อน ๆ ลงความเห็นว่าคุณเข้าเป็นคนขยัน

.....

จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

(3) แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน (สิ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นกับฉัน) แบบวัดนี้

ผู้วิจัยนำมาจาก สกล เทียงแท้ และ สุมิตรา เจริญพันธ์ (2546) มีจำนวน 15 ข้อ แล้วเลือกมา 9 ข้อ แต่ละข้อมีมาตราให้ประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ช่วงคะแนนของแบบวัดเป็นได้ตั้งแต่ 9 – 54 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก ผู้ที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อย ข้อคำถามของแบบวัดดังกล่าวมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับทั้งหมด (r) ตั้งแต่ .21 ถึง .54 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .67

(ตัวอย่าง แบบสอบถามสิ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นกับฉัน)

ตอนที่ 3 สิ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นกับฉัน

คำแนะนำในการตอบ

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างตั้งใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความใด ตรงกับความรู้สึกที่มีต่อเรื่อง
 ทั่ว ๆ ไป เป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ตรง.....เหนือระดับ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”
 เพียงระดับเดียว ข้อความทั้งหมดมี 15 ข้อ ขอให้นักเรียนตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันมักถูกกล่าวหาว่าทำผิดทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ทำ

.....

จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

(4) แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม (แบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบ
 สถานการณ์ที่เป็นปัญหา) แบบวัดนี้ผู้วิจัยนำมาจาก วาสนา โสระพันธ์ และ สุพิน อริยะเครือ
 (2550) มีจำนวน 7 ข้อ แต่ละข้อมีมาตราให้ประเมิน 6 ระดับ ช่วงคะแนนของแบบวัดเป็นได้ตั้งแต่
 7 – 42 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมมาก ผู้ที่ได้คะแนนต่ำแสดง
 ว่าเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมน้อย ข้อคำถามของแบบวัดดังกล่าวมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างราย
 ข้อกับทั้งฉบับ (r) ตั้งแต่ .11 ถึง .53 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .60

(ตัวอย่าง แบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบสถานการณ์ที่เป็นปัญหา)

ตอนที่ 4 การตัดสินใจเมื่อพบสถานการณ์ที่เป็นปัญหา

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามการตัดสินใจและใช้เหตุผลฉบับนี้ ประกอบด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ จำนวน
 7 สถานการณ์ ขอให้นักเรียนอ่านแต่ละสถานการณ์อย่างตั้งใจ โดยสมมติว่าตนเองอยู่ในสถานการณ์แต่ละเรื่อง
 และได้ตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำอย่างไรอย่างหนึ่งลงไปตามสถานการณ์

ขอให้นักเรียนคิดโดยตนเองก่อนว่า นักเรียนตัดสินใจเช่นนั้น เพราะเหตุใด เมื่อคิดเหตุผลได้แล้ว จึง
 อ่านเหตุผลของเรื่องที่มีอยู่ 7 เหตุผลแล้วพิจารณาว่าเหตุผลที่นักเรียนคิดนั้นตรงหรือใกล้เคียง กับเหตุผลข้อใด
 มากที่สุด ให้นักเรียนเลือกเหตุผลนั้น โดยกาเครื่องหมาย (x) บนคำตอบที่เลือกในกระดาษคำตอบที่แจกให้ การ
 ตอบของนักเรียนจะไม่มีผลเสียใดๆต่อนักเรียนทั้งสิ้น ขอให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดของนักเรียน
 มากที่สุด

เรื่องที่ 1 ภัยธรรมชาติ

สุมาลีจะนำเงินที่เหลือมาจากโรงเรียนหยอดกระปุกออมสินที่บ้านทุกวัน โดยตั้งใจว่าเมื่อได้มากพอจะนำไปซื้อของเล่นที่อยากได้มานาน วันหนึ่งเกิดน้ำป่าไหลบ่าอย่างรุนแรงเข้าท่วมหมู่บ้านในตำบลใกล้เคียง เหตุการณ์ดังกล่าวมีบ้านหลายหลังเสียหาย และหลายครอบครัวได้รับความเดือดร้อน ได้มีตัวแทนจากหมู่บ้านนั้นมาขอรับความช่วยเหลือ โดยขอบริจาคเงินและสิ่งของ สุมาลีจึงตัดสินใจนำเงินที่เก็บออมมาบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัยธรรมชาติดังกล่าว ถ้านักเรียนเป็นสุมาลีจะทำเช่นนี้เพราะ

- ก. จะได้รับคำชมเชยจากผู้พบเห็น
- ข. กลัวพ่อแม่ตำหนิถ้าไม่บริจาค
- ค. เป็นหน้าที่ของพลเมืองที่ดีที่ต้องช่วยเหลือผู้อื่น
- ง. สงสารชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อน
- จ. มีความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นที่เดือดร้อน
- ฉ. การให้การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ควรปฏิบัติอย่างยิ่ง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลทางการวิจัยเชิงทดลองนี้มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1.1 การสอบวัดและการจัดกระทำ การสอบวัดและการจัดกระทำกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ขั้นตอนการสอบวัดและการจัดกระทำในการวิจัย

กลุ่ม	ขั้นตอนการดำเนินงาน		
	สอบวัด จิตลักษณะเดิม	ฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย	สอบวัด จิตลักษณะที่พัฒนา
กลุ่มทดลอง	✓	✓	✓
กลุ่มควบคุม	✓	-	✓

4.1.2 การสอบวัดจิตลักษณะเดิม เป็นการวัดจิตลักษณะของนักเรียนที่มีมาแต่เดิม ประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม พร้อมกันนี้ได้สอบถามลักษณะทางชีวสังคมของนักเรียนด้วย

4.1.3 การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย เป็นการฝึกที่ใช้กับกลุ่มทดลอง ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยมีกิจกรรม จำนวน 12 กิจกรรม ใช้เวลาฝึกกิจกรรมละ 60 นาที ฝึกวันละ 1 กิจกรรม การฝึกจึงใช้เวลา 12 วัน สำหรับกลุ่มควบคุม เป็นการฝึกด้วยกิจกรรมอื่น ที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

4.1.4 การสอบวัดจิตลักษณะที่พัฒนา เป็นการวัดจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พัฒนาอันเป็นตัวแปรตามของการวิจัย คือการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย โดยวัดหลัง การทดลอง ประมาณ 1 สัปดาห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1.1 วิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพรรณนาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรต่างๆ

5.1.2 วิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัย เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ที่ได้ตั้งไว้จำนวน 2 ข้อ

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

5.2.2 สถิติอ้างอิง เป็นสถิติเพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ได้แก่

1) สถิติทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t – test independent) ใช้เมื่อเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยของ 2 กลุ่ม

2) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (2 way ANOVA) ใช้เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป และเมื่อพบนัยสำคัญของความแปรปรวนกรณีกลุ่มเปรียบเทียบมากกว่า 2 กลุ่ม จะวิเคราะห์ต่อด้วยสถิติการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe'

3) สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้
เพื่อหาตัวแปรทำนายของตัวแปรถูกทำนายสำคัญ การวิเคราะห์ทางสถิตินี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
คำนวณ โดยคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล

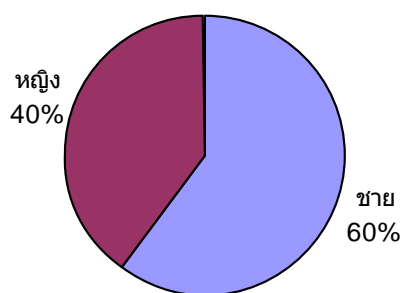
บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินการไปตามลำดับ คือ ผลการวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองและผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม นอกเหนือสมมติฐาน ในการวิเคราะห์ด้วยสถิติอ้างอิงนั้น ผลที่พบนัยสำคัญ จะแสดงลักษณะคือ * แสดงว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ** แสดงว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ *** แสดงว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .001

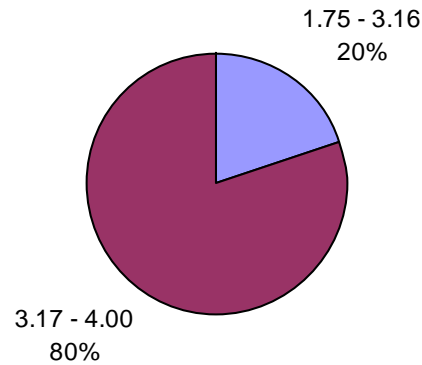
1. ผลการวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนวัยรุ่นชาย-หญิง ที่มีอายุในช่วง 10 – 13 ปี โรงเรียนบ้านพลอย จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2550 ลักษณะพื้นฐานที่วิเคราะห์เพื่อการเข้าใจกลุ่มตัวอย่างเป็นเบื้องต้น คือลักษณะทางชีวสังคม การวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในระดับนามบัญญัติ (nominal) ใช้การคำนวณร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในระดับอันตรภาค (interval) หรืออัตราส่วน (ratio) การคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างเป็นดังภาพที่ 4.1- 4.3

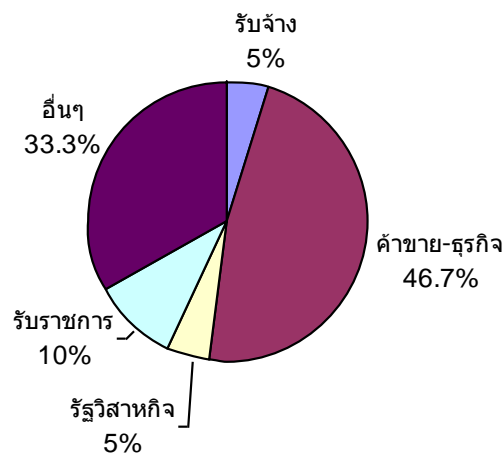
ภาพที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามเพศ

จากภาพที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้มีจำนวนทั้งหมด 60 คน เมื่อจำแนกตามเพศ เป็นชายร้อยละ 60 (36 คน) เป็นหญิงร้อยละ 40 (24 คน)

ภาพที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ย

จากภาพที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ย เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.17- 4.00 ร้อยละ 80 (48 คน) และผลการเรียนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.75- 3.16 ร้อยละ 20 (12 คน)

ภาพที่ 4.3 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

จากภาพที่ 4.3 กลุ่มตัวอย่างเมื่อจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง เป็นอาชีพค้าขาย – ธุรกิจร้อยละ 46.7 (28 คน) อาชีพอื่นๆร้อยละ 33.3 (20 คน) อาชีพรับราชการร้อยละ 10 (6 คน) อาชีพรับจ้างร้อยละ 5 (3 คน) และอาชีพ อาชีพรัฐวิสาหกิจร้อยละ 5 (3 คน)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นผลจากการทดลอง โดยมีเป้าหมายสำคัญที่จะตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ 2 ข้อ เนื่องจากได้จัดกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มด้วยวิธีสุ่มเข้าสู่กลุ่ม (Random Assignment) จึงสามารถเลือกสถิติวิเคราะห์ที่เหมาะสม คือ ใช้การทดสอบ ค่าทีแบบอิสระ (t – test independent) และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง (2 way ANOVA) ผลการวิเคราะห์เป็นดังต่อไปนี้

2.1.1 การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยหลังการฝึกของนักเรียนเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มฝึก

การวิเคราะห์ส่วนนี้เพื่อตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า “นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย มีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย” วิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t – test independent) ตัวแปรอิสระคือ การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ส่วนตัวแปรตามคือ การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย หลังการทดลองระหว่างกลุ่มที่ได้รับการฝึกและกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

ตัวแปรอิสระ(การฝึก)	จำนวน(คน)	ค่าสถิติ		
		(\bar{x})	(SD)	t
ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรม	30	96.27	11.25	4.64***
ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรม	30	83.30	10.38	

จากตาราง 4.1 เมื่อพิจารณาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยเป็นตัวแปรตาม ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนัก ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย กับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

เพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ได้ค่าทดสอบที่ 4.64 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย มีคะแนนเฉลี่ย 96.27 ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ที่มีคะแนนเฉลี่ย 83.30

ผลที่พบในส่วนนี้กล่าวได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย มีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้ฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ซึ่งผลเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ของการวิจัย

2.1.2 การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยของนักเรียนที่มีจิตลักษณะต่างกัน และได้รับการฝึกต่างกัน

การวิเคราะห์ส่วนนี้เพื่อตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า “นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตสูง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย จะได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ” สมมติฐานข้อนี้คาดหวังว่าการที่นักเรียนที่มีจิตลักษณะต่างกันจะได้รับประโยชน์จากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแตกต่างกัน การวิเคราะห์จะใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ที่มีการฝึกเป็นตัวแปรอิสระตัวแรก และจิตลักษณะ (ทีละตัวแปร) เป็นตัวแปรตัวที่สอง การวิเคราะห์ให้ความสนใจกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการฝึกกับตัวแปรจิตลักษณะเป็นสำคัญ ผลการวิเคราะห์ส่วนที่เป็นผลหลักซึ่งเป็นความแปรปรวนของตัวแปรการฝึก จะเป็นผลซ้ำกับการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มฝึกในการวิเคราะห์ที่ผ่านมา จะไม่มีการแปลผลซ้ำอีก การแปลผลจึงให้ความสนใจกับความแปรปรวนตามจิตลักษณะและปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับจิตลักษณะเท่านั้น ผลการวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยหลังการฝึก
ของนักเรียน พิจารณาตามการฝึก และ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

Source of variation	df	SS	MS	F
การฝึก (ก)	1	1992.38	1992.38	21.28***
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	1	1385.71	1385.71	14.80***
การฝึก กับ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ก×ข)	1	181.14	181.14	1.93
ความคลาดเคลื่อน	56	5243.11	93.62	
รวม	60	492975.00		

จากตารางที่ 4.2 พบว่าการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยแปรปรวนไปตามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .001 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบพบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีค่าเฉลี่ยการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ($\bar{x} = 94.67$) สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ($\bar{x} = 83.81$) แต่ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการฝึกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งแสดงว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกันได้รับประโยชน์จากการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยไม่ต่างกัน ผลดังกล่าวจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า “นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตสูง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย จะได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ”

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยหลังการฝึก
ของนักเรียน เมื่อพิจารณาตามการฝึก และ ความเชื่ออำนาจในตน

Source of variation	df	SS	MS	F
การฝึก (ก)	1	2369.23	2369.23	21.82***
ความเชื่ออำนาจในตน (ข)	1	643.45	643.45	5.92*
การฝึก กับ ความเชื่ออำนาจในตน (ก×ข)	1	67.63	67.63	0.62
ความคลาดเคลื่อน	56	6079.07	108.55	
รวม	60	492975.00		

จากตารางที่ 4.3 พบว่าการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยแปรปรวนไปตามความเชื่ออำนาจในตน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบพบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง มีค่าเฉลี่ยการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ($\bar{x} = 92.65$) สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ ($\bar{x} = 86.04$) แต่ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการฝึกกับความเชื่ออำนาจในตน ซึ่งแสดงว่า นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่างกันได้รับประโยชน์จากการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยไม่ต่างกัน ผลดังกล่าวจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า “นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตสูง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย จะได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ”

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยหลังการฝึกของนักเรียน เมื่อพิจารณาตามการฝึก และ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

Source of variation	df	SS	MS	F
การฝึก (ก)	1	2091.53	2091.53	18.08 ^{***}
การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (ข)	1	76.31	76.31	0.66
การฝึก กับ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม(ก×ข)	1	248.15	248.15	2.14
ความคลาดเคลื่อน	56	6474.85	115.62	
รวม	60	492975.00		

จากตารางที่ 4.4 ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการฝึกกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งแสดงว่านักเรียนที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกันได้รับประโยชน์จากการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยไม่ต่างกัน ผลดังกล่าวจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า “นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตสูง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย จะได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ”

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยเมื่อจำแนกตามกลุ่มฝึกและความพร้อมทางจิต

Source of variation	df	SS	MS	F
การฝึก (ก)	1	2271.97	2271.97	22.73 ^{***}
ความพร้อมทางจิต (ข)	1	897.19	897.19	8.98 ^{**}
การฝึก กับ ความพร้อมทางจิต(ก×ข)	1	286.08	286.08	2.86
ความคลาดเคลื่อน	56	5595.13	99.91	
รวม	60	492975.00		

จากตารางที่ 4.5 พบว่าการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยแปรปรวนไปตามความพร้อมทางจิต ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบพบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตสูง มีค่าเฉลี่ยการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ($\bar{x} = 96.27$) สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ ($\bar{x} = 83.30$) แต่ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการฝึกกับความพร้อมทางจิต ซึ่งแสดงว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่างกันได้รับประโยชน์จากการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยไม่ต่างกัน ผลดังกล่าวจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า “นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตสูง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย จะได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ”

สรุปผลการวิเคราะห์การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ของนักเรียนที่จิตลักษณะต่างกันและได้รับการฝึกต่างกัน ได้พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกมีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงมีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงกว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตสูงมีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ แต่ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับจิตลักษณะ ซึ่งแสดงว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตสูงกับนักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำได้รับประโยชน์จากการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยไม่ต่างกัน จึงกล่าวได้ว่าการวิเคราะห์ส่วนนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐาน ข้อ 2 ที่ว่า “นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตสูง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

เพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งทีรอกอย จะได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตตํ้า”

2.1.3 การตระหนักในคุณค่าของสิ่งทีรอกอยของนักเรียนที่มีลักษณะทางชีวสังคัมต่างกัน และได้รับการฝึกต่างกัน

การวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เพิ่มเติมนอกเหนือสมมติฐาน โดยพิจารณาตัวแปรลักษณะทางชีวสังคัม 3 ตัวแปร ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง นำเข้าร่วมกับการฝึกทีละตัวแปร โดยคาดหวังว่าการทีนักเรียนทีมีลักษณะทางชีวสังคัมบางประการต่างกันจะได้รับประโยชน์จากการฝึกแตกต่างกัน การวิเคราะห์ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (2 way ANOVA) 3 ครั้ง ทีมีการฝึกเป็นตัวแปรอิสระตัวแรก และลักษณะทางชีวสังคัมบางประการ(ครั้งละตัวแปร) เป็นตัวแปรอิสระตัวทีสอง การวิเคราะห์ให้ความสนใจกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการฝึก กับตัวแปรลักษณะทางชีวสังคัมบางประการ เป็นสำคัญ ส่วนทีเป็นผลหลัก ซึงเป็นความแปรปรวนของตัวแปรการฝึก ซึงเป็นผลซ้ากับการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มฝึกในการวิเคราะห์ทีผ่านมา ซึงไม่มีการแปลผลซ้าอีก

ตัวแปรลักษณะทางชีวสังคัมทีนำมาเป็นตัวแปรอิสระ (ตัวที 2) ในการวิเคราะห์ในครั้งนีได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง โดยตัวแปรเพศ แบ่งเป็นชาย กับ หญิง ส่วนผลการเรียน และอาชีพของผู้ปกครอง แต่ละตัวแปรแบ่งเป็น 2 ระดับ โดยผลการเรียนเฉลี่ย ใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์แบ่ง นักเรียนทีมีผลการเรียนเฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.10$) จัดอยู่ในกลุ่มต่ำ นักเรียนทีมีผลการเรียนเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.10$) จัดอยู่ในกลุ่มสูง สำหรับอาชีพของผู้ปกครองแบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยแบ่งลักษณะอาชีพค้าขาย - ธุรกิจเป็นกลุ่มที 1 อาชีพทีไม่ใช่ค้าขาย - ธุรกิจเป็นกลุ่มที 2

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนการตระหนักในคุณค่าของสิ่งทีรอกอยของนักเรียนหลังการทดลอง เมื่อพิจารณาตามการฝึก และลักษณะทางชีวสังคัมไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวน ทั้งด้านลักษณะทางชีวสังคัมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางชีวสังคัมกับการฝึก ซึงไม่น่าเสนอตาราง

3. ผลการวิเคราะห์หาตัวทำนายสำคัญของการตระหนักในคุณค่าของสิ่งทีรอกอย

การวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เพิ่มเติมนอกเหนือสมมติฐาน เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรต่างๆ ทีนำมาศึกษาในบทบาทของตัวแปรอิสระนัน มีตัวแปรใดบ้างทีเป็นตัวทำนายสำคัญของการตระหนักในคุณค่าของสิ่งทีรอกอย ตัวแปรอิสระทีนำเข้ามาวิเคราะห์ได้แก่ เพศ ผลการ

เรียนเฉลี่ย อาชีพของผู้ปกครอง การฝึก แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยตัวแปรที่เป็นค่าไม่ต่อเนื่องคือ เพศ อาชีพของผู้ปกครอง การฝึกได้ถูกปรับเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy variable) ก่อนนำเข้าวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณทั้งแบบรวม (Enter) และ แบบก้าวหน้า (Forward) ผลเป็นดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย โดยมีตัวแปรทำนาย 7 ตัว

แบบวิเคราะห์	ตัวแปรทำนาย	ค่าเบต้า	เปอร์เซ็นต์ทำนาย
แบบรวม	7 ตัว	-.075 ถึง .462	50.9
แบบก้าวหน้า	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์, การฝึก, ความเชื่ออำนาจในตน	.425 , .383 , .287	50.6
1. เพศ	2. ผลการเรียนเฉลี่ย	3. อาชีพของผู้ปกครอง	4. การฝึก
5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	6. ความเชื่ออำนาจในตน	7. เหตุผลเชิงจริยธรรม	

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบรวม (Enter) พบว่าตัวแปรทำนาย 7 ตัว ร่วมกันทำนายการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ได้ร้อยละ 50.9 โดยค่าเบต้า (β) ของตัวทำนายมีตั้งแต่ -.075 ถึง .462 เมื่อวิเคราะห์แบบก้าวหน้า (Forward) โดยใช้ตัวแปรชุดเดิม พบว่า มี 3 ตัวแปร ที่เป็นตัวทำนายสำคัญของการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การฝึก (ฝึก หรือ ไม่ฝึก) ความเชื่ออำนาจในตน มีค่าเบต้า (β) เป็น .425 , .383 และ .287 ตามลำดับ โดย 3 ตัวแปรดังกล่าวร่วมกันทำนายการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ได้ร้อยละ 50.6

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ทั้ง 2 ข้อ และข้อค้นพบเพิ่มเติม ได้พบผลที่สำคัญคือ

1) นักเรียนที่ได้รับการฝึกการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย มีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

2) นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ นักเรียนที่มีจิตลักษณะด้านความเชื่ออำนาจในตนสูง มีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงกว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ และนักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตสูง มีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ

3) ตัวทำนายการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยที่เด่น 3 ตัว คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การฝึก (ฝึก หรือ ไม่ฝึก) และความเชื่ออำนาจในตน โดยมีค่าน้ำหนักทำนาย เบต้า (β) เป็น .425 , .383 และ .287 ตามลำดับ และเปอร์เซ็นต์การทำนาย 50.60

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ จะกล่าวถึงสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยเริ่มจากการสรุปและอภิปรายผลตามประเด็นสำคัญที่เป็นวัตถุประสงค์ของงานวิจัย นอกจากนี้ จะได้กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัยนี้ และสุดท้ายคือข้อเสนอแนะในการทำวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้ต่อไป

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวกับไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

1.1.2 เพื่อหาประเภทของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

1.2 สมมติฐานของการวิจัย

1.2.1 นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย มีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

1.2.2 นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตสูง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย จะได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาคั้งนี้เป็นนักเรียนวัยรุ่น ที่มีอายุในช่วง 10 – 13 ปี

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในคั้งนี้ เป็นนักเรียนจากประชากรคั้งกล่าว โดยเลือกมาจากนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุ 10 – 13 ปี โรงเรียนบ้านพลอย จังหวัดปทุมธานี 60 คน มีขั้นตอนในการจัดกลุ่มเพื่อการทดลองเป็นคั้งนี้

ขั้นแรกใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง นักเรียนชั้น ป.5 จำนวน 1 ห้อง ป.6 จำนวน 2 ห้อง ได้นักเรียน 60 คน ห้องเรียนที่เลือกพิจารณาว่า มีนักเรียนหลากหลายมีลักษณะที่เป็นตัวแทนของนักเรียนวัยรุ่น 10 – 13 ปีได้ จากนั้นสุ่มนักเรียนแต่ละคนเข้ากลุ่มวิจัย 2 กลุ่ม (Random Assignment) ได้กลุ่มละ 30 คน แล้วจับสลากให้เป็น กลุ่มทดลองหนึ่งกลุ่ม กลุ่มควบคุมหนึ่งกลุ่ม

1.3.3 เครื่องมือการวิจัย

1) ชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับใช้ฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ของนักเรียนวัยรุ่น จำนวน 10 กิจกรรม และกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสำหรับใช้กับกลุ่มควบคุม

2) แบบวัดตัวแปร จำนวน 4 ชุด เป็นแบบวัดตัวแปรอิสระ 3 ชุด แบบวัดตัวแปรตาม 1 ชุด

1.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบสอบถามจิตลักษณะ และลักษณะทางชีวสังคม ก่อนที่จะมีการทดลอง

2) ดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย กับกลุ่มทดลอง จำนวน 12 กิจกรรม ใช้เวลาฝึก 12 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที เป็นเวลา 12 วัน ส่วนกลุ่มควบคุมให้ทำกิจกรรมอื่นในช่วงเวลาเดียวกัน (โดยใช้กิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย)

3) เมื่อเสร็จสิ้นการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบสอบถามวัดการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย (Posttest)

4) นำผลการสอบวัดทั้งสองครั้งมาตรวจให้คะแนน

5) นำข้อมูลจากการวัดก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง มาดำเนินการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบสมมติฐานต่อไป

1.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ(%) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

2) วิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัย และการวิเคราะห์เพิ่มเติม ใช้สถิติอ้างอิง ได้แก่ สถิติทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t – test independent) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (2 way ANOVA) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) การวิเคราะห์ทางสถิตินี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณโดยคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล

1.4 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1.4.1 นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย มีการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

1.4.2 นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่ออำนาจในตนสูง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย จะได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่ออำนาจในตนต่ำ

1.4.3 ข้อค้นพบเพิ่มเติม ได้พบว่าตัวแปรทำนายสำคัญของการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยที่เด่นมี 3 ตัว คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การฝึก (ได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย หรือไม่ได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย) ความเชื่ออำนาจในตน โดยตัวแปรทั้งสาม ร่วมกันทำนายการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ได้ร้อยละ 50.6

2. อภิปรายผล

จากการประมวลเอกสารเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามประเด็นสำคัญที่ได้พบ ดังนี้

2.1 การอภิปรายผลการวิจัยประเด็นที่ 1

ผลการวิจัยประเด็นที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย มีการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ผลนี้สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 ที่กล่าวว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย มีการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างชัดเจน ที่ผลเป็นเช่นนั้น น่าจะเป็นเพราะว่าชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยมีประสิทธิภาพดี ทำให้นักเรียนมีการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงขึ้น จึงนับว่าเป็นชุดกิจกรรมแนะแนวอีกชุดหนึ่งที่สร้างขึ้นและใช้ได้ผลดี ซึ่งก่อนหน้านี้ก็ได้มีการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยหรือ

ในลักษณะใกล้เคียง พบว่าได้ผลดี เช่น งานวิจัยของ รัตนา ประเสริฐสม (2526) ได้ฝึกวิธีการอดได้ร้อได้ให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกอดได้ร้อได้ สามารถอดได้ร้อได้ หลังฝึกทันทีและระยะยาว ซึ่งแสดงถึงผลดีของการฝึก ส่วน บุญรับ ศักดิ์มณี (2532) ได้ทำการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองเข้าราชการเข้าใหม่ตามกระทรวงต่างๆ ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยง พบว่าการฝึกการมุ่งอนาคตส่งผลถึงลักษณะมุ่งอนาคตของผู้ได้รับการฝึก และได้ผลดี ซึ่งผลที่ได้นี้สอดคล้องกับทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะของคนไทย ของ ดวงเดือน พันธมนาวิน (2538) ที่กล่าวว่า การมุ่งอนาคต และการควบคุมตนเองในการทำงาน เป็นการเพิ่มความตระหนักในความสำคัญของสิ่งที่เกิดในอนาคตต่อตนเอง หน่วยงาน และประเทศ ต้องรู้จักบังคับตนเองให้ทำพฤติกรรมที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ใฝ่ฝันที่วางไว้สำหรับอนาคตให้ได้ ช่วยให้เกิดการตัดสินใจเพื่ออนาคตที่ดีกว่า การรู้เท่าทันอนาคต ทำให้พร้อมสำหรับการปรับตัว และงานวิจัยของ ดวงเดือน พันธมนาวิน โกศล มีคุณ และคณะ (2529) ที่ใช้ชุดฝึกอบรมการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองไปฝึกกับข้าราชการเข้าใหม่ จำนวน 120 คน พบว่าปรากฏผลดีต่อการเพิ่มจิตลักษณะดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญรับ ศักดิ์มณี (2532) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการเสริมสร้างจิตลักษณะ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานของข้าราชการ โดยการฝึกมุ่งอนาคต ควบคุมตนเองของข้าราชการใหม่ ที่เข้ารับการอบรมที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ภายหลังการฝึกพบว่า ผู้ที่ได้เข้ารับการฝึกมุ่งอนาคต และการฝึกควบคุมตนเอง มีลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างเด่นชัด และสอดคล้องกับจากงานวิจัยของ บุญรับ ศักดิ์มณี (2532) ได้ทำการเปรียบเทียบการฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานของข้าราชการพลเรือน 4 แบบ ซึ่งได้พบว่าการฝึกมุ่งอนาคตและ/หรือควบคุมตนเองให้ผลดีว่าการฝึกแบบควบคุมอย่างเด่นชัด โดยที่กลุ่มที่ได้รับการฝึกด้านเดียวให้ผลเท่ากับฝึกสองด้าน และพบว่าข้าราชการที่ทำงานตรงกับนิสัยน้อยทำงานวิชาการน้อย เงินเดือนน้อย เป็นผู้ได้รับผลของการฝึกมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม ในขณะที่ สกน เทียงแท้ และสุมิตรรา เจิมพันธ์ (2546) ได้ศึกษาทดลองเกี่ยวกับการฝึกจิต พฤติกรรมแบบบูรณาการต่อพฤติกรรมการขับขี้อย่างปลอดภัย ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกทั้ง 2 ชุด คือ ฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และฝึกมุ่งอนาคตควบคุมตนเองและทัศนคติ เป็นผู้ที่มีความทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมขับขี้อย่างปลอดภัย และพฤติกรรมขับขี้อย่างปลอดภัย 3 ด้าน คือ พฤติกรรมเตรียมขับขี้อ่อน พฤติกรรมระวังขณะขับขี้อ่อน และพฤติกรรมเคารพกฎจราจร สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกเลย

2.2 ผลการวิจัยประเด็นที่ 2

ผลการวิจัยประเด็นที่ 2 พบว่า นักเรียนที่มีจิตลักษณะด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ นักเรียนที่มีจิตลักษณะด้านความเชื่ออำนาจในตนสูง มีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงกว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ และนักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตสูง มีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ แต่ไม่พบนัยสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับจิตลักษณะเหล่านี้ ผลที่พบดังกล่าวอภิปรายได้ว่า ประการแรกที่พบว่านักเรียนที่มีจิตลักษณะเหล่านี้สูงมีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสูงกว่านักเรียนที่มีจิตลักษณะเหล่านี้ต่ำ แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเหล่านี้กับการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ซึ่งผลนี้สอดคล้องกับที่ได้ประมวลเอกสารไว้ ได้แก่ งานวิจัยของบุญรับ สักดิ์มณี (2532) เป็นงานวิจัยที่ให้ผลสนับสนุนความเกี่ยวข้องกันระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับลักษณะมุ่งอนาคต กล่าวได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคล เป็นความพร้อมทางจิตด้านหนึ่งที่เอื้อต่อการฝึกจิตลักษณะด้านการมุ่งอนาคต สำหรับความเชื่ออำนาจในตน ลอ (Lau, 1982 อ้างถึงใน โสภณ พรหมพลจร 2547 : 18) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตน พบว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงมีความรู้เรื่องสุขภาพอนามัยมีการมุ่งกระทำพฤติกรรมสุขภาพ และมีรายงานการกระทำพฤติกรรมสุขภาพมากกว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ ความเชื่ออำนาจในตนเป็นตัวแปรทางบุคลิกภาพ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพ ในการศึกษากับผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร เช่นกัน ขณะที่ อุบล เลี้ยววาริน (2534) พบว่าผู้ที่มิทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมสุขภาพมีความเชื่ออำนาจในตนด้านสุขภาพ และลักษณะมุ่งอนาคตมากเพียงใด จะมีพฤติกรรมการกินที่เหมาะสม มีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการเสพยาที่เป็นโทษ และมีพฤติกรรมรักษาอนามัยส่วนบุคคลมากขึ้นเพียงนั้น

ในส่วนที่ผลวิจัยไม่พบปฏิสัมพันธ์ของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ก็แสดงว่าลักษณะและความพร้อมทางจิตไม่ได้มีส่วนให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากการฝึกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะการฝึกมีความเข้มข้นมากจนนักเรียนทุกประเภทที่ได้รับการฝึกต่างได้รับประโยชน์ หรือลักษณะทางจิตที่นำมาศึกษาอาจไม่มีบทบาทที่เด่นพอที่จะทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์ที่แตกต่างกัน แต่จากผลงานวิจัยที่ได้ประมวลไว้กับผลที่ได้จากการวิเคราะห์เพิ่มเติมแสดงให้เห็นว่า จิตลักษณะเดิมคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตน และการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว มีความสัมพันธ์และเอื้อต่อกัน ถึงแม้จะได้มาจากการวิเคราะห์ต่างวิธี

ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมยังได้ พบว่า ตัวแปรทำนายสำคัญของการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยที่เด่นมี 3 ตัว คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การฝึก (ได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย หรือไม่ได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย) ความเชื่ออำนาจในตน โดยตัวแปรทั้งสาม ร่วมกันทำนายการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยได้ร้อยละ 50.6 ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการฝึกร่วมกับจิตลักษณะเดิม ตามที่ได้อภิปรายผ่านมา จากผลการวิเคราะห์ส่วนนี้ทำให้พบว่า จิตลักษณะด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่ออำนาจในตน เป็นจิตลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยของนักเรียนวัยรุ่นอย่างเด่นชัด

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ครูแนะแนว และครูผู้ทำหน้าที่แนะแนว ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน สามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ไปใช้ฝึกนักเรียนในระดับเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย โดยอาจเน้นเรื่องการปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักคิดถึงอนาคต มีความตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ด้วยเทคนิคที่เหมาะสมกับวัยเพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดี และมีประโยชน์โดยตรงต่อนักเรียนในแต่ละช่วงวัย

3.1.2 ผู้ที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน และควรติดต่อประสานงานกับผู้วิจัยโดยตรงทั้งนี้เพื่อทำความเข้าใจในการฝึก และความชัดเจนในการนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย กับนักเรียนช่วงวัยอื่นๆ โดยการปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย

3.2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุผลทบทวนอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย แล้วนำปัจจัยสำคัญที่พบมาจัดทำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนานักเรียนต่อไป

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ อุ่นใจ (2535) “ผลของการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต จิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- กรมวิชาการ (2542) *การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านการควบคุมตนเองได้* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา
- กระทรวงศึกษาธิการ (2545) *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544* แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กุมารี ผลภามิ (2547) “ผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เกษม จันทพร (2541) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการด้านทานการเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น” หลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนา สังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ (2544) “ผลของการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเขตชนบทตากจน จังหวัดอำนาจเจริญ กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาคุรุศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- โกศล มีคุณ (2544) “การแนะแนว จริยธรรมและจรรยาวิชาชีพ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา หลักการและแนวคิดทางการแนะแนว* หน่วยที่ 1 หน้า 8 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- _____ (2549) “องค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม” เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ โครงการ นวัตกรรมการแตงนิทานพัฒนาจิตผู้เยาว์ เพื่อเพิ่มทุนมนุษย์แก่สังคมไทย หน้า 3-8 โครงการวิจัยแม่บท การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร

- โกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ (2545) “ผลของการฝึกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อจิตลักษณะ และพฤติกรรมจริยธรรมของครู” รายงานการวิจัย โครงการวิจัยแม่บท : การวิจัยและ พัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- งามตา วนินทานนท์ (2535) *ทฤษฎีแรงจูงใจไฟ้สัมฤทธิ์ในตำราจิตวิทยาสังคม* สถาบันวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร หน้า 364-366
- งามตา วนินทานนท์ (2549 : 9) “องค์ความรู้เกี่ยวกับแรงจูงใจไฟ้สัมฤทธิ์” เอกสารประกอบการ ประชุมปฏิบัติการ โครงการ นวัตกรรมการแตงนิทานพัฒนาจิตผู้เยาว์ เพื่อเพิ่มทุน มนุษย์แก่สังคมไทย หน้า 3-8 โครงการวิจัยแม่บท การวิจัยและพัฒนาระบบ พฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร
- จรรยา สุวรรณทัต (2531) “ประมวลบทความทางวิชาการระหว่างปี พ.ศ. 2526 – 2531 ฉบับอภิธานนาการครบรอบ 33 ปี” หน้า 50 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร
- จรรยา สุวรรณทัต และคณะ (2533) “ความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็กไทยในแง่ของ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการศึกษา การฝึกทักษะ และการพัฒนา จิตลักษณะเพื่อการสร้างพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ” รายงานการวิจัย กรุงเทพมหานคร สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- จินตนา บิลมาศ และคณะ (2529) “คุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน” รายงานวิจัยสถาบัน พัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานข้าราชการพลเรือน
- จักรวาล ภูพานันท์ (2537) “ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน สถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร” ปรินญาณิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2533) “กระบวนการสันนิเวนาการ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยี และสื่อการสอน* หน่วยที่ 2 หน้า 113 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) *จิตวิทยาจริยธรรม และจิตวิทยาภาษาพฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- _____. (2528) “การพัฒนาจิตใจของข้าราชการ:หลักและแนวปฏิบัติทางวิชาการ” *วารสาร การวัดผลการศึกษา* 19 (พฤษภาคม-สิงหาคม) 46-59

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538 และ 2548) *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคคล*
กรุงเทพมหานคร โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์
- _____. (2539) *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคคล* พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำราชั้นสูงทางจิตวิทยา
พฤติกรรมศาสตร์ โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒน
บริหารศาสตร์
- _____. (2549) “ลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน : หลักการปลูกฝังสร้างเสริม”
เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ โครงการ นวัตกรรมการแตงนิทานพัฒนา
จิตผู้เยาว์ เพื่อเพิ่มทุนมนุษย์แก่สังคมไทย หน้า 3 โครงการวิจัยแม่บท การวิจัยและ
พัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินึก (2519 และ 2520) “จริยธรรมของ
เยาวชนไทย” รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21 กรุงเทพมหานคร สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2529) “ชุดฝึกอบรมหลักสูตรการสร้างทัศนคติ ค่านิยม และ
จริยธรรมของข้าราชการ” สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือน กรุงเทพมหานคร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน โกศล มีคุณ และคณะ (2529) *เอกสารพื้นฐานการฝึกอบรมจิตลักษณะของ
ข้าราชการพลเรือน* สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- _____. (2531) *ชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน*
กรุงเทพมหานคร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือน
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2540) “ความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของคนไทย
การปลูกฝังอบรมและคุณภาพชีวิต” รายงานการวิจัยมหภาค คณะพัฒนาสังคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- บุญเกื้อ ควรหาเวช (2529) *นวัตกรรมทางการศึกษา* กรุงเทพมหานคร ภาควิชาเทคโนโลยี
ทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน หน้า 66-67
- บุญรียบ สักดิ์มณี (2532) “การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ”
ปริญญาานิพนธ์การศึกษาคุยฎิบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- ปอแก้ว ศิริจันทร์ (2546) “ผลของการฝึกมุ่งอนาคตและควบคุมตนเอง ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตนเอง และทัศนคติในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4”
 ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ
- ปรีชา เนาว์เย็นผล (2545) “การวิจัยเชิงทดลอง” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยทางการ
 เนาะแนว* หน่วยที่ 6 หน้า 122 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ปิยสุดา เนตยารักษ์ (2548) “สุขภาพจิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษา
 เขตดุสิต สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” ปรินญาณิพนธ์การศึกษา
 วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พรรณี ชูทัย เจนจิต (2522) *จิตวิทยาการสอน* กรุงเทพมหานคร คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หน้า 21-23
- พรรณราย พิทักษ์เจริญ (2543) “จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพกาย
 และจิตของข้าราชการสูงอายุ” ปรินญาณิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
 คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- มาลี วิทยารัตน์ (2540) “ผลของการฝึกการมุ่งอนาคตแก่เด็กในสถานสงเคราะห์เด็กชาย
 บ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี กรุงเทพมหานคร” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 (จิตวิทยาพัฒนาการ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- รัตนา ประเสริฐสม (2526) “การเสริมสร้างจิตลักษณะ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยของ
 นักเรียนประถมศึกษา” ปรินญาณิพนธ์การศึกษาคุญฉึบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนา
 หลักสูตร) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- วาสนา โสระพันธ์ (2550) “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ของนักเรียนวัยรุ่น
 ที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมเนาะแนว” วิทยานิพนธ์ปรินญาณิศึกษา
 ศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเนาะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมาธิราช
- สกล เทียงแท้ และสุมิตรา เจิมพันธ์ (2546) “ผลการฝึกจิต-พฤติกรรมแบบบูรณาการ ต่อ
 พฤติกรรมการขับชื้ออย่างปลอดภัยของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” ได้รับทุนอุดหนุนการ
 วิจัยโครงการวิจัยแม่บท : การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงาน
 คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร

- สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545) “แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว* หน่วยที่ 9 หน้า 29-59
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี (2542) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิค
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี (2545) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 หมวด 1 มาตรา 6
- สุพิชชา กลิ่นบุหงา (2540) “ผลของการใช้โปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยที่มีต่อการตระหนักในอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการปรึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุพิน อริยะเครือ (2550) “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูง ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สุขสมร ประพัฒน์ทอง และคนอื่นๆ (2526) “ผลของการกระตุ้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อการสอนทันตอนามัยในเด็ก” รายงานการวิจัย ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
- โสภณ พรหมพลจร (2547) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการควบคุมตนด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอบ้านฝ้อ จังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- อังคณา เมตุลา (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ จังหวัดนครพนม” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- อุบล เลี้ยววาริน (2534) “ความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาพัฒนบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- อุบล เลี้ยววาริน (2549) องค์ความรู้เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เอกสารประกอบการประชุม
ปฏิบัติการ โครงการ นวัตกรรมจัดการนิทานพัฒนาจิตผู้เยาว์เพื่อเพิ่มทุน
มนุษย์แก่สังคมไทย หน้า 3-4 โครงการวิจัยแม่บท การวิจัยและพัฒนาระบบ
พฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร
- Heimberg, Laura K. (1963). "The Measurement of Future Time Perspective,"
Dissertation Abstracts. 24 (4) : 1686-1687 ; October, 1963.
- Lamm, H; R. W. Schmidt and G. Trommsdorf. (1976) "Sex and Social Class as
Determinants of Future Orientation (Time Perspective) in Adolescents,"
Journal of Personality and Social Psychology. 34 (3) : 317-326.
- Mead, Robert D. (1971) "Future Time Perspective of College Students in
America and India," *The Journal of Social Psychology*. 83 : 175-182
- Mischel, W. (1974) "Process in Delay of Gratification," *Advances in Experimental
Social Psychology*. 7 : 249-293.
- Robinson, Charles L. (1971) "Future Time Perspective in Non-incarcerated Juvenile
Delinquents," *Dissertation Abstracts International*. 32(2) : 1225 – B.
- Wright, D. (1975) "The Psychology of Moral Behavior," Middle, England :
Penguin Book.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ รองศาสตราจารย์ฤกษ์ชัย คุณูปการ
 สถานที่ทำงาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง
 จังหวัดพิษณุโลก
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. จิตวิทยาสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ
 เชี่ยวชาญด้านการวิจัย
 ได้รับแต่งตั้งเป็นรองศาสตราจารย์ สาขา การศึกษา
 ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภท การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย
 ประจำปีพุทธศักราช 2545 และ 2546
 ได้รับรางวัลชมเชยการทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย จาก สภาวิจัยแห่งชาติ
2. ชื่อ รองศาสตราจารย์สมร ทองดี
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
 วุฒิการศึกษา กศ.บ., M.S.in Ed. (Guidance and Counseling)
 Jackson State University, U.S.A.
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ
 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการแนะแนว (ข้าราชการบำนาญ)
 อดีตเป็นอาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
 ปัจจุบันเป็นอาจารย์พิเศษ
 เขียนตำราด้านการแนะแนวและการศึกษา
 คุมวิทยานิพนธ์ด้านการแนะแนว การศึกษาและด้านอื่นๆ
3. ชื่อ นางนพรัตน์ สมประสงค์
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20
 ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. สาขาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประสบการณ์หรือความชำนาญ

ปี 2519 – 2534 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี สอนทางด้านจิตวิทยาและการแนะแนว

ปี 2535 – ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

สอนทางด้านจิตวิทยาและการแนะแนว

ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายแนะแนวเป็นเวลา 15 ปี

ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาเป็นเวลา 8 ปี

ภาคผนวก ข

เครื่องมือวิจัย(แบบสอบถาม)

แบบสอบถามเกี่ยวกับจิตลักษณะและพฤติกรรมของนักเรียน
ในโครงการพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

นางสาวภัทรพร ชมภูษ
ผู้วิจัย

แขนงวิชาการแนะแนว

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเอง

แบบสอบถามความคิดเห็นและความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ

คำแนะนำในการตอบ

นักเรียนจงอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างตั้งใจ แล้วพิจารณาว่าแต่ละข้อความ ตรงกับความคิดและความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนเพียงใด แล้วเลือกตอบโดยขีดเครื่องหมาย ✓ ลงบน เหนือระดับจริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย เพียงระดับเดียว ข้อความทั้งหมดมี 20 ข้อ ขอให้นักเรียนตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันรู้ว่า ถ้าไม่ตั้งใจเรียนจะสอบได้คะแนนน้อย

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. ฉันเชื่อว่า การตั้งใจเรียนทุกวิชาจะทำให้ผลการเรียนดีขึ้น

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

3. แม้จะขยันเรียนก็ไม่มั่นใจว่าฉันจะได้คะแนนที่ดีขึ้น

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

4. ฉันเชื่อว่า ถ้าฉันรู้จักประหยัดฉันจะมีเงินพอใช้ในวันข้างหน้า

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

5. ฉันอาจเรียนให้เก่งเหมือนเพื่อนของฉันได้

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

6. แม้ฉันจะขยันอ่านหนังสือ ฉันก็คงจะไม่เก่งเหมือนเพื่อนๆ

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

7. ไม่ว่าฉันจะพยายามฝึกซ้อมมากเพียงใด ก็ไม่อาจเก่งเหมือนนักกีฬาโรงเรียนได้

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
8. แม้จะฝึกพูดบ่อยเพียงใด ฉันก็ไม่สามารถที่จะเป็นนักพูดที่เก่งเหมือนรุ่นพี่ได้

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
9. ฉันตั้งใจเรียนสม่ำเสมอ เพื่อโตขึ้นจะได้มีอาชีพที่ดี

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
10. ฉันดูหนังสือบ่อย เพราะฉันไม่กลัวสอบตก

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
11. ฉันจะใช้พลังงานอย่างประหยัด เพื่อจะได้มีใช้ไปนานๆ

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
12. ฉันแปร่งฟันอย่างถูกวิธีทุกครั้ง เพื่อให้มีสุขภาพฟันที่ดี

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
13. ฉันมักจะทำงานเสร็จตามกำหนดเวลา

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
14. ฉันมักคิดว่าไว้ล่วงหน้าว่าจะทำงานอะไรบ้าง

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

15. ฉันมักจะทำงาน ไม่เสร็จตามกำหนดเวลา
-
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
16. ฉันคิดว่าการเล่นมีประโยชน์มากกว่าการทบทวนบทเรียน
-
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
17. ฉันจะพยายามเรียนให้ดีที่สุด เพื่อความสำเร็จในอนาคต
-
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
18. ฉันมักหมดความอดทนกับการรอคอยนานๆ ในสิ่งที่อยากได้
-
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
19. แม้จะรู้ว่าการออกกำลังกายสม่ำเสมอทำให้มีสุขภาพดี แต่ฉันก็ยัง ไม่ชอบออกกำลังกาย
-
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
20. ถ้าพ่อแม่บอกว่าจะให้ของที่ฉันอยากได้ แม่ต้องรอคอยนานเท่าใดฉันก็รอได้
-
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

.....

แบบสอบถาม ความคิดเห็นและการปฏิบัติตนของนักเรียน

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามการปฏิบัติตนของนักเรียน ทั้งหมดมี 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	มี 5 ข้อ
ตอนที่ 2 สิ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นกับฉัน	มี 15 ข้อ
ตอนที่ 3 ความคิดและการทำงาน	มี 15 ข้อ
ตอนที่ 4 การตัดสินใจเมื่อพบสถานการณ์ที่เป็นปัญหา	มี 7 ข้อ
2. โปรดอ่านคำชี้แจงให้เข้าใจโดยละเอียดก่อนตอบแบบสอบถามแต่ละตอน
3. ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริงของนักเรียน
ให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณในความร่วมมืออย่างยิ่ง

นางสาวภัทรพร ชมภูษ

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน

คำแนะนำในการตอบ ขอให้นักเรียนเขียนตอบตรง.....ที่เว้นไว้ให้ หรือเครื่องหมายถูก (✓)

ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน

1. นักเรียนชื่อ - สกุล.....
2. กำลังเรียนอยู่ชั้น ป.4 ป.5 ป.6
3. เพศ ชาย หญิง
4. ผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษาที่ผ่านมา.....
5. อาชีพของผู้ปกครอง

☐ เกษตรกรรม	☐ กรรมกร - รับจ้าง	☐ ค้าขาย - ธุรกิจ
☐ รัฐวิสาหกิจ	☐ รับราชการ	☐ อื่น ๆ

ตอนที่ 2 สิ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นกับฉัน

คำแนะนำในการตอบ ตอนที่ 2 และ 3

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างตั้งใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความใด ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ตรง.....เหนือระดับ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เพียงระดับเดียว ข้อความตอนที่ 2 มี 15 ข้อ และ ตอนที่ 3 มี 15 ข้อ **ขอให้นักเรียนตอบให้ครบทุกข้อ**

ข้อความให้ตอบ

1. ฉันมักถูกกล่าวหาว่าทำผิดทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ทำ

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ถ้าเราโชคดีตั้งแต่เช้า ก็หวังได้ว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในวันนั้นก็จะดีหมด

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. เป็นการยากที่จะชักจูงเพื่อนให้เชื่อตาม

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. แทบจะเป็นไปไม่ได้ที่ฉันจะทำให้แม่เปลี่ยนใจในเรื่องใด

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. เมื่อนั่งทำสิ่งใดผิดพลาด ฉันรู้สึกว่าคุณไม่สามารถที่จะทำให้สิ่งนั้นกลับถูกต้องได้

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

6. ทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา คือพยายามไม่คิดถึงปัญหานั้น

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

7. ถ้าฉันทำการบ้านมากจะช่วยให้ฉันเรียนได้คะแนนดีขึ้น

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

8. คนอื่นจะชอบฉันหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการกระทำของฉันเอง

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

9. เมื่อมีคนไม่ชอบเรา เราไม่มีทางจะแก้ไขอะไรได้

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

10. ฉันเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ จะคลี่คลายได้เอง โดยที่ฉันไม่จำเป็นต้องไปยุ่งเกี่ยวกับมัน

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

11. ฉันรู้สึกว่าคุณค่าที่จะพยายามทำอะไรอย่างเต็มที่ เพราะสิ่งต่าง ๆ ไม่เคยให้ผลตามที่เราพยายามเลย

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

12. ฉันเชื่อว่าคนที่เก่งทางการเล่นกีฬาส่วนใหญ่เป็นเพราะเกิดมาเก่งเอง

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

13. ฉันรู้สึกว่ามีคนใจร้ายกับฉันโดยที่ไม่มีเหตุผลเลย

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

14. ฉันรู้สึกว่ามีเมื่อมีเด็กกรุ่นราวคราวเดียวกับฉันคิดจะทำร้ายฉัน ฉันมีทางที่จะหยุดยั้งเขาได้น้อยมาก

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

15. ฉันเชื่อว่าการวางแผนล่วงหน้าช่วยให้ทำสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จมากกว่าการไม่วางแผนล่วงหน้า

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ตอนที่ 3 ความคิดและการทำงาน

ข้อความให้ตอบ

1. เพื่อนๆ ลงความเห็นว่า ข้าพเจ้าเป็นคนขยัน

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. ข้าพเจ้าคิดว่าการเตรียมตัวอย่างเต็มที่เพื่อที่จะเรียนเรื่องสำคัญๆ นั้นเป็นสิ่งจำเป็น

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

3. เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานใด ข้าพเจ้าจะทุ่มเทความพยายามให้กับงานนั้น

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

4. ข้าพเจ้ามักจะเรียนได้ดีมากกว่าที่ตั้งใจเอาไว้เสมอ

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

5. หลายครั้งที่ข้าพเจ้าคิดว่า ความมุมานะเรียนอย่างหนักเป็นสิ่งที่สูญเปล่า

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

6. ข้าพเจ้าชอบทำงานที่ครูมอบหมายที่ต้องใช้ความรับผิดชอบสูง

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

7. ข้าพเจ้าชอบคิดฝันถึงชีวิตที่อยู่อย่างสบายๆ โดยไม่ต้องเรียนหนังสือ

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

8. ข้าพเจ้าเป็นคนไม่ค่อยว่าง จึงมีสิ่งที่จะต้องทำอยู่ตลอดเวลา

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

9. ข้าพเจ้ามุ่งมั่นที่จะเรียนเพื่ออนาคตที่ดี

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

10. ข้าพเจ้าจะมีความสุขมาก หากได้รับการยอมรับจากครูและเพื่อนว่าเป็นคนเรียนเก่ง

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

11. ข้าพเจ้ายกย่องคนที่ตั้งใจ และพยายามเรียนจนได้ผลการเรียนดีมากๆ

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

12. ข้าพเจ้าสามารถศึกษาวิชาใดวิชาหนึ่งได้ติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยไม่เบื่อหน่าย

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

13. เมื่อเริ่มต้นทำสิ่งใด ข้าพเจ้าจะพยายามทำจนกระทั่งสำเร็จ

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

14. ข้าพเจ้าพยายามพัฒนาและปรับตนให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
 ในปัจจุบัน

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

15. เป็นที่ยอมรับในห้องเรียนว่า ข้าพเจ้าทำงานได้ผลดี

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ตอนที่ 4 การตัดสินใจเมื่อพบสถานการณ์ที่เป็นปัญหา

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามการตัดสินใจและใช้เหตุผลฉบับนี้ ประกอบด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ จำนวน 7 สถานการณ์ ขอให้นักเรียนอ่านแต่ละสถานการณ์อย่างตั้งใจ โดยสมมุติว่าตนเองอยู่ใน สถานการณ์แต่ละเรื่อง และได้ตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำอย่างไรอย่างหนึ่งลงไปตามสถานการณ์

ขอให้นักเรียนคิดโดยตนเองก่อนว่า นักเรียนตัดสินใจเช่นนั้น เพราะเหตุใด เมื่อคิดเหตุผลได้ แล้วจึงอ่านเหตุผลของเรื่องที่มีอยู่ 7 เหตุผลแล้วพิจารณาว่าเหตุผลที่นักเรียนคิดนั้นตรงหรือใกล้เคียง กับเหตุผลข้อใดมากที่สุด ให้นักเรียนเลือกเหตุผลนั้น โดยกาเครื่องหมาย (X) บนคำตอบที่เลือกใน กระดาษคำตอบที่แจกให้ การตอบของนักเรียนจะไม่มีผลเสียใดๆต่อนักเรียนทั้งสิ้น ขอให้นักเรียน เลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

เรื่องที่ 1 ภัยธรรมชาติ

สุมาลีจะนำเงินที่เหลือมาจากโรงเรียนหยอดกระปุกออมสินที่บ้านทุกวัน โดยตั้งใจว่า เมื่อได้มากพอ จะนำไปซื้อของเล่นที่อยากได้มานาน วันหนึ่งเกิดน้ำป่าไหลบ่าอย่างรุนแรงเข้าท่วม หมู่บ้านในตำบลใกล้เคียง เหตุการณ์ดังกล่าวมีบ้านหลายหลังเสียหาย และหลายครอบครัวได้รับความเดือดร้อน ได้มีตัวแทนจากหมู่บ้านนั้นมาขอรับความช่วยเหลือ โดยขอบริจาคเงินและสิ่งของ สุมาลีจึงตัดสินใจนำเงินที่เก็บออมมาบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัยธรรมชาติ ดังกล่าว ถ้านักเรียนเป็นสุมาลีก็จะทำเช่นนี้เพราะ

- ก. จะได้รับคำชมเชยจากผู้พบเห็น
- ข. กลัวพ่อแม่ตำหนิถ้าไม่บริจาค
- ค. เป็นหน้าที่ของพลเมืองที่ดีที่ต้องช่วยเหลือผู้อื่น
- ง. สงสารชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อน
- จ. มีความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นที่เดือดร้อน
- ฉ. การให้การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ควรปฏิบัติอย่างยิ่ง

เรื่องที่ 2 ขึ้นรถโดยสาร

เดชารัฐสึกเหนื่อยล้าจากการทำกิจกรรมที่โรงเรียนทั้งวัน เมื่อได้นั่งรถทำให้เขารู้สึกสบายขึ้น ต่อมารรถได้จอดรับชายคนหนึ่งที่มีร่างกายสูงใหญ่ เขาสังเกตเห็นว่าชายดังกล่าวหน้าซีดทำทางไม่สบาย และได้มายืนตรงหน้าเขา เขาลังเลอยู่สักครู่จึงลุกให้ชายผู้นั้นนั่งแทน ถ้านักเรียนเป็นเดชาก็จะทำอย่าง นั้นเพราะ

- ก. ข้างเจ้าเสียสละตามคำสอนของศาสนา
- ข. เขาคงขอบคุณข้างเจ้าที่ให้เขานั่ง

- ค. ข้าพเจ้ามีความละเอียดถ้าไม่ได้ช่วยเหลือผู้ที่ทุกข์ยาก
- ง. คนในรถคงจะชื่นชมในน้ำใจของข้าเจ้า
- จ. การช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาสเป็นหลักประจำใจที่ข้าพเจ้ายึดถือ
- ฉ. ถ้าไม่ลุกให้นั่ง เขาอาจล้มทับข้าพเจ้าได้

เรื่องที่ 3 ขอทาน

ชายกำยำแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสกปรกและขาดวิน เดินขอเงินจากผู้สัญจร ณ สถานีรถโดยสารประจำทาง มีหลายคนให้เงินด้วยท่าทีที่ไม่เต็มใจ หลายคนให้เงินด้วยท่าทีหวาดกลัว ข้าพเจ้ามีเงินอยู่ในกระเป๋าไม่มากนัก และยังคงขอเงินจากผู้ปกครองไปใช้ที่โรงเรียนหากชายคนนั้นมาขอเงินจากข้าพเจ้า ข้าพเจ้าตัดสินใจไม่ให้เงินชายคนนั้น เพราะ

- ก. รู้สึกไม่ดีถ้าช่วยเหลือบุคคลที่ไม่สมควรช่วยเหลือ
- ข. กลัวผู้ปกครองตำหนิที่ต้องไปขอเงินไปใช้ที่โรงเรียนซ้ำอีก
- ค. เป็นการไม่ยุติธรรมกับสังคม ที่บางคนไม่ยอมทำงานแต่เรียกร้องความช่วยเหลือจากคนอื่น
- ง. เขาไม่เคยทำดีอะไรกับข้าพเจ้า
- จ. ถ้าเป็นเพื่อน ๆ ของข้าพเจ้าก็คงไม่ให้เงินเขาเช่นกัน
- ฉ. ขอทานเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย เราไม่ควรสนับสนุน

เรื่องที่ 4 ไข้เลือดออก

ทางจังหวัดประกาศข่าวว่าไข้เลือดออกระบาด มีนักเรียนป่วยเป็นไข้เลือดออกเป็นจำนวนมาก ที่ต้องการโลหิต เพื่อช่วยผู้ป่วยหนัก หน่วยแพทย์และพยาบาลเคลื่อนที่จึงมารับบริจาคโลหิตที่โรงเรียน ถ้านักเรียนอยู่ในเหตุการณ์นี้นักเรียนจะตัดสินใจไม่ร่วมบริจาค เพราะ

- ก. บุคคลไม่จำเป็นต้องละเอียดใจตนเอง เมื่อไม่บริจาคโลหิต เพราะการทำความดีนั้นทำได้หลายทาง
- ข. ไม่กลัวว่าเพื่อน ๆ จะหาว่าเป็นคนใจแคบ เพราะว่าหลายคนก็ไม่บริจาค
- ค. ข้าพเจ้ากลัวเจ็บ และเมื่อบริจาคแล้วจะทำให้ร่างกายอ่อนแอ
- ง. เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องรักษาสุขภาพของตนเอง
- จ. ข้าพเจ้าไม่รู้ว่าบริจาคไปแล้ว จะได้อะไรตอบแทน
- ฉ. คนไม่บริจาคโลหิต เพราะมีเหตุผลอันสมควรยอมไม่ทำให้ความภูมิใจในตนเองลดลง

เรื่องที่ 5 ทางม้าลาย

วันหนึ่ง สุวิทย์ เดินทางไปตลาดกับเพื่อนๆ และต้องการจะซื้อของในร้านซึ่งอยู่อีกฟากถนน แต่ทางม้าลายอยู่ไกลมาก เพื่อนๆ เห็นว่าถ้าเดินไปข้ามตรงทางม้าลายก็จะเสียเวลาจึงชวนสุวิทย์ให้ข้ามถนนเลยในช่วงที่ไม่มีทางม้าลาย ถ้านักเรียนเป็นสุวิทย์จะตัดสินใจเดินไปข้ามทางม้าลายเพราะ

- ก. คนขับรถคงต้องการให้ทุกคนข้ามตรงทางม้าลาย
- ข. กลัวเกิดอุบัติเหตุและต้องบาดเจ็บ
- ค. ผู้ใช้ถนนควรช่วยกันรักษากฎจราจร
- ง. เป็นการให้คุณค่าและความปลอดภัยแก่ทุกชีวิต
- จ. สังคมจะเจริญต้องช่วยกันรักษากฎหมาย
- ฉ. ถ้าถูกรถชนผลได้กับผลเสียไม่คุ้มกัน

เรื่องที่ 6 เงินหล่น

วันหนึ่งวิยะดาไปตลาดในเมือง ขณะเดินซื้อของ วิยะดาเห็นกระเป๋าเงินตกอยู่ที่พื้นและขณะนั้นไม่มีใครเห็น วิยะดาเก็บกระเป๋าเงินและเปิดพบว่ามียเงินจำนวนมากและมีบัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าของกระเป๋าอยู่ด้วย วิยะดาเกิดความรู้สึกขัดแย้งอยู่สักครู่ ในที่สุดก็ตัดสินใจที่จะคืนของทั้งหมดแก่เจ้าของ ถ้าหากเป็นนักเรียนก็จะตัดสินใจเช่นเดียวกับวิยะดา เพราะ

- ก. ถ้าเก็บไว้ เจ้าของรู้อาจทะเลาะกัน
- ข. ข้าพเจ้าไม่มีสิทธิ ถ้าเจ้าของเขาไม่อนุญาต
- ค. ละอายใจตนเองที่จะถือเอาของคนอื่นมาเป็นของตน
- ง. เห็นใจเจ้าของ ของใครใคร่ก็เสียดาย
- จ. คืนให้เขา เขาอาจให้รางวัลแก่ข้าพเจ้า
- ฉ. เป็นการรักษาความซื่อสัตย์ที่ข้าพเจ้ายึดถือมาโดยตลอด

เรื่องที่ 7 ผู้อุปการะ

เดชามีตำแหน่งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้อุปการะโรงเรียน บริจาคเงินสร้างอาคารและมอบเป็นกองทุนช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจนมาแล้วหลายปี วันหนึ่งข้าพเจ้าได้ทราบข่าวว่า นายเดชานั้นที่จริงคือผู้ต้องหาซึ่งหลบหนีเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อ 3 ปีที่แล้ว ซึ่งตำรวจออกหมายจับทั่วประเทศโดยให้รางวัลอย่างสูงแก่ผู้บอกเบาะแสแก่ตำรวจ เพื่อนๆบอกให้ข้าพเจ้าไปแจ้งความ ข้าพเจ้าตัดสินใจไม่แจ้งเพราะ

- ก. การหาวิธีให้ตำรวจทราบด้วยวิธีอื่นน่าจะดีกว่า
- ข. กรรมใดใครทำไว้ก็คงจะได้รับผลกรรมนั้นเอง
- ค. กลัวเขาส่งคนมาทำร้าย
- ง. เขาทำดีต่อเรา เราควรทำดีตอบ
- จ. คนอื่นคงเห็นใจคนที่อยู่ในสถานะเช่นข้าพเจ้า
- ฉ. การแจ้งความเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่หรือผู้เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก ก

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว

เพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

ของนักเรียนวัยรุ่น ปีการศึกษา 2550

นางสาวภัทรพร ชมภูษ

ผู้วิจัย

แขนงวิชาการแนะแนว

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

กิจกรรมที่ 1

ชื่อกิจกรรม “รวมมิตร”

เวลา 60 นาที

ระดับ/วัยของนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 2 อายุ 10-13 ปี

ขนาดของกลุ่ม ประมาณ 30 คน

แนวคิด

การปฐมนิเทศเป็นกิจกรรมที่แจ้งวัตถุประสงค์ ประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม และแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ นอกจากนี้การทำกิจกรรมร่วมกันยังทำให้เกิดความสนุกสนาน ความเป็นกันเองและคุ้นเคยกันยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมต่อไปนี้ได้

- 1) นักเรียนแสดงออกถึงความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
- 2) นักเรียนสามารถบอกวัตถุประสงค์ แนวทางการปฏิบัติของกิจกรรม และประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมได้ถูกต้อง
- 3) นักเรียนแสดงออกถึงความสนใจ ความตั้งใจของการปฏิบัติกิจกรรมครั้งต่อไป

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ขั้นนำ (15 นาที)

- 1) ครูกล่าวต้อนรับนักเรียน และแนะนำตนเองพร้อมทั้งแนะนำผู้ช่วยที่ร่วมจัดกิจกรรม (ก่อนปฐมนิเทศให้นักเรียนทำแบบวัดจิตลักษณะต่างๆ คือ การใช้เหตุผล-เชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์)
- 2) ครูให้นักเรียนเล่นเกม “เปิดใจ” โดยให้นักเรียนเดินเป็นวงกลมพร้อมกับปรบมือให้เข้าจังหวะตามเพลงที่ครูเตรียมไว้
- 3) ครูให้นักเรียนจับกลุ่มตามจำนวนที่บอก เช่น จับกลุ่ม 3 กลุ่ม 2 หรือ 6 โดยการฟังที่ครูบอก เพื่อให้นักเรียนทำความรู้จักกับเพื่อนในกลุ่ม โดยพูดคุยกัสนๆเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เช่น ชื่อเล่น อาหารที่ชอบ นักร้องที่ชอบ แล้วจึงจับกลุ่ม 6 คน ในตอน

สุดท้าย แล้วช่วยกันตั้งชื่อกลุ่ม จากนั้นแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอชื่อกลุ่ม รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม และบางสิ่งที่สมาชิกกลุ่มชอบ

2. ขั้นกิจกรรมหลัก (35 นาที)

- 1) ครูสนทนากับนักเรียน ในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ว่า เป็นความโชคดีที่ได้รับคัดเลือกเพื่อพัฒนาตนเองในรูปแบบที่หลากหลาย
- 2) ครูบอกนักเรียนเกี่ยวกับข้อตกลงร่วมกันในการทำกิจกรรม ว่าเพื่อความสะดวกและเหมาะสมในการจัดกิจกรรม สมาชิกจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมให้ครบตามระยะเวลาที่กำหนด โดยไม่ย้ายกลุ่มเพราะเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องและเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม
- 3) ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มแบบคละกัน ครูติดรายชื่อให้นักเรียนทราบ ก่อนมีกิจกรรมครั้งต่อไปว่า ผู้ใดอยู่กลุ่มใด สถานที่ใด วันเวลาใด และใครเป็นผู้จัดกิจกรรม

3. ขั้นสรุป (10 นาที)

- 1) ครูและนักเรียนร่วมสนทนาซักถามถึงจุดประสงค์และแนวทางที่จะดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมในครั้งต่อไป
- 2) นักเรียนร่วมร้องเพลงพร้อมกันจับมือกันและกันก่อนจากกันไปทำกิจกรรมของตนในครั้งต่อไป

สื่อ/อุปกรณ์

- 1) เครื่องเล่น CD
- 2) เพลงที่มีจังหวะสนุกสนาน

การประเมินผล

- 1) สังเกตการร่วมกิจกรรมของนักเรียน
- 2) จากการแสดงความเห็นและการตอบคำถามของนักเรียนในขั้นสรุป

กิจกรรมที่ 2

ชื่อกิจกรรม “รู้จักจินตนาการ”

เวลา 60 นาที

ระดับ/วัยของนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 2 อายุ 10-13 ปี

ขนาดของกลุ่ม ประมาณ 30 คน

แนวคิด

ผู้ที่รู้จักคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตไม่ว่าจะใกล้หรือไกล จะสามารถคาดถึงผลจากการกระทำของตนว่าจะส่งผลอย่างไรในอนาคต ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์

นักเรียนสามารถคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลได้

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ชี้นำ (10 นาที)

- 1) ครูชูภาพฟ้าแลบให้นักเรียนดู และถามว่าเป็นภาพอะไร น่าจะเกิดอะไรขึ้น ต่อจากนั้นนักเรียนตอบตามประสบการณ์
- 2) ครูนำเทียนไขมา 1 เล่ม และให้นักเรียนทายว่าครูจะทำอะไร แล้วครูก็นำไม้ขีดไฟ ชี้นำมา นักเรียนเริ่มทายใหม่ว่าครูจะจุดไฟ จากนั้นครูก็จุดเทียนไขและให้นักเรียน คาดการณ์ต่อว่า จะเกิดอะไรขึ้นหลังจากนี้ ครูเว้นช่วงเวลาให้นักเรียนคิดและ ช่วยกันตอบ เป็นการฝึกการคาดคะเนถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้

2. ชี้นกิจกรรมหลัก (40 นาที)

- 1) ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่มย่อยกลุ่มละ 5 คน ด้วยการจับกลุ่มวงกลมแล้ว นับ 1-6 ใครนับเลขเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน
- 2) ครูแจกภาพที่มีคำบรรยายสั้นๆ ประกอบให้นักเรียนกลุ่มย่อยละ 1 ภาพ ด้วยการจับสลาก 6 อัน เพื่อเลือกภาพกิจกรรมที่ครูทำไว้ 2 ชุดๆละ 3 อัน
- 3) นักเรียนดูภาพและอ่านข้อความ จากนั้นช่วยกันคิดว่าเรื่องนี้จะจบอย่างไร ครู แจกกระดาษเปล่าให้นักเรียนเพื่อใช้ในกิจกรรมกลุ่มละ 1 แผ่น เป็นการฝึกนักเรียน ในการทำนายเหตุการณ์ เรื่องราว จากสถานการณ์ต่างๆ

- 4) นักเรียนส่งตัวแทนออกมานำเสนอสิ่งที่กลุ่มของตนร่วมกันคิด กลุ่มย่อยละประมาณ 3 นาที
- 5) นักเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำในวันนี้

3. ขั้นสรุป (10 นาที)

- 1) นักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่จะเกิดกับตนเองทั้งใกล้และไกล ว่าจะเป็นจริงได้หรือไม่ และมีประโยชน์อย่างไร ให้นักเรียนยกตัวอย่างในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตน (ครูให้ดู Chart ประกอบ)
- 2) ครูช่วยสรุปเกี่ยวกับการรู้จักคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตไม่ว่าจะใกล้และไกล การคาดการณ์ถึงผลจากเหตุการณ์ธรรมชาติ อาจทำได้ไม่ยาก พฤติกรรมของคนอาจทำนายได้ยาก แต่ถ้ารู้จักสังเกตและมีข้อมูลพื้นฐานอยู่บ้างก็สามารถทำนายได้
- 3) ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปคุณค่าของการคาดการณ์ และยกตัวอย่างจากประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคนลงในใบงานกิจกรรมที่ 2 และทำแบบประเมินกิจกรรมที่ 2

สื่อ/อุปกรณ์

- 1) ภาพฟ้าแลบ
- 2) เทียนไขและไม่ขีด
- 3) ภาพที่มีคำบรรยายประกอบ
- 4) สลาก 6 อัน
- 5) กระดาษเปล่า
- 6) Chart องค์ประกอบที่ 1
- 7) ใบงานกิจกรรมที่ 2

การประเมินผล

- 1) สังเกตการร่วมกิจกรรมของนักเรียน
- 2) จากการตรวจผลงานของนักเรียนในชั้นกิจกรรมหลัก
- 3) จากการแสดงความเห็นและการตอบคำถามของนักเรียนในขั้นสรุป

ภาพฟ้าแลบ

Chart องค์กรประกอบที่ 1

การตระหนักในคุณค่า
ของสิ่งที่รอคอย

องค์กรประกอบที่ 1 สามารถคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เหตุการณ์ที่ 1

ชื่อสมาชิกกลุ่ม

1.
2.
3.
4.
5.
6.

เพื่อนๆทายสิว่าเรื่องของฉัน
จะเป็นอย่างไรต่อไป...

ฉันเป็นเด็กประหลาดคนหนึ่ง ฉันเรียนหนังสืออยู่ในระดับปานกลาง แต่ถ้าฉันไม่เข้าใจเรื่องใด ฉันจะถามคุณครู คุณพ่อคุณแม่ หรือเพื่อนๆ
ฉันทำการบ้านทุกเย็นและทบทวนบทเรียนสม่ำเสมอ และวันที่ฉันจะต้องสอบก็มาถึง...

จากภาพนี้นักเรียนคาดว่าจะเกิดอะไรขึ้น เพราะเหตุใด

เหตุการณ์ที่ 2

ชื่อสมาชิกกลุ่ม

1.	2.
3.	4.
5.	6.

เพื่อนๆทนายสิว่า เมื่อถึงวันที่แข่งขัน
ผมจะเป็นอย่างไร ...

ผมเรียนอยู่ชั้น ป.5 เป็นเด็กที่วิ่งเร็วพอสมควร
ในระยะไม่ไกลนัก เมื่อโรงเรียนจัดแข่งขันก็ฟ้าขึ้น
ผมได้รับเลือกเป็นตัวแทนในการแข่งขันวิ่ง 100 เมตร
แต่ผมมักจะไปเล่นจนลืมนึกซ้อมตามตารางที่กำหนดไว้
จนกระทั่งวันที่ต้องแข่งมาถึง...

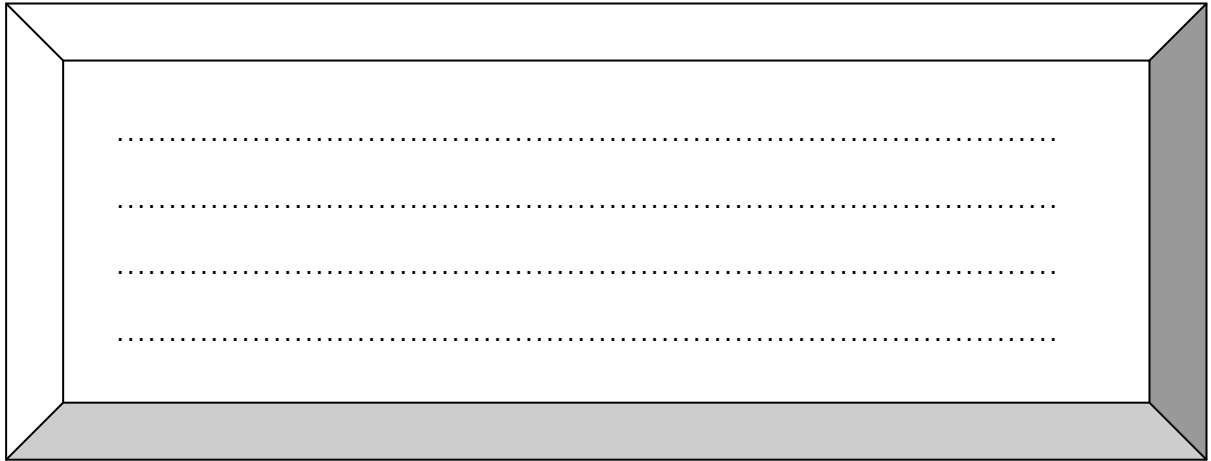

จากภาพนี้นักเรียนคาดว่าจะเกิดอะไรขึ้น เพราะเหตุใด

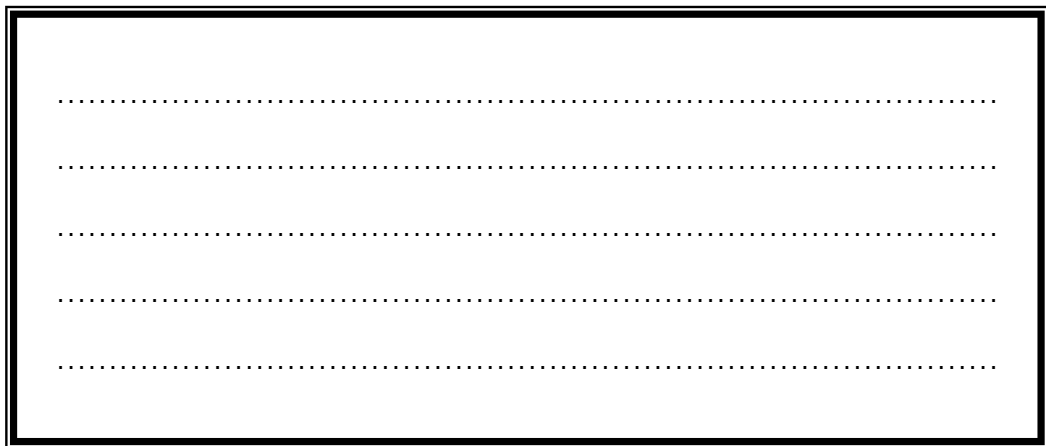
ใบงานกิจกรรมที่ 2

ให้นักเรียนยกตัวอย่างการคาดการณ์จากประสบการณ์ของตน คนละ 1 อย่าง พร้อมทั้งบอกผลที่ได้รับ

เหตุการณ์

ผลที่ได้รับ

ภาคผนวก ง

คุณภาพเครื่องมือวิจัย

แบบวัดการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

นิยามปฏิบัติการ

การตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล ยอมรับว่าอะไรที่เกิดขึ้นกับคนอื่นก็อาจเกิดขึ้นกับตนได้ รวมทั้งเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถหยั่งรู้เวลาและเห็นคุณค่าของเวลา รู้คุณค่าของรางวัลแม้ยังมาไม่ถึง

ผังแบบวัด

องค์ประกอบ	ข้อความ		รวม
	+	-	
1. ความสามารถในการคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล	1,2,4	3	4
2. การยอมรับว่าอะไรที่เกิดขึ้นกับคนอื่นก็อาจเกิดขึ้นกับตนได้	5	6,7,8	4
3. การเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต	9,11,12	10	4
4. ความสามารถหยั่งรู้เวลาและเห็นคุณค่าของเวลา	13,14	15,16	4
5. การรู้คุณค่าของรางวัล แม้ยังมาไม่ถึง	17,20	18,19	4
รวมจำนวนข้อทั้งหมด	11	9	20

คุณภาพของแบบวัดในการวิจัย

ลำดับที่	ชื่อแบบวัด	จำนวนข้อ	คุณภาพ	
			รายข้อ (r)	แอลฟา (α)
1	การตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย	20	$.09 \leq r \leq .59$.82
2	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	10	$.31 \leq r \leq .63$.74
3	ความเชื่ออำนาจภายในตน	9	$.21 \leq r \leq .54$.67
4	เหตุผลเชิงจริยธรรม	7	$.11 \leq r \leq .53$.60

การแสดงความคุณภาพของ แบบวัดการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย

ตารางที่ 1 ค่าความสัมพันธ์รายข้อ

ลำดับข้อ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ค่าความสัมพันธ์ (r)	.44	.38	.24	.49	.24	.48	.38	.44	.39	.57
ลำดับข้อ	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
ค่าความสัมพันธ์ (r)	.42	.45	.41	.41	.09	.28	.59	.49	.32	.47

ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ $\alpha = .82$

การแสดงความคุณภาพของ แบบวัดแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์

ตารางที่ 2 ค่าความสัมพันธ์รายข้อ

ลำดับข้อ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ค่าความสัมพันธ์ (r)	.31	.32	.40	.38	.33	.63	.45	.47	.43	.42

ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ $\alpha = .74$

การแสดงความคุณภาพของ แบบวัดความเชื่ออำนาจภายในตน

ตารางที่ 3 ค่าความสัมพันธ์รายข้อ

ลำดับข้อ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ค่าความสัมพันธ์ (r)	.27	.26	.26	.21	.47	.54	.41	.29	.45

ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ $\alpha = .67$

การแสดงความคุณภาพของ แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

ตารางที่ 4 ค่าความสัมพันธ์รายข้อ

ลำดับข้อ	1	2	3	4	5	6	7
ค่าความสัมพันธ์ (r)	.13	.53	.43	.50	.39	.12	.11

ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ $\alpha = .60$

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวภัทรพร ชมภูษ
วัน เดือน ปีเกิด	22 พฤศจิกายน 2508
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ศษ.บ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2531
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านพลอย อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
ตำแหน่ง	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ